

Ecologisch werkprotocol

Merwede Real Estate Holding (MREH) B.V.

15 september 2022

Contactpersoon

5.1,2E
Projectleider

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 1018
5200 BA 's-
Hertogenbosch
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Planning en werkzaamheden	4
1.2.1	Beschrijving projectgebied	4
1.2.2	Werkzaamheden	4
1.2.3	Planning	6
2	Soortgericht onderzoek	8
3	Coördinatie tijdens uitvoering	9
3.1	Deskundig ecooloog	9
3.2	Uitvoerende partijen en ecologische begeleiding	9
4	Maatregelen soorten	10
4.1	Inleiding	10
4.2	Maatregelen	10
4.3	Mitigatie en compensatie	12
4.4	Broedvogels	12
5	Ecologisch logboek	13
 Bijlagen		
	Bijlage A Ontheffing	14
	Bijlage B Logboek	15
	 Colofon	 16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Merwede Real Estate Holding (MREH) B.V. is voornemens een deel van het Merwede complex te Utrecht te ontwikkelen op basis van het FO-IP Merwede. Als gevolg van deze werkzaamheden kunnen verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde soorten worden overtreden.

In opdracht van de gemeente Utrecht (namens het collectief van ontwikkelaars) heeft Arcadis (2021) een Soortbeschermingsplan opgesteld voor het Merwede complex, als onderbouwing voor de aanvraag van een gebiedsontheffing Wnb soorten voor het projectgebied. Deze ontheffing is verleend op 11 augustus 2022 (kenmerk 823A76FB). Om overtreding van de Wnb te voorkomen én om te voldoen aan de gestelde voorwaarde uit de verleende ontheffing (zie voorschrift 5 in de ontheffing, opgenomen in bijlage A) is dit ecologisch werkprotocol (hierna EWP) opgesteld. In dit EWP wordt beschreven welke maatregelen genomen dienen te worden om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen en te voldoen aan de voorwaarden uit de ontheffing.

Afbakening t.a.v. dit EWP:

1. Dit EWP heeft uitsluitend betrekking op Blok 1 en Blok 2 (zie Figuur 1)¹.
2. Dit EWP richt zich voornamelijk uitsluitend op de werkzaamheden in de Blok B1 eind 2022 en begin 2023. Dat wil zeggen dat met name de ontmoediging in september-oktober 2022 is beschreven. Dit is nodig om de sloopwerkzaamheden in Blok 1 tijdig doorgang te kunnen laten vinden. Blok 2 bestaat uit een braakliggend terrein.
3. Dit EWP richt zich in verband met de plaatsing van tijdelijke voorzieningen uitsluitend op de tijdens het soortgericht onderzoek (hoofdstuk 2) vastgestelde soorten en functies in Blok B1. Blok B2 bestaat uit braakliggend terrein. Dit EWP levert daarmee nog geen concrete invulling van de uitgangspunten van het Soortbeschermingsplan betreffende overmitigatie. Voornamelijk betreft dit EWP de reguliere mitigatie van de vastgestelde soorten en functies.
4. De plaatsing van permanente voorzieningen in de nieuwbouw is in dit EWP nog niet uitgewerkt, omdat de nieuwbouw zich uitstrekt over meerdere jaren en bij het opstellen van dit EWP (augustus/september 2022) de planning hiervan en de plaatsing van de permanente voorzieningen nog niet bekend is.

1.2 Planning en werkzaamheden

1.2.1 Beschrijving projectgebied

Het Merwedeterrein ligt in Utrecht in de provincie Utrecht. Het projectgebied bestaat uit een bedrijventerrein met bijbehorende bebouwing en daarnaast enkele woningen en appartementencomplexen (zie Figuur 1). Er zijn ook delen braakliggend terrein aanwezig. Tussen de bebouwing is voornamelijk verharding gelegen (onder andere parkeerplaatsen) en is er verspreid over het terrein groen met enkele watergangen aanwezig. Merwede is onderdeel van de gebiedsontwikkeling in de Merwedekanaalzone. Bij de herinrichting wordt een groot deel van de bestaande bebouwing gesloopt en krijgt het gebied een geheel nieuwe inrichting. Een aanzienlijk deel van de huidige (bedrijfs)gebouwen maakt hierbij plaats voor woningen, waarbij hoofdzakelijk appartementen worden gebouwd.

Blok 1 (Europalaan 34) is momenteel in gebruik als doe het zelf zaak. Het is een bedrijfspand zonder verdieping met een plat dak. Blok 2 bevindt zich op een braakliggend terrein bestaande uit zand.

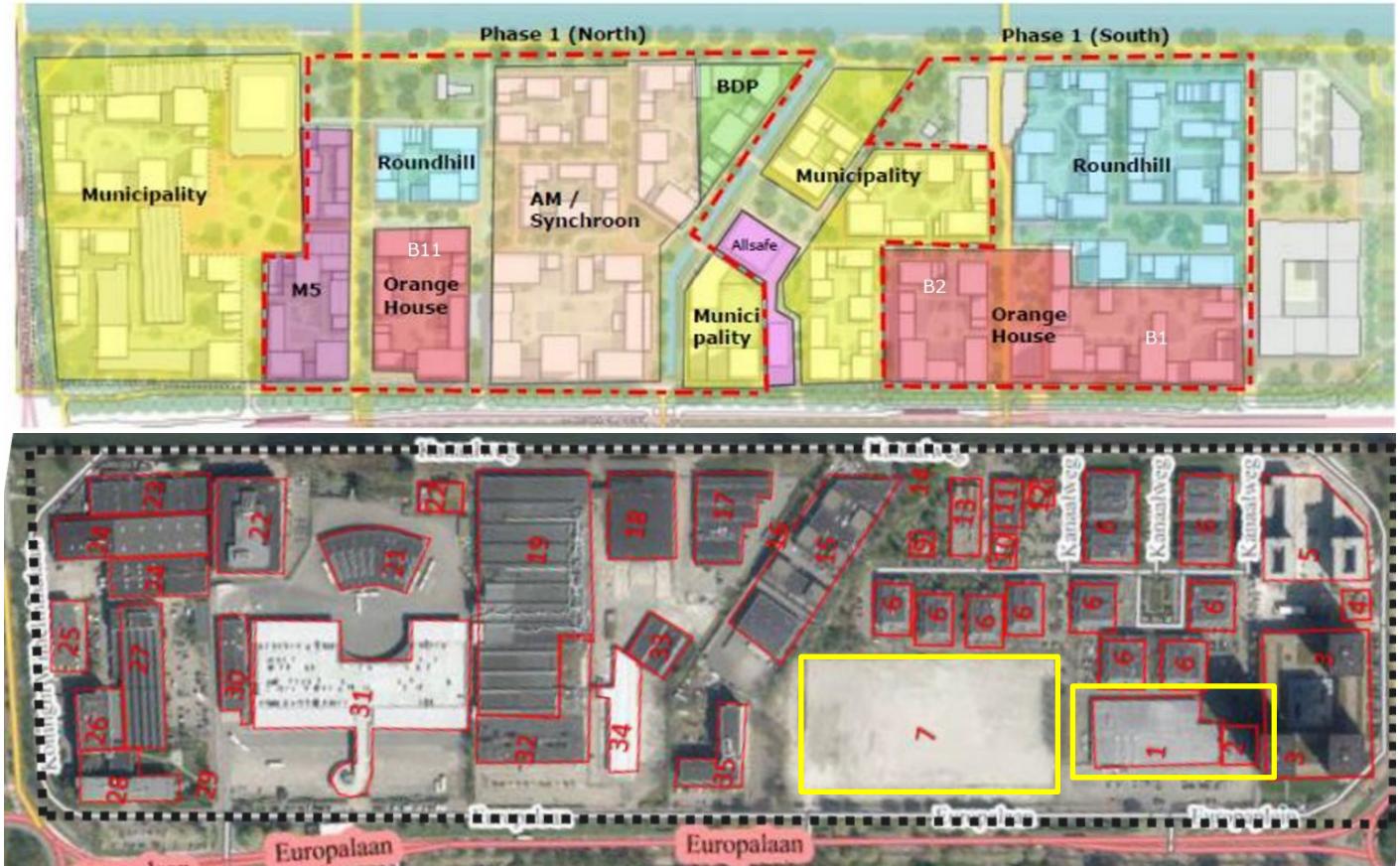
1.2.2 Werkzaamheden

In het gehele Merwedeterrein vinden sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden plaats. Hieronder zijn de werkzaamheden opgenomen:

- Sloop van 2 gebouwen bij blok B1 (nr. 1 en 2).
- Verwijderen van vegetatie (Figuur 2, 11 bomen en enkele struiken; Blok B1 en B2 (nr. 7)).
- Bouwrijp maken (Blok B1, B2).
- Bouw van 1438 woningen (Blok B1, B2 en B11)¹.

¹ De nieuwbouw werkzaamheden in Blok 1, 2 en 11 maken geen onderdeel uit van dit EWP. Het EWP dient in de periode voorafgaand aan de nieuwbouw werkzaamheden in Blok 1, 2 en 11 te worden aangevuld door het ecologisch bureau wat t.z.t. het EWP opstelt.

In Figuur 3 zijn de bestaande gebouwen t.o.v. de toekomstige bouwvlakken weergegeven (grijze vlakken is bestaande bebouwing, zwarte omlijning is nieuwbouw).

Figuur 1 Ligging van de Blokken B1 (Europalaan 34, nr. 1 en 2 onderste figuur) en B2 (nr. 7 onderste figuur) (zie bovenste figuur Orange House = MREH) op het Merwedeterrein)

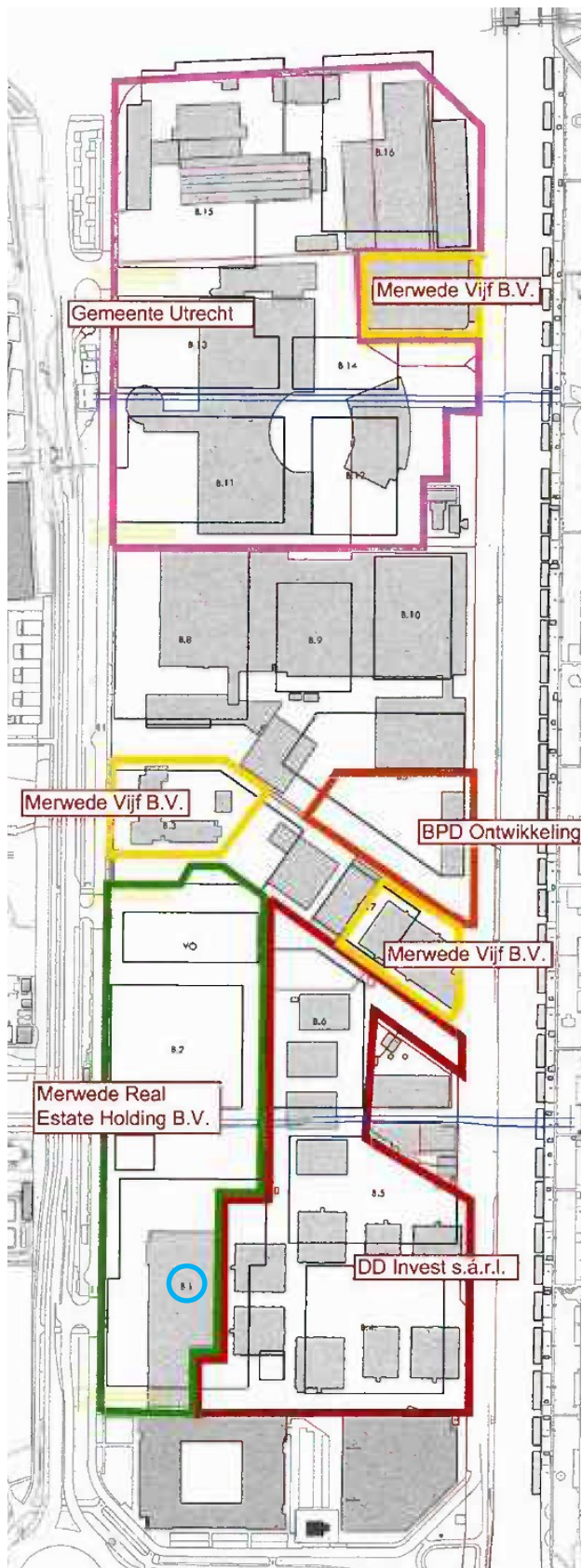

Figuur 2 Overzicht te verwijderen en struiken. Gebouw 1 en 2 aan Europalaan 34 worden gesloopt

1.2.3 Planning

De planning is als volgt:

- Sloop van gebouw 1 en 2 aan Europalaan 34 (B1), verwijderen vegetatie en bouwrijp maken terrein B1 en B2 eerste kwartaal 2023 (opgenomen in dit EWP).
- B1 bouwwerkzaamheden starten april 2023 met een doorlooptijd van 33 maanden. Oplevering nieuwbouw staat gepland december 2025 (geen onderdeel van dit EWP).
- B2a bouwwerkzaamheden starten augustus 2023 met een doorlooptijd van 28 maanden. Oplevering nieuwbouw staat gepland november 2025 (geen onderdeel van dit EWP).
- B11 wordt bouwrijp opgeleverd door de gemeente. B11 bouwwerkzaamheden starten augustus 2023 met een doorlooptijd van 31 maanden. Oplevering staat gepland februari 2026 (geen onderdeel van dit EWP).

Figuur 3 Bestaande bebouwing (grijze vlakken) versus bouwblokken (zwarte omkadering). Het grijze gebouw binnen het groene kader (Merwede Real Estate Holding B.V.: B1) wordt gesloopt. De grond binnen het groene kader wordt bouwrijp gemaakt (B1 en B2).

2 Soortgericht onderzoek

In 2018 is het hele projectgebied onderzocht op aanwezigheid van beschermde flora en fauna. In de periode zijn waarnemingen gedaan van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger (Figuur 3). In het projectgebied zijn echter geen verblijfplaatsen van beschermde soorten vastgesteld. Op korte afstand van het projectgebied is een paarverblijfplaats vastgesteld, onder Blok 1 (nr. 1 en 2 (Figuur 4)).

Figuur 4 Luchtfoto van het projectgebied met Blok 1 (1 en 2) en Blok 2 (7) (geel omrand)

Legenda: waarnemingen gewone dwergvleermuis:

- Zomerverblijfplaats: groene ster;
- Kraamverblijfplaats: rode ster;
- Baltsplaats: gele ster (op korte afstand van Blok 1 vastgesteld);
- Foeragerend individu: blauwe ster (op korte afstand van Blok 1 waargenomen);
- Vliegroute enkele dieren: paarse pijlen

3 Coördinatie tijdens uitvoering

Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden worden de opdrachtgever en uitvoerende partij op de hoogte gesteld van de maatregelen die getroffen dienen te worden en welke zijn uitgewerkt in het EWP. De uitvoerende partij wordt via dit EWP ingelicht over de manier waarop werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden volgens de verleende ontheffing. De ontheffinghouder is hier verantwoordelijk voor. Tevens is opgenomen waar er rekening moet worden gehouden met beschermde soorten. Centraal hierbij staat dit EWP. Het is van belang dat de uitvoerende partij (aannemer) op de hoogte is van de ontheffing, de gestelde voorwaarden en het ecologisch werkprotocol en dat volgens deze voorwaarden gewerkt wordt.

Het EWP en (een kopie van) de ontheffing dienen tijdens de werkzaamheden aanwezig te zijn op de locatie. Op verzoek moeten deze documenten kunnen worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. Het bijgevoegde logboek (hoofdstuk 6) dient bijgehouden te worden bij nieuwe afspraken en afstemmingen. Dit kan ter plekke ingevuld worden door de uitvoerende partij of begeleidend ecooloog. In dit logboek worden alle acties, afspraken en afstemmingen in relatie tot het correct werken volgens de Wnb opgenomen. Het logboek dient uiteindelijk als onderbouwing richting het bevoegd gezag.

3.1 Deskundig ecooloog

In dit EWP wordt bij een aantal werkzaamheden genoemd dat deze onder begeleiding van een ecooloog moeten plaatsvinden. Hier wordt telkens een deskundig ecooloog bedoeld, onder ecologisch deskundig persoon verstaat het bevoegd gezag: *“onder een deskundige wordt verstaan een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:*

- Op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied).
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortmonitoring en/of – bescherming.

3.2 Uitvoerende partijen en ecologische begeleiding

De volgende partijen zijn betrokken en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden conform het ecologisch werkprotocol (hierin kunnen wijzigingen optreden lopende het proces):

- Projectleider Gemeente Utrecht: merwedekanaalzone@utrecht.nl
- Ontwikkelaar MREH: 5.1.2E (Greystar) 5.1.2E @greystar.com, 5.1.2E .
- Aannemer: n.t.b. door ontwikkelaar.
- Ecologische begeleiding Regelink: 5.1.2E (5.1.2E @regelink.nl, 5.1.2E .
- Mitigerende maatregelen & ontmoediging Unitura: 5.1.2E (5.1.2E @unitura.nl, 5.1.2E .

Tijdens de werkzaamheden dient ecologische begeleiding door een deskundig ecooloog plaats te vinden. Ecologische begeleiding bestaat o.a. uit het adviseren en waar nodig uitvoeren van acties om te voldoen aan de Wnb en de verleende ontheffing. De deskundig ecooloog is hiervoor bereikbaar. Wanneer tijdens de werkzaamheden twijfel bestaat over de uitvoering, beschermde soorten op een onverwachte plaats worden aangetroffen of wanneer volgens de ecooloog de werkzaamheden op een locatie in conflict zijn, dient het advies van de ecooloog als bindend te worden gezien en dient direct actie te worden ondernomen.

Om effecten op beschermde soorten tijdens de werkzaamheden te beperken, is een goede samenwerking, afstemming en coördinatie tussen de opdrachtgever en de uitvoerende partij vereist. Wijzigingen in methode of geheel nieuwe activiteiten in afwijking van dit protocol, dienen vooraf getoetst te worden door de betrokken ecooloog en gedeeld te worden met het bevoegd gezag.

4 Maatregelen soorten

4.1 Inleiding

Hieronder zijn per gebouw de mitigerende maatregelen voor soorten beschreven, zoals ook opgenomen in de voorwaarden van de verleende ontheffing voor Merwede. Bij de maatregelen is rekening gehouden met de gevoelige of kwetsbare periode van beschermde soorten waar nodig. Hierbij zijn in principe de bepalingen uit de Kennisdocumenten gebruikt. Eventuele afwijkingen van de Kennisdocumenten zijn ecologisch onderbouwd en gemotiveerd.

De maatregelen die hieronder beschreven zijn, zijn verplicht bij de werkzaamheden aan de gebouwen.

In bijlage A is de ontheffing integraal opgenomen, waaruit de gestelde voorschriften zijn overgenomen. Belangrijk is om te benadrukken dat de voorschriften zoals opgenomen in de ontheffing (bijlage A) altijd leidend zijn bij de vervolgstappen!

4.2 Maatregelen

In het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen van beschermde soorten aangetroffen. Dit betekent in de praktijk dat er geen tijdelijke voorzieningen nodig zijn. Wel permanente, maar die vallen buiten de scope van dit EWP (zie par. 1.1). Het gebouw is tijdens de QuickScan wel geschikt bevonden voor vleermuizen (Arcadis, 2017)². Ontmoediging is nodig om te voorkomen vleermuizen van ontmoedigde verblijfplaatsen zich daar gaan vestigen.

In Tabel 1 zijn de algemene maatregelen, *welke te allen tijde van toepassing zijn*, opgenomen.

Tabel 1 Algemene maatregelen

Periode	Maatregelen	Verantwoordelijke partij
Algemeen	1. Houd tijdens de werkzaamheden te allen tijde rekening met de algemene zorgplicht; werk rustig en zoveel mogelijk in één richting. 2. Gebruik materieel zorgvuldig en deskundig. 3. Afwijken van de hierin genoemde periodes of werkwijzen kan alleen in afstemming met een ecologisch deskundige. 4. Bij onvoorziene omstandigheden of bij twijfel wordt een ecologisch deskundige geraadpleegd. 5. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Provincie Utrecht indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen of werkzaamheden dan bedoeld in de verleende ontheffing. 6. Indien de mitigerende/compenserende maatregelen niet worden toegepast zoals in dit besluit is weergegeven en/of als de ontheffinghouder voornemens is om de werkzaamheden of de planning van de werkzaamheden niet conform de aanvraag uit te voeren, dient contact opgenomen te worden met de Provincie Utrecht. 7. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van de ontheffing en van dit EWP op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde ontheffing mag langs elektronische weg, leesbaar worden getoond.	Aannemer/uitvoerende partij en ecoloog Regelink

² Arcadis, 2017, Quickscan flora en fauna Merwedekanaalzone (deelgebied 5), gemeente Utrecht

Periode	Maatregelen	Verantwoordelijke partij
	8. De werkzaamheden en voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. 9. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden aan een gebouw/deelproject die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder van het desbetreffende deelgebied het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op: Start werkzaamheden soortenbescherming melden (formulierenserver.nl) via https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb. Bij de melding dient dit EWP zoals omschreven in de ontheffingsvoorschriften bijgevoegd te zijn. 10. Leg werkzaamheden vast in het logboek zoals opgenomen in hoofdstuk 6.	
Ontmoediging	11. Voorafgaand aan de werkzaamheden beoordeelt een ecooloog of het noodzakelijk is een gebouw natuurvrij te maken. 12. Het natuurvrij maken van gebouwen wordt enkel uitgevoerd in samenwerking met een ecooloog en door het buitensluiten (exclusion) van gebouwbewonende soorten op basis van de best beschikbare technieken en kennis. 13. De periode waarin gebouwen natuurvrij gemaakt worden, is de periode tussen 1 september - 15 oktober 2022. Dit dient altijd in afstemming met een ecooloog plaats te vinden. 14. Na afloop van het ongeschikt maken van een gebouw dient een ecooloog een controle uit te voeren en het gebouw natuurvrij te verklaren.	Unitura / ecooloog Regelink
Uitvoering werkzaamheden	15. Gedurende de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels (grofweg van 1 maart t/m 1 september). 16. Voor de start van de werkzaamheden dient gecheckt te worden of er broedgevallen van vogels aanwezig zijn. 17. Verstoring van mogelijke broedgevallen dient voorkomen te worden door de werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren en mogelijk voorbereidende maatregelen te treffen om te voorkomen dat vogels tot broeden komen binnen het projectgebied. 18. Gebruik geen verlichting bij de werkzaamheden in de periode april t/m oktober die kan leiden tot verstoring van vleermuizen. 19. Indien dit niet mogelijk is, dient met verlichting de volgende maatregelen genomen te worden: – verlichting mag niet op bomen of op de vliegroete gericht worden, maar dient zo laag mogelijk te hangen en rechtstreeks op de werkzaamheden of omlaag gericht te worden; – verlichting dient vleermuisvriendelijk te zijn met amberkleurige of rode armaturen. 20. Mochten onverwacht toch vleermuizen en/of broedende vogels aangetroffen worden, dan dient direct contact opgenomen te worden met de ecooloog en worden de werkzaamheden tijdelijk stilgelegd.	Aannemer/uitvoerende partij

4.3 Mitigatie en compensatie

Tijdens soortgericht onderzoek in 2018 zijn geen beschermde functies van huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen in het gebied Merwedekanaalzone aangetroffen (zie figuur 3). In de omgeving van het projectgebied is een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis vastgesteld. Een paarverblijfplaats is geen kwetsbaar verblijf zoals een kraamverblijfplaats, doordat vleermuizen gebruik maken van een netwerk van paarverblijfplaatsen en zich kunnen verplaatsen. Om verstoring te minimaliseren dient uitstraling van licht op deze verblijfplaats te worden voorkomen door armaturen van de gevel af te richten. Trillingen en geluid zullen beperkt blijven omdat deze verblijfplaats zich in een woongebouw bevindt waar leefklimaat van bewoners ook acceptabel moet blijven en dus hinder zoveel mogelijk zal worden voorkomen. Mitigerende maatregelen op dit aspect zijn niet nodig.

4.4 Broedvogels

Omdat er gewerkt gaat worden in het broedseizoen van broedvogels is het van belang dat de werkzaamheden geen versturende effecten hebben op (mogelijk) aanwezige broedvogels. Omdat hier geen ontheffing voor verleend kan worden, en dit aan de voorkant niet kan worden voorzien/voorkomen, wordt geadviseerd om de volgende maatregelen uit te voeren:

- Heb bij de ontmoedigingsronde en bij de controleronde extra aandacht voor broedvogels die gebruik maken van de bebouwing of de vegetatie rondom de bebouwing. Het is hierbij aan de begeleidend ecooloog om een oordeel te geven over de mogelijke verstoring door werkzaamheden en het projectgebied "broedvogelvrij" te verklaren.
- Documenteer deze checks in het logboek. Dit is een aanvulling op de door de Provincie Utrecht gestelde voorwaarden, maar om mogelijk problemen te voorkomen wordt geadviseerd om dit uit te laten voeren en goed te documenteren/op te nemen in het ecologisch logboek.
- De aannemer dient tijdens de uitvoering van de werkzaamheden alert te zijn op de aanwezigheid van broedvogels en altijd volgens het EWP en de Zorgplicht werkt. Indien bijvoorbeeld een vogel in een bosje aan de ene kant van het gebouw broedt, is het wellicht mogelijk om de werkzaamheden aan de andere kant van het gebouw te starten zodat verstoring van de broedvogel tijdens het broedseizoen voorkomen wordt.

5 Ecologisch logboek

In bijlage D is het ecologisch logboek opgenomen. Dit logboek dient op locatie aanwezig te zijn en dient ter plekke te worden ingevuld door de aannemer/uitvoerende partij. Eerder uitgevoerde werkzaamheden en afspraken zijn reeds in het logboek opgenomen.

Bijlage A Ontheffing

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	11 augustus 2022	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2021-1613	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	823A76FB	DOORKIESNUMMER	030-5.1.2E
UW BRIEF VAN	14 september 2021	FAX	030-2589112
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Kaart plangebied 3: Kaart aangetroffen verblijfplaatsen 4: Aanvullende maatregelen 5: Kaart Merwede met eigendommen van de aanvragers 6: FO-IP Merwede 21 oktober 2020 7: Totaalopgave doelsoorten Merwede 8: Soortbeschermingsplan Merwedekanaalzone Utrecht	ONDERWERP	Wnb gebiedsgerichte ontheffing soortenbescherming Merwede, gebied tussen de Europalaan, Kanaalweg, Kon. Wilheminalaan en Europaplein te Utrecht

Op 14 september 2021 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Arcadis Nederland BV namens BPD Ontwikkeling B.V., DD Invest s.à.r.l., Merwede Real Estate Holding B.V. en Merwede Vijf B.V. voor de locatie Merwede, gebied tussen de Europalaan, Kanaalweg, Kon. Wilheminalaan en Europaplein te Utrecht en is bij ons geregistreerd onder zakenmerk Z-WNB-RI-REG-2021-1613.

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

- ontheffing te verlenen van artikel 3.1, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten en rustplaatsen van de huismus;
- ontheffing te verlenen van artikel 3.5, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren of het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger;

voor de periode tussen de verzenddatum van dit besluit en 1 januari 2032.

II. Omschrijving van de aanvraag

BPD Ontwikkelingen B.V. vraagt een generieke gebiedsgerichte ontheffing aan op basis van een soortenbeschermingsplan voor de locatie Merwede, gelegen in de stad en gemeente Utrecht. De aanvraag heeft

Domein Landelijke Leefomgeving
Archimedeslaan 6
Postbus 80300, 3508 TH, Utrecht
Telefoon 030-2589111

betrekking op het plangebied gelegen in de wijk Transwijk en is gelegen aan de westzijde van het Merwedekanaal en wordt omsloten door de Koningin Wilhelminalaan aan de noordzijde, de Kanaalweg aan de oostzijde, de Beneluxlaan aan de zuidzijde en de Europalaan aan de westzijde (bijlage 2). Voor gebouw 33, Europalaan 16 is er een eerdere ontheffing verleend (Z-WNB-RI-REG-2019-1002), deze valt dan ook buiten dit besluit (Z-WNB-RI-REG-2021-1613).

Het plangebied bestaat uit een bedrijventerrein met bijbehorende bebouwing en daarnaast enkele woningen en appartementencomplexen. Er zijn ook delen braakliggend terrein aanwezig. Tussen de bebouwing is voornamelijk verharding gelegen (onder andere parkeerplaatsen) en is er verspreid over het terrein groen met enkele watergangen aanwezig. Merwede is onderdeel van de gebiedsontwikkeling in de Merwedekanaalzone. Bij de herinrichting wordt een groot deel van de bestaande bebouwing gesloopt en krijgt het gebied een geheel nieuwe inrichting. Een aanzienlijk deel van de huidige (bedrijfs)gebouwen maken hierbij plaats voor woningen, waarbij hoofdzakelijk appartementen worden gebouwd.

Bij de gebouwen die behouden blijven vinden werkzaamheden plaats als:

- Regulier onderhoud van gebouwen (zoals schilderwerk, reparatie/vervanging van dakgoten en dakpannen/bekleding, herstel voegwerk);
- gebouwwerbetering (zoals het vervangen van een dak);
- verduurzaming van gebouwen (zoals isolatie van het dak en spouw).

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.1, tweede lid en 3.5, tweede en vierde lid van de wet voor wat betreft de huismus (*Passer domesticus*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) voor de periode van 1 januari 2022 tot 1 januari 2032.

Voor de gebiedsontwikkeling Merwede Kanaalzone is een ontwikkelplan opgesteld met diverse doelen voor het gehele gebied. Dit is vastgelegd in Stedenbouwkundig Plan Merwede van 6 november 2020 en FO-IP 2020. Deze ontwikkelambities zijn ook door de gemeenteraad bevestigd. Eén van deze doelstellingen is het versterken van ecologie en biodiversiteit. Om deze ambities concreet te maken en één werkwijze aan te houden voor het gehele gebied is er een soortbeschermingsplan opgesteld door Arcadis in opdracht van alle partijen die bijdragen aan de gebiedsontwikkelingen in de Merwede Kanaalzone. De vier partijen die gezamenlijk deze ontheffing ontvangen committeren zich aan dit plan en voeren ieder in hun eigen deelgebied het plan uit. In bijlage 5 is een kaart opgenomen met de verdeling van het eigendom van de deellocaties binnen het gehele plangebied.

Salderingsboekhouding

De administratieve vormgeving van het project wordt opgenomen in een salderingsboekhouding. In deze boekhouding wordt tenminste per uitvoeringsjaar opgenomen hoeveel verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt worden en derhalve gelijktijdig niet toegankelijk zijn, wat de taakstelling is per deelproject (per initiatiefnemer), hoeveel verblijfplaatsen van welk type waar zijn ingebouwd (inclusief GIS-kaart met locaties). Een externe partij (adviesbureau) zal t.z.t. de opdracht krijgen om deze administratie op te stellen op basis van de ontheffingsvoorschriften. Deze externe partij houdt het totaaloverzicht over de ontwikkeling van de volledige Merwede Kanaalzone.

III. Procedure

Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens het bepaalde in hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb).

Op 7 februari 2022, 8 april 2022 en 23 juni 2022 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De huismus is beschermd op grond van artikel 3.1 van de wet. De gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn beschermd op grond van artikel 3.5 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep

Deze gebiedsgerichte ontheffingsaanvraag heeft zowel kenmerken van een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een soortenmanagementplan (SMP) als van een reguliere werkwijze voor een ontheffingsaanvraag. De ecologische onderzoeken zijn gedaan via een reguliere werkwijze waarbij alle verblijfplaatsen in kaart gebracht worden. De mitigerende en compenserende maatregelen uit het activiteitenplan/soortbeschermingsplan zijn op de wijze van een SMP met een mitigatie en compensatietaakstelling per gebouw in het plangebied. Een SMP is gericht op de versterking van gebouwbewonende soorten (populaties) binnen een gebied en is gerelateerd aan ruimtelijke ingrepen, waarbij rekening wordt gehouden met de eisen vanuit de wet. Door te werken binnen de kaders van het SMP en de ontheffing, is gegarandeerd dat de staat van instandhouding van de soorten niet in het geding komt, populaties van beschermde gebouwbewonende soorten nooit onder druk komen te staan en dat deze effectief en duurzaam worden beschermd op gebiedsniveau.

Onderzoek

Het onderzoek was gericht op gebouwbewonende soorten zoals huismus, gierzwaluw, gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en tweekleurige vleermuis. In afwijking van een regulier SMP is het onderzoek uitgevoerd gericht op alle verblijfplaatsen en niet alleen de bijzondere verblijfplaatsen. Het onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen is niet volledig conform het Vleermuisprotocol (2017) uitgevoerd, daarom worden er extra voorschriften opgelegd voor aanvullend onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen. Het onderzoek naar aanwezige soorten is binnen het plangebied dus gericht op het in kaart brengen van alle mogelijke verblijfplaatsen binnen het plangebied en niet van alleen de grote verblijfplaatsen. Hierdoor is met uitzondering van mogelijke massa-winterverblijfplaatsen een goed beeld van de in het plangebied aanwezige verblijfplaatsen voorafgaande aan de gebiedsontwikkeling.

Monitoring actualisatie

Drie, zes en negen jaar na ontheffingverlening worden er monitoringsonderzoeken uitgevoerd. De onderzoeksmethode van de monitoring van jaar 3, 6 en 9 wordt uitgewerkt in een monitoringsplan welke wordt afgestemd met het bevoegd gezag (Provincie Utrecht). Indien op basis van de monitoring blijkt dat er iets niet goed lijkt te gaan met de populaties gebouwbewonende soorten, dan zal de methode van het monitoringsonderzoek kunnen worden opgeschaald door nauwkeuriger een bepaald gebied te onderzoeken en de uitgevoerde ingrepen in combinatie met de overige mogelijke oorzaken te analyseren. Het monitoringsplan heeft een looptijd van 10 jaar. Na een periode van 6 jaar worden de resultaten van de monitoring uitgebreid geëvalueerd om te bepalen of er aanpassingen in de maatregelen en het monitoringsplan nodig zijn.

De meetdoelen zijn

- Populatiemonitoring; ontwikkeling van de populaties gebouw bewonende soorten binnen het plangebied en vergelijking met landelijke en indien beschikbaar regionale populatietrends.
- Monitoring van effectiviteit van compenserende maatregelen; het daadwerkelijke gebruik van de nieuwe verblijfplaatsen.

Ook zal aanvullend onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen opgelegd worden voor gebouwen die een mogelijke massawinterverblijfplaats bevatten.

Motivering

Huismus

In het totale plangebied zijn drie nestplaatsen van de huismus aangetroffen. Deze bevonden zich allemaal in Europalaan 2, gebouw 28 (kaart plangebied, bijlage 2). De nestlocaties bevinden zich op ongebruikelijke plaatsen, zoals in een zonnescherm. De begroeiing rondom het gebouw wordt gebruikt als dekking en foerageergebied door de huismussen. Naast de aangetroffen nestplaatsen en direct aangrenzende foerageer- en leefgebied heeft het verdere plangebied geen functie voor de huismus.

Door de werkzaamheden worden de nestplaatsen van de huismus beschadigd en vernield. Dit deel van het plangebied wordt gerenoveerd waardoor het leefgebied behouden blijft.

Gewone dwergvleermuis

Binnen het plangebied zijn verschillende verblijffuncties van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Er zijn verspreid over het plangebied vier zomerverblijfplaatsen van enkele dieren (1-2) in spouwmuren vastgesteld. In de nieuwbouwflat in het zuiden van het plangebied is een mogelijke kraamverblijfplaats vastgesteld. Er werden circa 10 zwermende vleermuizen waargenomen. Er zijn vijf paarverblijfplaatsen met mogelijke individueel winterverblijfplaatsfunctie vastgesteld in gebouwen binnen het plangebied die onderdeel zijn van deze ontheffingsaanvraag. Bij Kanaalweg 50, gebouw 22 (kaart plangebied, bijlage 2) is een groep zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen, dit duidt op een mogelijke massawinterverblijfplaats. In dit zelfde gebouw zijn in 2015 twee winterverblijfplaatsen van minder dan 10 vleermuizen vastgesteld.

Ten zuidwesten en noorden van het plangebied zijn vliegroutes van de gewone dwergvleermuis aanwezig. De Europalaan ten zuidwesten van het plangebied wordt gebruikt als vliegroute door circa vijf gewone dwergvleermuizen. Bij de Koningin Wilhelminalaan zijn maximaal drie gewone dwergvleermuizen op een vliegroute vastgesteld. Bij beide vliegroutes wordt gebruikt gemaakt van de bomen langs de weg die als lijnvormige element functioneren waarlangs gevlogen wordt. Deze beplanting ligt net buiten het plangebied. De gewone dwergvleermuizen die binnen het plangebied zijn waargenomen zijn of afkomstig uit de aangetroffen verblijfplaatsen en foerageren in de directe omgeving, of zijn gewone dwergvleermuizen die uit het stedelijk gebied in de omgeving afkomstig zijn. Ze maken geen gebruik van vaste vliegroutes. Er zijn geen essentiële vliegroutes vastgesteld in het plangebied, evenmin zullen de functies buiten het plangebied door de werkzaamheden negatieve effecten ondervinden.

Binnen het plangebied zijn enkele gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen, voornamelijk in de groenstructuren. Er zijn geen grote groepen foeragerend waargenomen in het plangebied. Er is geen essentieel foerageergebied aanwezig binnen het plangebied.

Door het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen exemplaren van de gewone dwergvleermuis worden gedood, voortplantings- en rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd en vernield en exemplaren van de gewone dwergvleermuis worden verstoord.

Laatvlieger

Er is binnen het plangebied één zomerverblijfplaats van de laatvlieger vastgesteld in Europalaan 20, gebouw 35, (kaart plangebied, bijlage 2).

Door het uitvoeren van de werkzaamheden kunnen exemplaren van de laatvlieger worden verstoord en gedood en kunnen voortplantings- en rustplaatsen van de laatvlieger worden beschadigd en vernield.

Mitigatie en compensatie

Bij werkzaamheden in het plangebied kunnen nest/verblijfplaatsen van de huismuis, gewone dwergvleermuis en laatvlieger worden beschadigd en vernield en kunnen exemplaren van de vleermuizen worden gedood en verstoord. Om deze negatieve effecten op de soorten zoveel mogelijk te verzachten worden onder andere de onderstaande mitigerende en compenserende maatregelen genomen. Alle voorgestelde maatregelen zijn terug te vinden in het Soortbeschermingsplan. In aanvulling hierop zijn er voorschriften opgenomen in de ontheffing.

Mitigerende maatregelen

De werkzaamheden in het plangebied vinden gefaseerd plaats. In figuur 8 van het Soortbeschermingsplan is de fasering binnen het plangebied weergegeven. Voorafgaand aan een nieuwe fase of voorafgaand aan een activiteit wordt door een ecooloog een Ecologisch Werkprotocol (EWP) opgesteld.

De werkzaamheden vinden zo veel mogelijk buiten het broedseizoen (dat loopt van 1 maart tot 1 september) plaats. Binnen deze periode valt ook de meest kwetsbare periode voor gebouwbewonende vleermuizen. Wanneer dit niet mogelijk is worden gebouwen natuurvrij gemaakt in de periode 1 september – 15 oktober om ervoor te zorgen dat er geen beschermde gebouwbewonende soorten in het gebouw aanwezig zijn en/of er voldoende alternatief foerageergebied is tijdens de werkzaamheden.

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Voorafgaande aan de werkzaamheden beoordeelt een ecooloog of het noodzakelijk is een gebouw natuurvrij te maken.
- Het natuurvrij maken van gebouwen wordt enkel uitgevoerd in samenwerking met een ecooloog en door het buitensluiten (exclusion) van gebouwbewonende soorten op basis van de best beschikbare technieken en kennis.
- De periode waarin gebouwen natuurvrij gemaakt worden, is de periode tussen 1 september – 15 oktober. Van deze periode mag in principe niet worden afgeweken. Enkel indien nestplaatsen van huismussen volledig zijn uitgesloten in het desbetreffend gebouw en deze alléén geschikt is voor vleermuizen (en dus niet voor andere faunasoorten), kan desbetreffend gebouw ook tussen half april en half mei natuurvrij gemaakt worden. Dit laatste dient altijd in afstemming met een ecooloog plaats te vinden.
- Na afloop van het ongeschikt maken van een gebouw dient een ecooloog een controle uit te voeren en het gebouw natuurvrij te verklaren.

Figuur 8 Overzicht van de fasering van de werkzaamheden binnen het plangebied en de locaties van de verblijfsplaatsen van vleermuizen en huismuis. Het gebouw in het midden van het plangebied is reeds gesloopt. Voor dit gebouw is een losstaande ontheffingsprocedure doorlopen

Tijdelijke compensatie

Voor het compenseren van de vastgestelde verblijfsplaatsen die verloren gaan wordt via een reguliere procedure gebruik gemaakt van vaste compensatiefactoren. In tabel 9 van het SMP wordt beschreven wat volgens een reguliere procedure minimaal teruggebracht moet worden binnen het plangebied. De compensatietaakstelling van het SMP is met een minimaal aantal verblijfsplaatsen per gebouw wat gerenoveerd dan wel nieuw gebouwd gaat worden hoger dan het minimaal aantal permanente verblijfsplaatsen dat in een reguliere aanvraag geplaatst gaat worden. Tijdens de ontwikkelfase, de periode tussen sloop van de oude gebouwen en het bouwen van de nieuwe gebouwen of tijdens gebouwverbetering of verduurzaming van gebouwen moeten voldoende alternatieve verblijfsplaatsen voor de aanwezige beschermde soorten beschikbaar zijn. Wanneer er nog onvoldoende nieuwe permanente verblijfsplaatsen in de directe omgeving van de fase waar in gewerkt wordt aanwezig zijn, dienen voldoende tijdelijke alternatieve verblijfsplaatsen te worden aangebracht. Mogelijk wordt een deel van de tijdelijke alternatieve verblijfsplaatsen geplaatst op gebouwen die vanaf 2026 gesloopt gaan worden (groene gebouwen, figuur 8). In paragraaf 5.2 van het Soortbeschermingsmanagementplan staat meer informatie over de tijdelijke mitigatie.

Natuurvriendelijk bouwen

Bij natuurvriendelijk bouwen wordt in de ontwerpfase gekeken hoe gemakkelijk en effectief rekening gehouden kan worden met gebouwbewonende soorten. Door in het ontwerp aanpassingen aan constructies te benutten, kunnen gebouwen vaak eenvoudig geschikt gemaakt worden als verblijfsplaats voor vogels en/of vleermuizen. Constructies die gemakkelijk gebruikt kunnen worden zijn bijvoorbeeld gevelbetimmering, overstekken, dakranden, schoorstenen, dakopstanden en gevelserelementen. Indien dergelijke aanpassingen aan het ontwerp niet mogelijk zijn, kunnen natuurvriendelijke oplossingen worden gezocht in prefab maatregelen (zoals neststenen of vleermuisstenen).

Per type gebouw is in tabel 12 van het Soortbeschermingsplan (bijlage 8) vastgelegd hoeveel verblijfsplaatsen per type en doelsoort er geïntegreerd gaan worden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen grondgebonden woningen, appartementen (3 tot 5 woonlagen) en flats/woontorens. Indien er nieuwbouw wordt gerealiseerd of wanneer er werkzaamheden plaatsvinden aan een bestaand gebouw, wordt deze taakstelling gebruikt om te bepalen hoeveel

voorzieningen minimaal in het desbetreffend gebouw geïntegreerd moeten worden. De taakstelling voor vleermuizen wordt niet per vleermuissoort benaderd. Er wordt zo veel mogelijk gekozen voor natuurvriendelijke maatregelen die geschikt zijn voor zowel de gewone dwergvleermuis als voor laatvlieger. Daarnaast dient er ten minste één grote open ruimte in een spouw gecreëerd te worden ter compensatie voor het verdwijnen van de verblijfplaats van de laatvlieger. In tabel 12 uit het Soortbeschermingsplan is te vinden wat de minimale taakstelling is per gebouw. Dit is verder uitgewerkt in het document "Totaalopgave doelsoorten Merwede" van 1 juni 2022 (bijlage 7). Op basis van deze dichtheden en de beschikbare oppervlaktes van de binnentuinen (8 ha), dakoppervlaktes (10,2) en openbare ruimte (14,8 ha) (totaal 31,0 ha) zijn de aantallen individuen en daarvoor benodigde verblijfplaatsen bepaald waarvoor maatregelen getroffen worden. In de tabellen per doelsoort is beschreven welke maatregelen getroffen moeten worden en hoe vaak die maatregel toegepast moet worden om te kunnen voldoen aan de gewenste / realistische dichtheden. Dit betreft naast nest/verblijfplaatsen óók schuilplekken, voedselplekken, foerageergebied etc. per soort. Het totaal van deze tabellen is de totaalopgave voor het hele gebied, dus inclusief de openbare ruimte.

In de nieuwe situatie is sprake van (overcompensatie):

- Huismus: 930 nestplaatsen.
- Gierzwaluw: 775 nestplaatsen.
- Gewone dwergvleermuis: 620 verblijfplaatsen.
- Laatvlieger: 465 verblijfplaatsen.

Groene inrichting plangebied

Voor gebouwbewonende soorten is het naast voldoende aanbod van verblijfplaatsen ook belangrijk dat er voldoende geschikt leefgebied nabij de verblijfplaatsen aanwezig is in de vorm van vegetatie. Dit leefgebied wordt onder andere gebruikt door faunasoorten om voedsel en water te vinden en om dekking in te zoeken. In het Stedenbouwkundig Plan Merwede (BURA urbanism, 2020) is beschreven dat de inrichting van Merwede gecombineerd wordt met de aanleg van groen. Voor de doelsoorten is dit verder uitgewerkt in "Totaalopgave doelsoorten Merwede" (bijlage 7). Concrete maatregelen met betrekking tot het creëren van leefgebied of het behouden van vegetatie op specifieke locaties wordt verder uitgewerkt in de EWP's. Zowel binnen het openbare groen als met de ontwikkeling van binnentuinen zal rekening gehouden worden met het bieden van jaarrond leefgebied voor egels, vlinders, bijen, vleermuizen en zangvogels, zoals de huismus. De groene daken vergroten het voedselaanbod en bieden naast nectarplanten ook struiken voor luwte voor insecten en dekking voor huismussen.

Conclusie

U heeft in het SMP en de uitwerking van de 'Totaalopgave doelsoorten Merwede' voldoende onderbouwd dat er overcompensatie plaats vindt voor het aantal verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten (huismus en vleermuizen) in het plangebied, door te werken met minimale taakstellingen per nieuwbouw en te renoveren gebouw. De planning voor de groene inrichting van het plangebied zoals beschreven in het Stedenbouwkundig Plan Merwede en FO-IP beoordelen wij als voldoende om de populaties in het plangebied tevens te versterken.

Wij concluderen dus dat door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden de gunstige staat van instandhouding van de huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Staat van instandhouding

U geeft hierover het volgende aan:

Huisumus

Landelijke staat van instandhouding

De huismus is een algemeen voorkomende vogelsoort in Nederland. De huismussenpopulatie wordt tussen de 600.000 en 1 miljoen broedparen geschat.¹ Na een lange periode van daling, is sinds het einde van de 20e eeuw in de landelijke trend van de broedvogelpopulatie van huismus geen significante aantalsverandering meer geweest (Sovon, 2022). Hoewel de populatietrend nu 12 jaar stabiel is beoordeeld Sovon de staat van instandhouding als matig ongunstig.

Regionale staat van instandhouding

De dichtheid van huismus is in de provincie Utrecht relatief hoog (Sovon, 2022). Concrete cijfers per provincie zijn niet beschikbaar, maar wanneer ook naar de verspreiding uit de periode 1998-2000 gekeken wordt, is ook in de verspreiding in Utrecht weinig verschil waarneembaar. Dit overeenkomstig met het landelijke beeld. Gesteld wordt dat ook de regionale staat van instandhouding van huismus (in de provincie Utrecht) stabiel is.

Lokale staat van instandhouding

¹ Boele A., van Bruggen J., Hustings F., Koffijberg K., Vergeer J.W. & van der Meij T. 2019. Broedvogels in Nederland in 2017. Sovon-rapport 2019/04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

In het Soortenmanagementplan Utrecht (Korzuize, juni 2016, kenmerk 16.505378, versie 0.2) is het volgende opgenomen over de aanwezigheid van huismuis in de stad Utrecht: "Huismussen komen door heel Utrecht voor in de wijken waar bij de bebouwing groen aanwezig is (groene tuinen, heggen, klimop, groenblijvende bomen), ook in kleinere bolwerken (2-5 paar). Echt grote bolwerken (>15 paren bij elkaar) zijn schaars. Er zijn wel lossere verbanden van kleinere bolwerken in bepaalde straten die samen een groter geheel vormen. Er zijn geen kerngebieden te benoemen, daarvoor zit de huismuis te verspreid over de stad. Het Meetnet Urbane Soorten in Utrecht laat een matige afname zien in de trend van de huismuis populatie vanaf 2007. De hoeveelheid huismussen binnen het plangebied is niet groot genoeg om op zichzelf een duurzame populatie te vormen. Voor het voortbestaan van de populatie binnen en rond het plangebied moet dus uitwisseling plaatsvinden tussen verschillende groepen huismussen van binnen en buiten het plangebied."

Gewone dwergvleermuis

"Landelijke staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis komt in Nederland algemeen voor en is een wijdverspreide soort die in heel Nederland wordt waargenomen (BIJ12, 2017a). Sinds 2015 wordt de gewone dwergvleermuis gemonitord met het meetprogramma Vleermuis Transecttellingen (Bron CBS). Uit dit nieuwe meetprogramma blijkt dat er tussen 2015 en 2019 een toename is van het aantal gewone dwergvleermuizen. De landelijke staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis is momenteel gunstig ².

Regionale staat van instandhouding

Zoals eerder al vermeld komt de gewone dwergvleermuis in Nederland algemeen voor. De verspreiding over Nederland van gewone dwergvleermuis verschilt niet sterk per regio (verspreidingsatlas.nl). Hoewel het meetniveau relatief grof is (5x5 km), zijn er geen opvallende lege gebieden aanwezig, behoudens de zeer open landschappen als in Noordwest-Friesland en delen van de Delta. Het is daarom aannemelijk dat ook de regionale staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis, net als de landelijke staat van instandhouding, gunstig is.

Lokale staat van instandhouding

In het Soortmanagementplan van Utrecht staat het volgende beschreven over de lokale populatie gewone dwergvleermuizen: "De lokale populatie gewone dwergvleermuizen in Utrecht wordt gevormd door meerdere kraamkolonies. Een kraamkolonie bestaat uit een of enkele groepen van genetisch verwante vrouwen die enkele tientallen tot honderdvijftig vrouwtjes kan omvatten. Naast de kraamgroepen bestaat een kraamkolonie meestal ook uit een of meer kleinere groepen niet zogende vrouwen en mannen. Een kraamkolonie bewoont een netwerk van gebouwen. De niet zogende vrouwen en mannen bewonen meestal andere gebouwen in het gebied. De gebouwen waar vleermuizen gebruik van maken liggen nabij meerdere, makkelijk bereikbare voedselgebieden. Het gebouw de Inktpot herbergt het grootste bekende massa-winterverblijf van Nederland in binnenstedelijk gebied. Bekend is dat dit gebouw in ieder geval een regionale functie heeft voor gewone dwergvleermuizen".

In het plangebied Merwedekanaalzone zijn slechts verspreid enkele minder essentiële verblijfplaatsen (geen kraamverblijf in de te ontwikkelen gebouwen) van gewone dwergvleermuis aangetroffen, over een oppervlak van circa 25 hectare. Dat verspreid vleermuizen aanwezig zijn, past in het beeld van een algemene soort die verspreid over de heel stad voor komt. Het overgrote deel van de gebouwen het plangebied is nu niet in gebruik en heeft slechts een lage waarde voor de soort. Dit past ook in het beeld van het type bebouwing, het karakter en het ontbreken van voldoende voedsel. Dat enkele losse individuen aanwezig zijn is geen directe aanwijzing van hoge waarde."

Laatvlieger

"Landelijke staat van instandhouding

Sinds 2015 wordt de laatvlieger gemonitord met het meetprogramma Vleermuis Transsecttellingen (Bron CBS). Uit dit nieuwe meetprogramma blijkt dat de trend van laatvlieger tussen 2015 en 2019 licht negatief is en het wijst op een afname van de populatieomvang. Dit betekent dat de landelijke staat van instandhouding van laatvlieger momenteel matig ongunstig is (Bron CBS). Voor wat betreft verblijven is ook nog veel onbekend, de soort wordt bijvoorbeeld maar incidenteel aangetroffen bij wintertellingen. De meest bekende verblijven bevinden zich woningen, waarbij een lokale kolonie bestaat uit gelijktijdig in gebruik zijnde verblijven die echter wel op grote afstand (>100 meter) van elkaar kunnen liggen. De dichtheden zijn over het algemeen overal laag. Waar de soort overwintert is eveneens nog weinig van bekend.

Regionale staat van instandhouding

De laatvlieger komt verspreid over Nederland voor. Laatvlieger komt verspreid over het hele land voor, met enkele opvallende legere gebieden in Zuidoost-Drenthe en de Delta. Dit beeld was ook in vroegere periodes (1990-1999) zichtbaar, zei het iets minder nadrukkelijk. Op basis van deze gegevens en de landelijke data, kan worden aangenomen dat de regionale staat van instandhouding vergelijkbaar is met de landelijke staat van instandhouding.

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/53/vervielvoudigingvleermuizen-sinds-1986>

namelijk matig ongunstig.

Lokale staat van instandhouding

In het Soortenmanagementplan Utrecht is het volgende opgenomen over de lokale populatie laatvlieger: "Laatvliegers werden verrassend weinig opgenomen (0,5%). Deze soort lijkt zich een sterk verstedelijkte stad als Utrecht niet goed te kunnen handhaven. Waarschijnlijk zijn in het stedelijk gebied nog drie tot vijf kleine groepjes aanwezig: in Zuilen, Hoograven en de Meern. Een grotere groep is waarschijnlijk aanwezig in het buitengebied van Vleuten-de Meern en in het buitengebied van Oud-Zuilen. Uit de analyse van de bathopper onderzoeken blijkt dat laatvlieger niet veel gehoord wordt in achtertuinen. Een grote populatie binnen de gemeentegrenzen lijkt onwaarschijnlijk. Voor een betere bescherming van deze vleermuissoort gaan we gericht onderzoeken waar de verblijfplaatsen van de laatvlieger zich (nog) bevinden."

De lokale staat van instandhouding van laatvlieger in de stad Utrecht wordt daarom, net zoals de landelijke en regionale staat van instandhouding, aangemerkt als matig ongunstig. Het beperkte voorkomen past ook in het beeld dat de soort sterk verstedelijkte gebieden mijdt. De lage dichtheid lokaal, werkt door in het voorkomen van de soort binnen het plangebied, deze is namelijk op slechts één locatie een laatvlieger aangetroffen."

Conclusie

De huidige kwaliteit van het leefgebied in het plangebied is laag voor de aanwezige soorten, de lokale staat van instandhouding is voor zowel de huismus als laatvlieger matig ongunstig. De ontwikkelingen in het plangebied leveren een beter leefgebied op voor deze soorten en leveren een toename aan verblijfplaatsen. De verwachting is dus dat de werkzaamheden in het plangebied een positief effect zullen hebben op de lokale staat van instandhouding van de soorten.

Belang van de aanvraag

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de huismus heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 4 van de wet: "ter bescherming van flora of fauna". Voor de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 1 van de wet: "in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats" en onder 3 van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U geeft hierover het volgende aan:

Belang bescherming flora, fauna en habitats

"In de huidige situatie is sprake van 3 nestlocaties van huismus, 4 zomer-, 1 kraam- en 5 paarverblijven van gewone dwergvleermuis en 1 zomerverblijf van laatvlieger. Een groot deel van gebouwen die behouden blijven en waar fysieke ingrepen plaatsvinden, worden natuurinclusief gemaakt en daarmee geschikt voor toekomstige bewoning van huismus, gierzwaluw, vleermuissoorten op basis van de in paragraaf 5.6.1 van het SMP opgenomen taakstelling. De nieuwbouw zal zo veel mogelijk natuurinclusief gemaakt worden, d.w.z. ook hier worden permanente voorzieningen ingebouwd op basis van de genoemde taakstelling. Dit betekent dat in de nieuwe situatie veel meer beschikbare verblijfplaatsen aanwezig zijn dan in de huidige situatie. In het FO-IP Merwede blz. 20 t/m 24 is de groeninrichting beschreven in de nieuwe situatie. In Merwede komt een gevarieerde, robuuste en gelaagde beplanting die voldoet aan de functie-eisen voor foerageergebied van genoemde soorten en schuilgelegenheid biedt voor huismus. Hiermee worden bestaande populaties en functies voor genoemde soorten behouden en versterkt waarmee ook bestaande netwerken worden behouden en versterkt. Verbeteren van de biodiversiteit en functies voor beschermde soorten is één van de doelstellingen van het Merwedeproject."

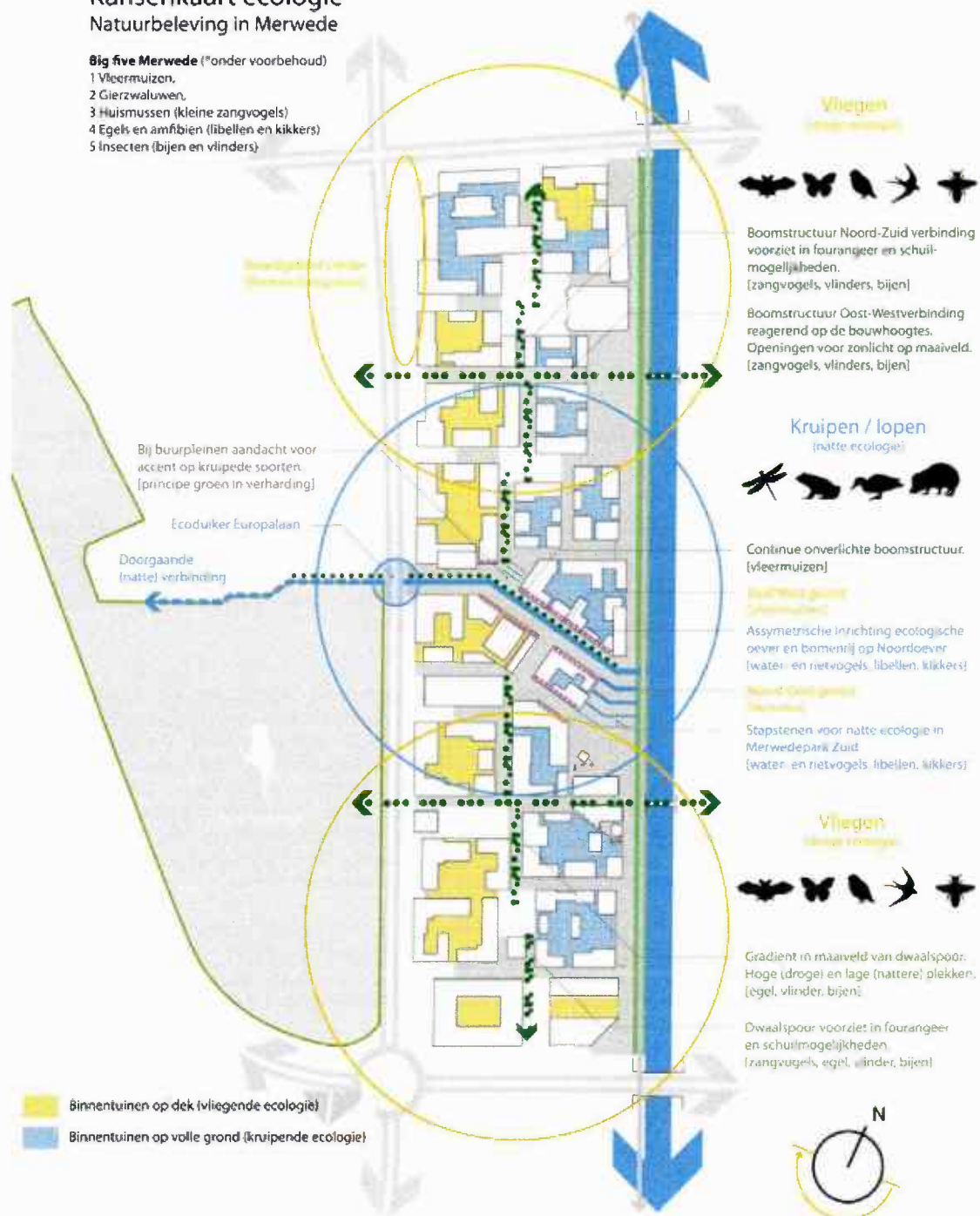
Dwingende reden van groot openbaar belang;

"De vraag naar woningen in Utrecht blijft onverminderd hoog. Door de populariteit van de stad is het niet gemakkelijk in Utrecht een betaalbare woning te vinden. De gemeente wil dat (toekomstige) Utrechters prettig wonen in een woning die past bij hun inkomen, omgeving, huishoudensamenstelling en wensen. Het is daarbij belangrijk om op lange termijn ook een stad te blijven voor mensen met een lager- of middeninkomen. Gezien de behoefte aan woningen nu en in de toekomst wil de gemeente de Utrechtse woningvoorraad in de periode tot 2040 met ongeveer 60.000 woningen laten toenemen. Utrecht telt momenteel ongeveer 157.000 woningen. Dat is ruim 70% van de gewenste woningvoorraad in 2040. Van de opgave van 60.000 woningen op grond van de met het Rijk gemaakte afspraken (gebaseerd op PRIMOS 2019) zijn in 2019 en 2020 ruim 6000 woningen gerealiseerd. Op basis van de harde plancapaciteit in het MeerjarenPerspectiefRuimte (MPR), zullen tot het jaar 2030 ruim 40.000 woningen gerealiseerd worden. De ontwikkeling van Merwede is hierin begrepen, om de geprognosticeerde vraag op te kunnen vangen (Utrecht Dichtbij: de 10 minutenstad: Ruimtelijke Strategie 2040; gemeente Utrecht, juli 2020)."

Kansenkaart ecologie Natuurbeleving in Merwede

Big five Merwede (*onder voorbehoud)

- 1 Vleermuizen,
- 2 Gierzwaluwen,
- 3 Huismussen (kleine zangvogels)
- 4 Egels en amfibien (libellen en kikkers)
- 5 Insecten (bijen en vlinders)

Figuur 1: Kansenkaart ecologie uit FO-IP, oktober 2020.

Conclusie

In de Gebiedontwikkeling Merwede en FO-IP rapportage staat het ambitieniveau beschreven voor de ecologische inrichting van het plangebied. Hierin wordt naast een ambitieniveau voor het aantal verblijfplaatsen ook een doel gesteld voor de groene inrichting van het plangebied die dient als leef en foerageergebied. Door de aanleg van de binnentuinen ontstaan verschillende habitats. Via het openbare groen worden verbindingen tussen de binnentuinen gelegd en tussen

het plangebied en park in de buurt van het plangebied. Het plangebied heeft nu een lage ecologische waarde en er zijn weinig verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten aangetroffen. Uit de rapportage "Totaalopgave doelsoorten Merwede" blijkt dat er opzichte van het huidige aantal vastgestelde verblijfplaatsen veel meer verblijfplaatsen komen, ook voor de gierzwaluw die nu niet in het plangebied voorkomt. Per doelsoort is beschreven hoeveel hectare leefgebied per soort gecreëerd wordt voor het functionele leefgebied. Per soort staat ook beschreven welke soorten planten en stuiken nodig zijn voor de ontwikkeling van het functionele groen van de soorten. Het uitvoeren van deze plannen leidt tot een verbetering van het habitat van de nu aanwezige soorten binnen de Merwede Kanaalzone en biedt mogelijkheden voor de vestiging van andere soorten. De ontwikkelingen in het plangebied zijn daarmee in het belang van flora en fauna.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen "in het belang van flora en fauna" en "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten" voldoende onderbouwd zijn om het beschadigen/vernielen van verblijfplaatsen van de huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger en het verstoren van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger te rechtvaardigen.

Alternatievenafweging

U geeft hierover het volgende aan:

Locatie

De ingreep is locatie gebonden. Het uitvoeren van renovatie en sloop van gebouwen op een andere locatie is niet mogelijk.

Planning

De werkzaamheden binnen het plangebied worden in verschillende fases uitgevoerd. De eerste werkzaamheden en plaatsen van nieuwe voorzieningen vinden in 2022 plaats. De laatste fase van sloop en nieuwbouw vindt na 2026 plaats. Door het uitspreiden van de werkzaamheden blijft er binnen het plangebied altijd leefgebied beschikbaar. Voor iedere fase wordt ook een los ecologisch werkprotocol opgenomen, zodat ook binnen iedere bouwphase in de planning rekening gehouden wordt met de meest kwetsbare periodes van de aanwezige soorten.

Werkwijze

Voorafgaande aan de werkzaamheden per deelproject wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld door een ecooloog. Hierin wordt onder andere gekeken of er in de directe omgeving al voldoende alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd zijn of ook tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd moeten worden. De werkzaamheden die effect hebben op de verblijfplaatsen worden zo veel mogelijk uitgevoerd buiten de kwetsbare periodes van de aanwezige soorten of de gebouwen worden buiten de kwetsbare periodes natuurvrij gemaakt. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecooloog. In de nieuwbouw en te renoveren gebouwen komen veel meer verblijfplaatsen terug dan er verloren gaan. Door deze overcompensatie en groene inrichting van het plangebied wordt het plangebied geschikter voor de aanwezige soorten na het afronden van de werkzaamheden. Doordat er in verschillende fases gewerkt wordt is er voldoende alternatief leefgebied al tijdens de verschillende fases van de werkzaamheden.

Er is voldoende onderbouwd dat er geen alternatieve mogelijkheden zijn voor de uitvoering van het project. Door de fasering, groene inrichting en het overcompenseren van het aantal verblijfplaatsen wordt het leefgebied van de beschermde soorten geschikter dan de het nu is. Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die kunnen leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid voor de huismus en 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overleg en informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2589111.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Arcadis Nederland BV;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Utrecht

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen

5.1,2E

mevr. drs. ing. S. Preijer

5.1.2E

5.1.2E

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouders dienen direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouders of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouders handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouders of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouders dienen per gebouw waar werkzaamheden plaatsvinden een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecoloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecoloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden aan een gebouw/deelproject die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder van het desbetreffende deelgebied het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn.

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige³ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of

³ Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.

Na afloop van de werkzaamheden

10. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder van een gebouw/deelproject het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.

Specifieke voorschriften

11. De maatregelen, genoemd in de hoofdstuk 5 van het bij de aanvraag gevoegde Soortbeschermingsplan (bijlage 8 bij dit besluit) dienen te worden opgevolgd. De aanvullende maatregelen uit "Merwede - beantwoording derde ronde aanvullende vragen ontheffingaanvraag Wnb soorten" van 23 juni 2022 (bijlage 4) dienen ook opgevolgd te worden. In aanvulling hierop en in afwijking hiervan dienen ook nog de onderstaande maatregelen te worden genomen:
12. De zwerm/massa-winterverblijfplaats onderzoeken die zijn uitgevoerd in 2018 zijn niet voldoende. Om een massa-winterverblijfplaats in het plangebied uit te sluiten dient er aanvullend onderzoek uitgevoerd te worden, conform het geldende vleermuisprotocol. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden bij alle potentiële geschikte bebouwing, tevens dient Kanaalweg 50 (gebouw 22) waarbij in eerder onderzoek uit 2015 winterverblijven werden aangetroffen ook meegenomen te worden in het onderzoek. Deze extra onderzoeksinspanning voor het onderzoek naar zwerm/winterverblijfplaatsen dient voorafgaand aan werkzaamheden aan potentieel geschikte gebouwen voor massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis uitgevoerd te worden. Wanneer massawinterverblijfplaatsen worden vastgesteld, dient dit gemeld te worden bij het bevoegd gezag (provincie Utrecht) en moeten door een ecooloog maatwerkplannen opgesteld worden voor deze bijzondere verblijfplaatsen.
13. Informatie die essentieel is voor het beschermen van bijzondere verblijfplaatsen en bijzondere gebouwen zijnde maatwerk, zoals massa-winterverblijfplaatsen, dienen voor de start van de werkzaamheden voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag (provincie Utrecht) ter beoordeling. Pas na goedkeuring van deze maatwerkplannen mogen de werkzaamheden doorgang vinden. Eventueel kunnen extra maatregelen opgelegd worden in dit maatwerkplan.
14. Eén keer per jaar dienen in de periode van september en/of oktober aangebrachte vleermuiskasten, indien nodig voor de duurzame werking hiervan, gecontroleerd en schoongemaakt te worden door een deskundige ecooloog.
15. Bij het aanbieden van de compenserende maatregelen dient rekening te worden gehouden met de geldende gewenningsperioden van de (verschillende functies) van de soorten, terug te vinden in de Kennisdocumenten van BIJ12.
16. Wanneer tijdelijke voorzieningen na afloop van een project verwijderd worden, dient er eerst een controle door een ter zake kundig ecooloog uitgevoerd te worden. Alleen als kasten niet in gebruik genomen zijn mogen ze verwijderd worden.
17. De salderingsboekhouding en het gebruik van de voorzieningen door de beschermde soorten (resultaten vanuit monitoring) dient actueel gehouden te worden en te worden vastgelegd in een digitale kaart.
18. Na drie, zes en negen jaar dienen monitoringsgegevens op populatieniveau op uiterlijk 30 april te worden aangeleverd aan bevoegd gezag (provincie Utrecht) door middel van een monitoringsrapportage. Indien uit de resultaten blijkt dat de compenserende maatregelen onvoldoende werken, kunnen aanpassingen door bevoegd gezag opgelegd worden.
19. Bij de monitoring van de populaties van de verschillende beschermde soorten dient gebruik te worden gemaakt van de meest recente methoden, modellen en technieken.

Bijlage 2: Kaart plangebied

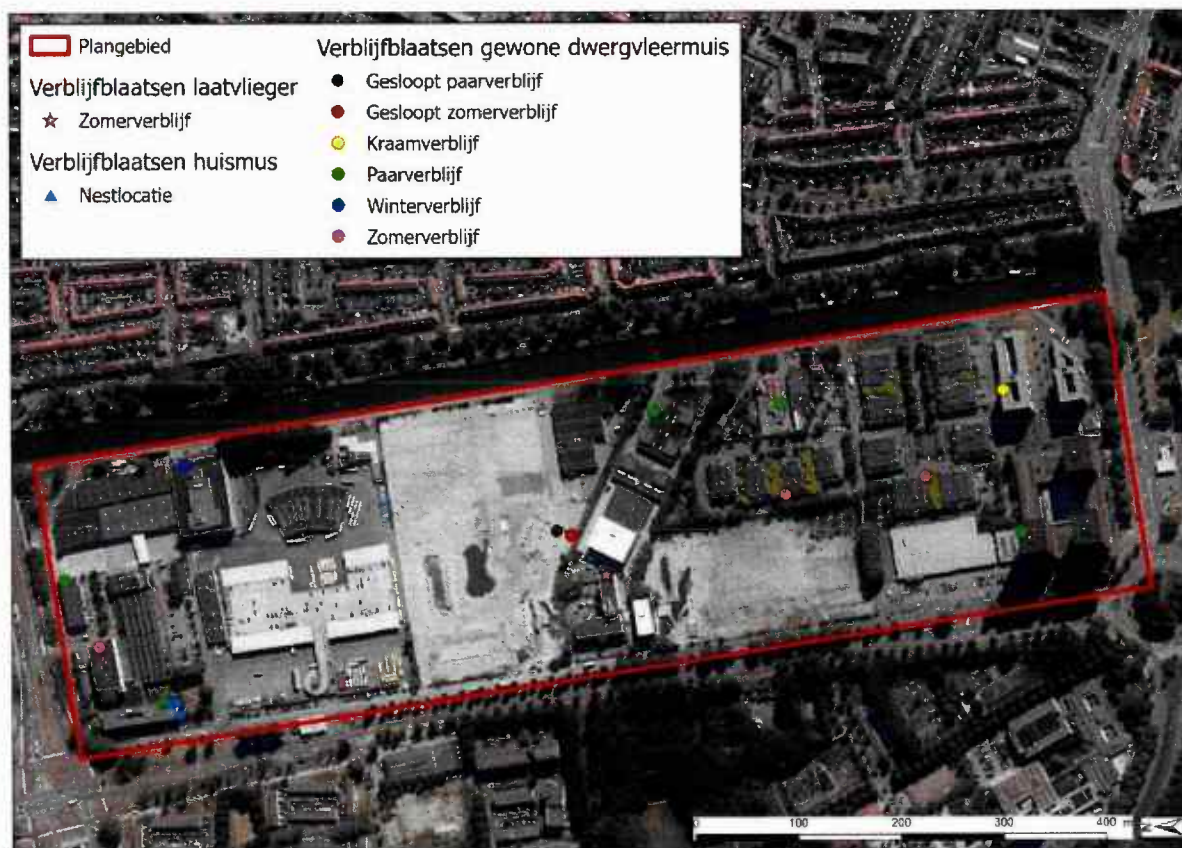
Op onderstaande kaart zijn de gebouwen (18, 19, 32, 33 en 34) die reeds gesloopt zijn geel omlijnd. Deze gebouwen zijn echter nog steeds op luchtfoto's te zien (alsof ze nog niet gesloopt zijn), maar zijn dus weldegelijk gesloopt. Er zijn helaas nog geen actuele luchtfoto's in GIS beschikbaar waarop de gebouwen al wel gesloopt zijn.

Hieronder is de adressenlijst weergegeven van de gebouwen die vallen binnen het plangebied (Adressen van de gebouwen 3, 4 en 5 zijn nu niet in de adressenlijst opgenomen, omdat deze behouden blijven):

Straatnaam	Huisnummer	Postcode	Woonplaats
Kanaalweg	15G	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	14	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	17G	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	17H	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	17	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	16G	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	16	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	18	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	18H	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	18G	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	19	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	19G	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	20	3526 KL	Utrecht
Kanaalweg	22A	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	22	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	22C	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	22D	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	23	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	24	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	25	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	26	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	29	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	29D	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	29B	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	29A	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	29C	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	29G	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	30	3526 KM	Utrecht
Kanaalweg	50	3526 KM	Utrecht
Europalaan	22	3526 KS	Utrecht
Europalaan	24	3526 KS	Utrecht
Europalaan	20	3526 KS	Utrecht
Europalaan	34	3526 KS	Utrecht
Europalaan	2	3526 KS	Utrecht
Europalaan	2A	3526 KS	Utrecht
Europalaan	2B	3526 KS	Utrecht
Europaplein	1-1034	3526 WC-V	Utrecht
Europaplein	1043-1300	3526 WX-Z	Utrecht
Koningin Wilhelminalaan	2	3527 LD	Utrecht
Koningin Wilhelminalaan	4	3527 LD	Utrecht
Koningin Wilhelminalaan	6	3527 LD	Utrecht
Koningin Wilhelminalaan	8	3527 LD	Utrecht

Bijlage 3: Kaart aangetroffen verblijfplaatsen

Figuur 7 Een luchtfoto van het plangebied met de locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen van vleermuizen en huismus die tijdens het soortgericht onderzoek dat in 2018 is uitgevoerd door Arcadis zijn aangetroffen. Het gebouw in het midden van het plangebied (waar een paarverblijf en een zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis zijn aangetroffen,) is reeds gesloopt. Voor het slopen van dit gebouw inclusief de verblijfplaatsen is een losstaande ontheffingsprocedure doorlopen. Het zomerverblijf en het paarverblijf in het reeds gesloopte gebouw, vormen dus geen onderdeel van deze ontheffingsaanvraag

Bijlage 4: Aanvullingen op SMP

Uit: 'Merwede - beantwoording derde ronde aanvullende vragen ontheffingsaanvraag Wnb soorten' van 23 juni 2022

Salderingsboekhouding

De administratie vormgeving van het project nemen wij op in een salderingsboekhouding zoals gebruikelijk is bij Soortmanagementplannen. De salderingsboekhouding is tenminste een Excel waarin per uitvoeringsjaar wordt opgenomen hoeveel verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt worden en derhalve gelijktijdig niet toegankelijk zijn (waarbij wij uitgaan van maximaal 25% tegelijk ongeschikt), wat de taakstelling is per deelproject (per initiatiefnemer), hoeveel verblijfplaatsen van welk type waar zijn ingebouwd (inclusief GIS-kaart met locaties). Hiervoor zijn ook geautomatiseerde tools beschikbaar (zoals van Unitura). De jaarplanning wordt jaarlijks vooraf vastgesteld en lopende de uitvoering bijgehouden, resulterend in een jaaroverzicht aan het einde van elk uitvoeringsjaar. De betreffende jaarplanningen en salderingsboekhouding wordt jaarlijks aan de Provincie Utrecht verzonden ter verantwoording. Een externe partij (adviesbureau) zal t.z.t. de opdracht krijgen om deze administratie op te stellen op basis van de ontheffingsvoorschriften.

Compensatie en natuurinclusief bouwen

In tabel 9 van het Soortbeschermingsplan Merwedekanaal Utrecht is de minimale taakstelling opgenomen. Voor huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger gaat het daarbij om (totaal) minimaal 6, 14 en 4 inbouwvoorzieningen. In Merwede is zeer veel aandacht voor ecologie. In het document 'Totaalopgave doelsoorten Merwede' (d.d. 1 juni 2022) is een specificatie opgenomen per soort (o.b.v. literatuurbronnen, experts en expert judgement) van de gewenste / realistische dichtheid voor stadswijk Merwede. Op basis van deze dichtheden en de beschikbare oppervlaktes binnentuinen (8 ha), dakoppervlaktes (10,2) en openbare ruimte (14,8 ha) (totaal 31,0 ha) zijn de aantallen individuen en daarvoor benodigde verblijfplaatsen bepaald waarvoor maatregelen getroffen worden. De maatregelen worden getroffen in een deel van het plangebied. Bepaalde daken, binnentuinen, openbare ruimte zijn namelijk niet geschikt te maken voor deze maatregelen / soorten (zoals voet- en fietspaden en hoge turbulente daken). Daarom is geschat welk % van de binnentuinen, daken en openbare ruimte geschikt te maken is voor de betreffende soorten (per doelsoort). Vervolgens is, per doelsoort, het geschikte oppervlak bepaald waarbinnen de maatregelen getroffen moeten worden. Ook de verdeling tussen bouwblokken en openbare ruimte is daarmee bepaald. In de tabellen per doelsoort is beschreven welke maatregelen getroffen moeten worden en hoe vaak die maatregel toegepast moet worden om te kunnen voldoen aan de gewenste / realistische dichtheden. Dit betreft naast nest/verblijfplaatsen óók schuilplekken, voedselplekken, foerageergebied etc. per soort. Het totaal van deze tabellen is de totaalopgave voor het hele gebied, dus inclusief de openbare ruimte.

In de nieuwe situatie is sprake van:

- Huismus: 930 nestplaatsen.
- Gierzwaluw: 775 nestplaatsen.
- Gewone dwergvleermuis: 620 verblijfplaatsen.
- Laatvlieger: 465 verblijfplaatsen.

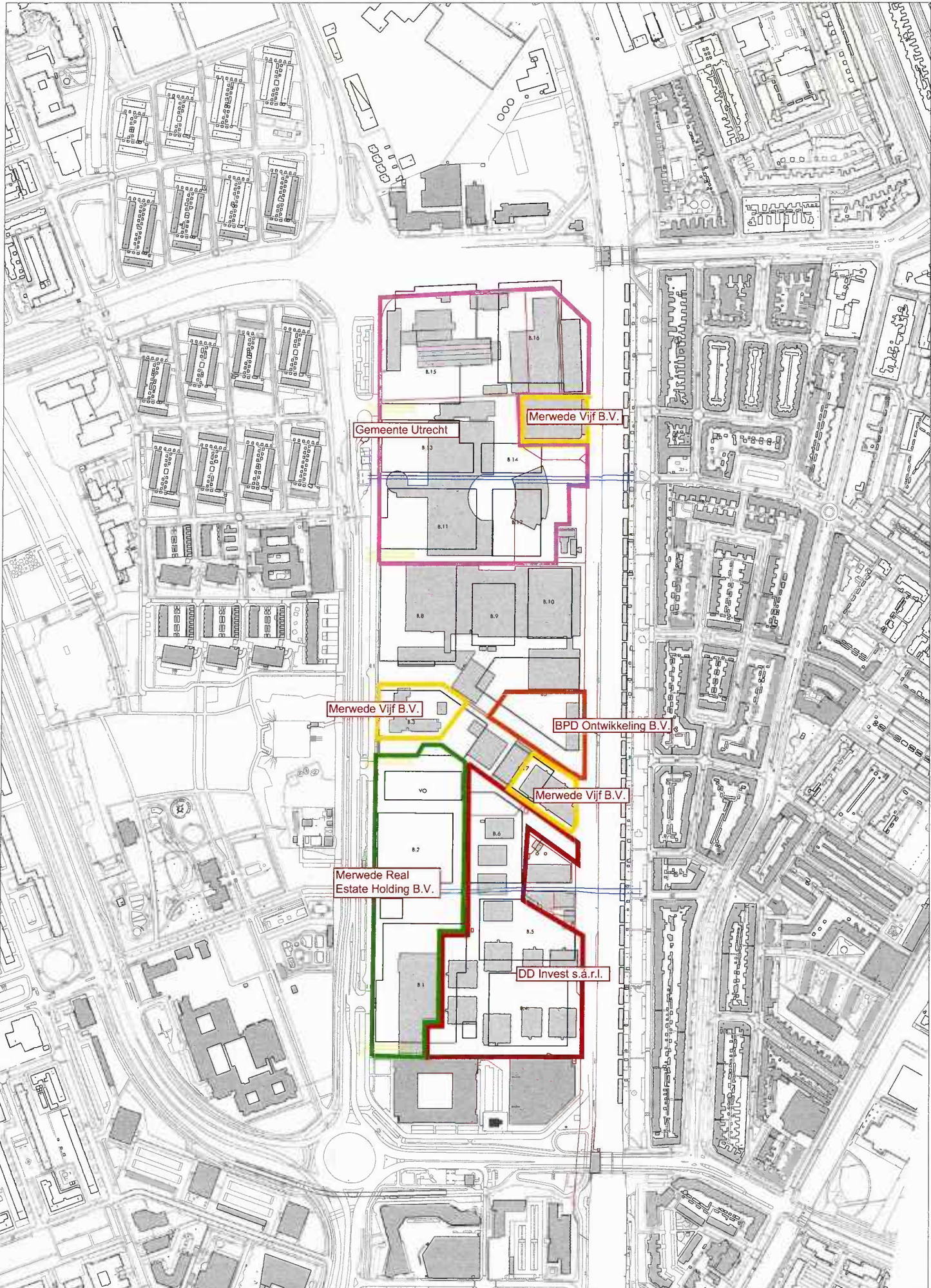
Uit deze totaalopgave zijn de opgaven per bouwblok gedistilleerd (t.b.v. de ontwikkelaars) zoals opgenomen in onderstaande tabel. Dit zijn doelstellingen waarvan de uitvoering wordt gemonitord middels de salderingsboekhouding zoals beschreven bij het antwoord op vraag 1b. Ook bij het niet behalen van deze doelstelling zal er altijd ruimschoots worden voldaan aan de minimale taakstelling zoals hierboven beschreven.

Versie 1 juni 2022	Gewone dwergvleermuis		Laatvlieger	Gierzwaluw	Huismus						
	VP (stenen)	VR/FG	VP (ruimtes)	VP (stenen)	VP (stenen)	Schuil1	Schuil2	Voedsel	Bomen	Zand	Water
Codering maatregel	GD1	GD2	LV1	GZ1	HM1	HM2	HM3	HM4	HM5	HM6	HM7
MINIMALE totaalopgave	620	13	465	775	930	10	10	10	10	10	10
Blok 1a	70	1	56	80	90	3	1	1	1	1	1
Blok 1b	20	0	16	20	30	1	0	0	0	0	0
Blok 1c	10	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0
Blok 2a	50	1	32	60	90	3	1	1	1	1	1
Blok 3	60	1	40	80	90	3	1	1	1	1	1
Blok 4	60	1	40	80	90	3	1	1	1	1	1
Blok 5	60	1	40	80	90	3	1	1	1	1	1
Blok 7	60	1	40	80	90	3	1	1	1	1	1
Blok 8	80	1	64	100	120	4	2	2	2	2	2
Blok 9	20	1	16	20	30	1	0	0	0	0	0
Blok 10	30	1	24	40	60	2	1	1	1	1	1
Blok 11	60	1	40	80	90	3	1	1	1	1	1
Blok 12	30	1	24	40	60	2	1	1	1	1	1
Blok 13	50	1	32	60	90	3	1	1	1	1	1
Blok 14	20	1	16	20	30	1	0	0	0	0	0
Blok 18	20	0	16	20	30	1	0	0	0	0	0
Totaal realisatie fase 1	700	13	504	860	1080	36	12	12	12	12	12

Daarbij werkt elke gebouweigenaar aan de inrichting van binnentuinen en daktuinen (dit is nog niet gereed van alle blokken), waarbij 50% van de daken groen wordt ingericht. Deze groeninrichting is beschreven in het FO-IP Merwede (bijlage 3) blz. 20 t/m 24. Het FO-IP is de basis voor de verdere uitwerking van de groeninrichting. Zodra het VO-IP en daarna het DO-IP gereed zijn, delen wij deze met de Provincie.

Bijlage 5: Kaart Merwede met eigendommen van de aanvragers

Op de kaart met eigendommen is te zien dat gemeente Utrecht ook een partij die verantwoordelijk is voor een gedeelte van de gebiedsontwikkeling, echter is de gemeente geen partij die deze ontheffing (Z-WNB-RI-REG-2021-1613) ontvangt. De gemeente Utrecht kan de werkzaamheden op hun gedeelte van het plangebied uitvoeren onder hun eerder verkregen gebiedsgerichte ontheffing voor alle gebouwen in hun bezit (zaaknummer FF/75C/2016/0400.toek.zh verleend door RVO). De ambities voor de compensatietaakstelling (tabel 12 van het SMP, bijlage 8) de Merwede Kanaalzone zijn verder uitgewerkt in "Totaalopgave doelsoorten Merwede" (bijlage 7). De gemeente Utrecht committeert zich aan het uitvoeren van deze doelen van de Merwede Kanaalzone voor de werkzaamheden aan hun gebouwen en de ontwikkeling van het stedelijke groen, maar werkt juridisch gezien onder hun al bestaande ontheffing FF/75C/2016/0400.toek.zh.

Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend. Het intellectueel eigendom behoort tot marco broekman. De getoonde informatie is vertrouwelijk en de tekening mag niet zonder toestemming worden gedupliceerd en aan derden worden verspreid.

Opdrachtgever: Eigenarencollectief Merwede

marco.broekman

urbanism research architecture
+31 20 7372085
www.marcobroekman.com
info@marcobroekman.com

Lands 6
KNSM-laan 53
1019 LB Amsterdam

Titel: plankaart concept VO-SP

Bestandsnaam: 1605_MB_Merwede_Utrecht_plandrawing_concept VO-SP_20191217

Project: 1605_Merwede

Tekenaar: B.1.2E

Status: concept VO-SP

Datum: 19.12.17

A3

Schaal: 1:4000

1

Bijlage 6: FO-IP Merwede 21 oktober 2020 (ecologie pag. 20 -24)

ECOLOGIE

MERWEDEBIOTOOP

Het groen in Merwede vormt een stedelijke biotoop die zich uitstrekt over de openbare ruimte, de binnenterreinen en de daken en is onderdeel van het ecologische raamwerk van de stad. Merwede wordt groen, tenzij de ruimte voor een ander doel noodzakelijk is. Het gevolg is dat meer dan de helft van de openbare ruimte groen zal zijn. De publiek toegankelijke binnenterreinen zijn minimaal voor de helft groen en de helft van het dakoppervlak is groen. Het groene dakoppervlak bestaat voor de helft uit volwaardig natuurdak op de lage daken. De andere helft komt op de hogere daken rondom de zonnepanelen en bestaat uit mos, sedum, kruiden en grassen. Deze enorme groene ruimte in Merwede wordt optimaal benut voor ecologie, evenals beperken hittestress, wateropvang, geluiddemping en zorgt voor een groene beleving van Merwede en prettig gebruik van de ruimte.

In Merwede komt een robuuste, gevarieerde en gelaagde beplanting met verschillende soorten en groottes, waarbij natuurbeleving voor bewoners en bezoekers voorop staat. Bij de keuze wordt gelet op klimaatbestendigheid, geluiddemping en schuil- en nestelmogelijkheden voor de dieren die deel uitmaken van de Merwedebiotoop. De beplanting krijgt een meerwaarde door aandacht voor soorten die 'eetbare' producten hebben voor mens en dier, zoals noten, zaden, bessen en vruchten.

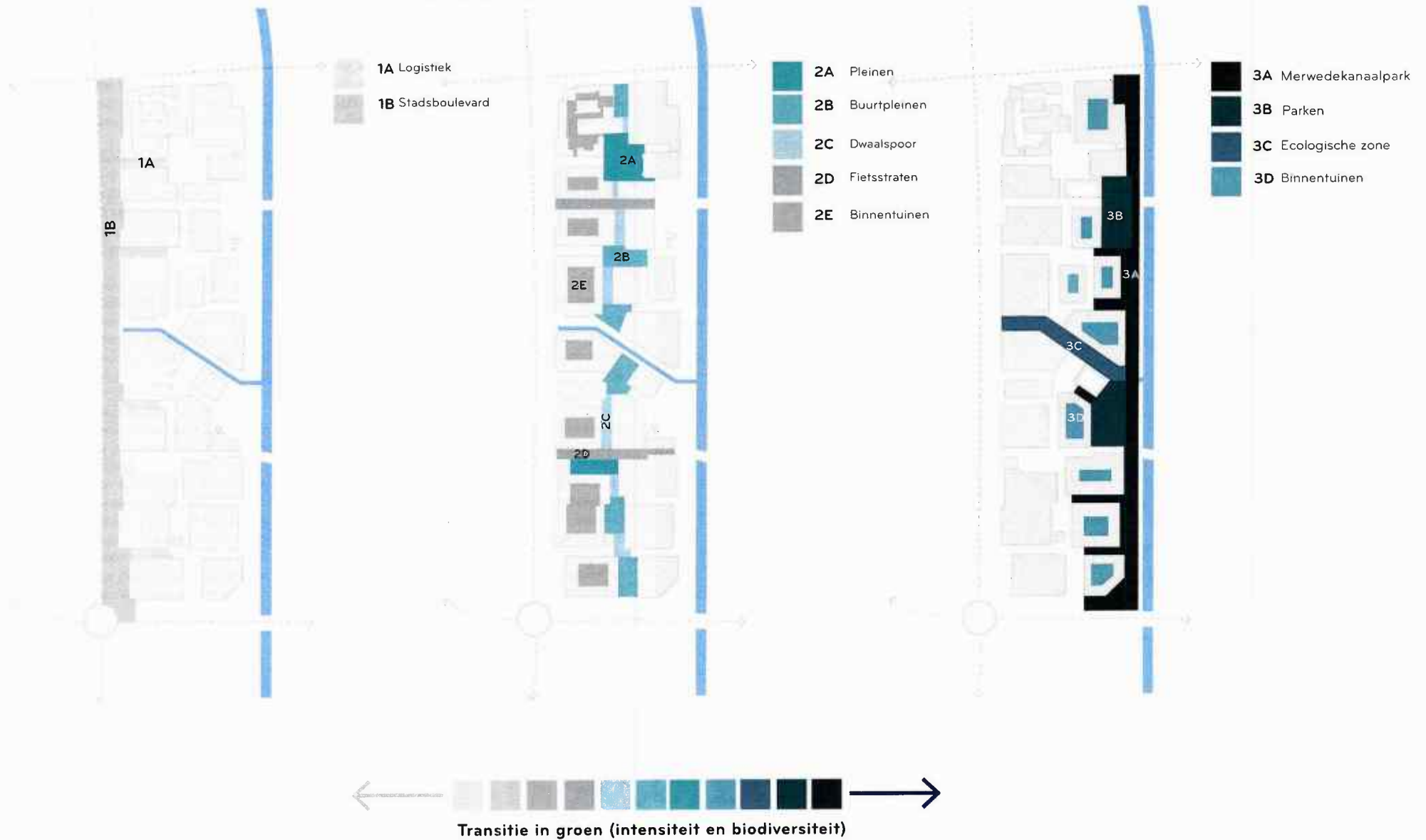
De groenbeleving en Merwedebiotoop worden versterkt door op slimme plekken te kiezen voor groen tegen de gevels, zoals bij een entree van een binnenterrein of bij de overgang tussen twee groene daken. Dit kan door verticale constructies zoals klimplanten tegen de gevel, maar ook door in het ontwerp meegenomen plantenbakken. We zetten in op robuust groen als vanaf maaiveld klimmende beplanting tegen de gevels, niet op groene gevels die het zonder technische oplossingen niet houden.

Het groen in Merwede kan worden versterkt door enthousiaste bewoners en gebruikers. Zij kunnen de groenbeleving nog verder aanzetten door extra groen op te nemen op private delen als gevels, balkons, galerijen, setbacks en tuintjes. Een bijdrage van bewoners en gebruikers is ook welkom in de openbare ruimte en de publiek toegankelijke binnenterreinen. Dit wordt gestimuleerd in het Merwedelab, waar bewoners en gebruikers een rol kunnen krijgen bij het beplantingsplan en de inrichting. Merwede biedt hiermee ruimte om gedurende de planvorming te experimenteren met beplanting en te onderzoeken hoe de Merwedebiotoop vorm kan krijgen door vroegtijdig te starten met verbeteren van het leefgebied van de bijzondere soorten die al in het gebied leven.

ECOLOGIE

KARAKTER EN HOOFDCATEGORIEN VAN GROEN

ECOLOGIE

THEMAKAART

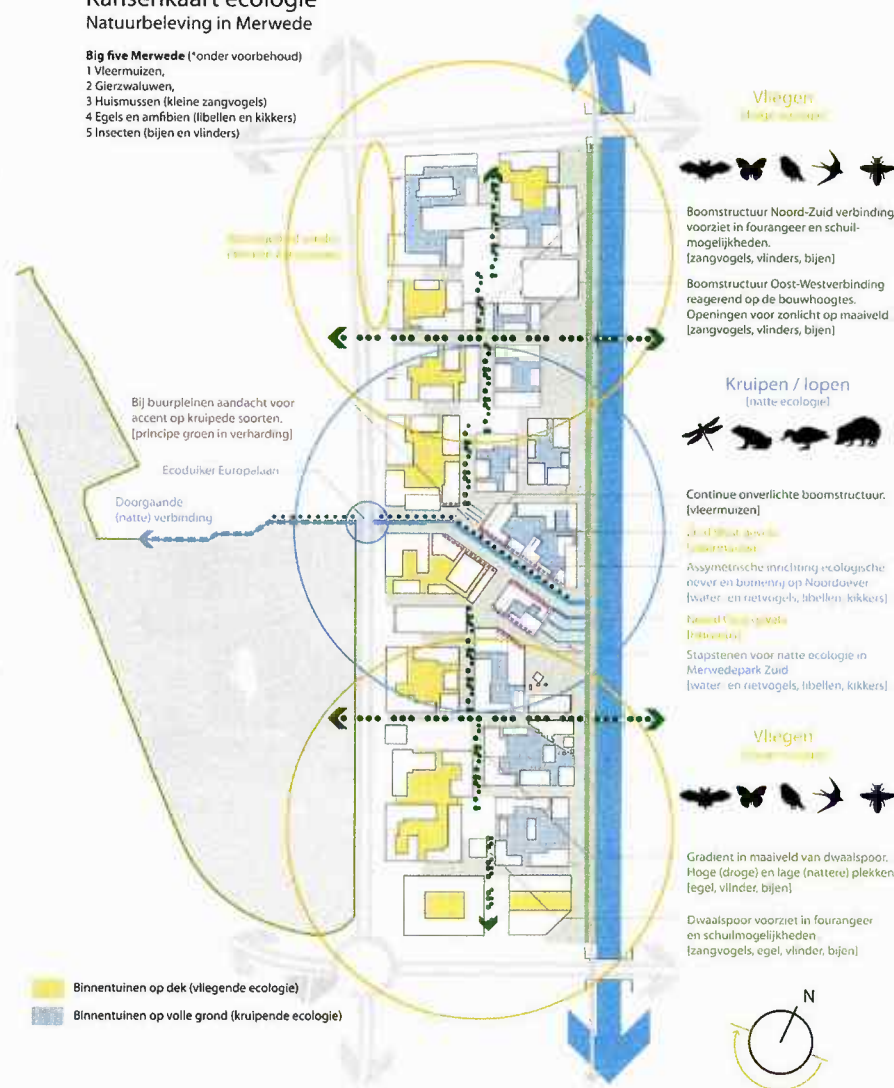
Het groen in Merwede draagt aantoonbaar bij aan de stedelijke biodiversiteit. De groene ruimtes in Merwede staan in contact met groene plekken in de omgeving; zo wordt het ecologisch netwerk van de stad verrijkt en versterkt. De hoofdverbindingen worden gevormd door een ecologisch diagonaal midden door het gebied, een faunapassage onder de Europalaan en het Merwedepark, waardoor er uitwisseling plaats kan vinden tussen flora en fauna in en om Merwede. Binnen Merwede vormt een raamwerk van oost-westverbindingen en noord-zuidverbindingen gekoppeld aan kleine leefgebieden op pleinen, groene daken en binnenterreinen een ecologisch netwerk. Het groen in Merwede krijgt ekwaliteit en natuurbeleving en wordt per jaar rijker en interessanter door natuurlijke groei en ontwikkeling. De beplanting wordt gekozen voor de "Big Five" van Merwede: vleermuizen, gierzwaluwen, kleine zangvogels (zoals huismussen), egels en vlinders. Niet elk deel van de buurt kan in gelijke mate geschikt worden gemaakt voor alle genoemde dieren, maar het netwerk van groene verbindingen, rustige ecologische plekken en verblijfsplekken maakt Merwede als totaliteit een geschikte plek voor deze dieren.

De hoogbouw biedt uitstekende kansen voor gierzwaluwen. Door hier neststenen te plaatsen, kunnen de bewoners vanaf hun balkons deze zomervogels tussen de gebouwen door zien vliegen. De openbare ruimte en de binnentuinen bieden met een gevarieerde beplanting van bloeiende planten, struiken en bomen jaar rond geschikt leefgebied voor egels, vlinders, bijen, vleermuizen en zangvogels, zoals de huismus. De groene daken vergroten het voedselaanbod en bieden naast nectarplanten ook struiken voor luwte voor insecten en dekking voor huismussen. Binnen alle groene onderdelen zijn er ook plekken nodig om te schuilen en voortplanten voor de dieren. We werken hiervoor met een natuurbelevingstabel zodat in de ontwerpfase wordt gekozen voor de juiste beplanting om geschikt leefgebied te creëren en we de juiste plekken kunnen kiezen voor de neststenen en andere nestplekken, waarvan er net zoveel komen als woningen voor mensen.

In Merwede wordt onderscheid gemaakt tussen de noordzuidstraten, de oostweststraten, de pleinen en de binnenhoven. Soortenvariatie komt op al deze plekken voor, maar per typologie in een iets andere menging. De boomstructuur en de onderbeplanting in noord-zuidverbinding voorziet in foerageer- en schuilmogelijkheden voor dieren, zoals ook het dwaalspoor hierin voorziet. In oost-westverbindingen reageert de boomstructuur op de bouwhoogtes met openingen voor zonlicht op maaiveld, wat gunstig is voor zangvogels, vlinders en bijen. Boomkronen zorgen voor een verbinding voor vogels en insecten op plaatsen waar geen andere begroeiing mogelijk is. De onderbeplanting zal worden afgestemd op de zonnige en schaduwrijke plekken en bieden voldoende dekking voor de 'big five' om te fungeren als verbinding in het gebied en schuilmogelijkheid nabij neststenen in de gevels.

Kansenkaart ecologie Natuurbeleving in Merwede

Big five Merwede (*onder voorbehoud)
1 Vleermuizen,
2 Gierzwaluwen,
3 Huismussen (kleine zangvogels)
4 Egels en amfibien (libellen en kikkers)
5 Insecten (bijen en vlinders)

ECOLOGIE

UITWERKINGSKAART

De ecologische oevers langs de diagonaal vormen de hoofdas voor dier- en plantensoorten. De zijdoever wordt steiler en bevat weinig bomen, om de bredere noordoever meer licht en breedte te kunnen geven. Hierdoor kan de overgang tussen nat en droog optimaal worden benut. Het robuuste groen in het diagonaal bestaat uit beplanting met zoveel mogelijk gelaagdheid waarbij het groen op de buurtpleinen en het Merwedepark zoveel mogelijk aansluiting vindt bij het groen in het diagonaal. De diagonaal zelf wordt verbonden met het Merwedepark en via een faunapassage onder de Europalaan met Park Transwijk.

In de binnenhoven is het belangrijk dat er zowel zonnige als schaduwrijke plekken zijn en de bomen niet te grote schaduwen geven, waardoor gras en onderbeplanting kan groeien en de ruimten aantrekkelijker voor verblijf en activiteiten als de zon in het voor- en najaar de ruimte krijgt. Het Merwedepark sluit zowel aan op het diagonaal als op de Merwede en is daarmee een belangrijke groene plek voor zowel natuurlijk spelen als stadsnatuur.

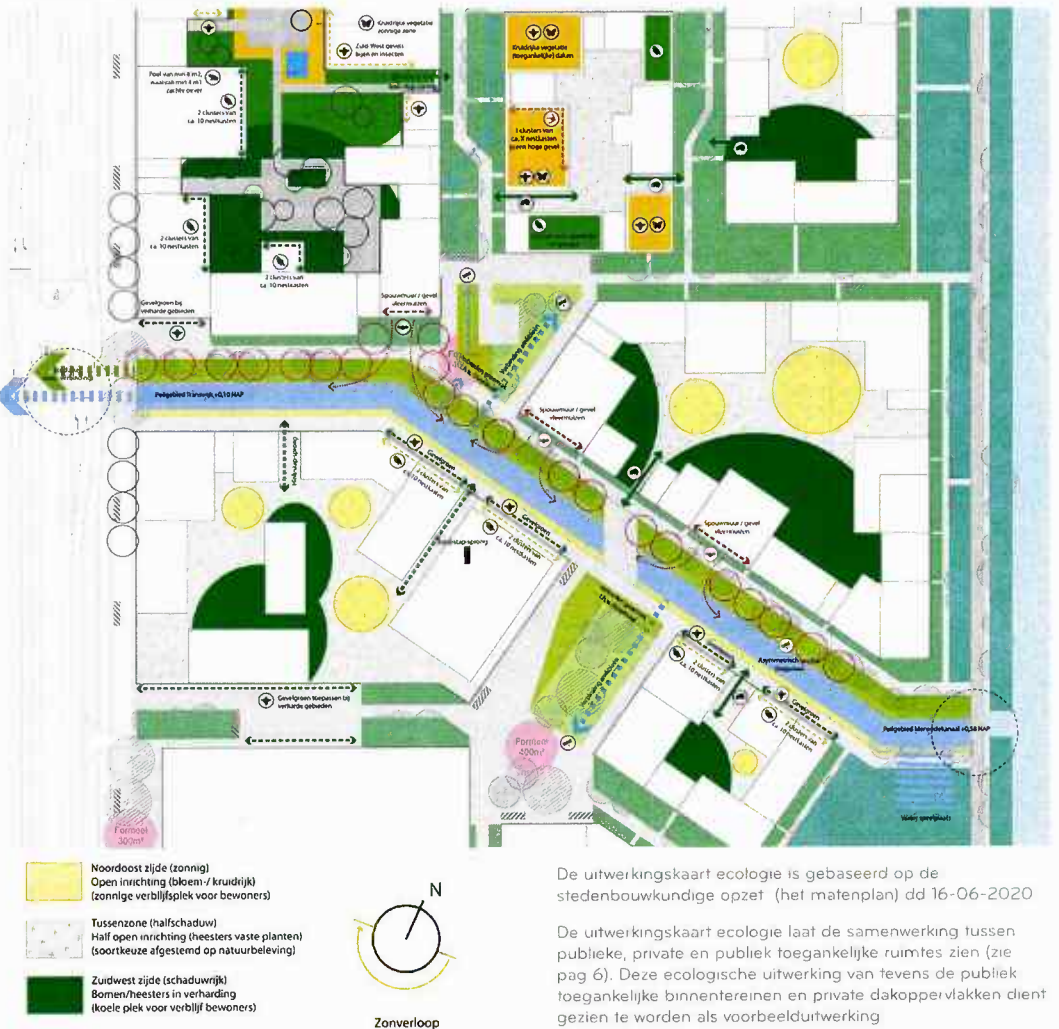
Meerdere lagen

Het groen in Merwed bestaat uit grote bomen, kleinere bomen, heesters, struiken, bodembedekkers en een kruidlaag. Ook worden takkenrillen aangelegd om in de eerste jaren dieren te voorzien van de benodigde dekking. Bij de inrichting maken we gebruik van principes uit de permacultuur, waarbij soorten die elkaar versterken of ondersteunen, naast elkaar staan. Het slimme regenwatersysteem en de grote hoeveelheid groen zal de stadswijk minder gevoelig maken voor droogte en neerslagpieken.

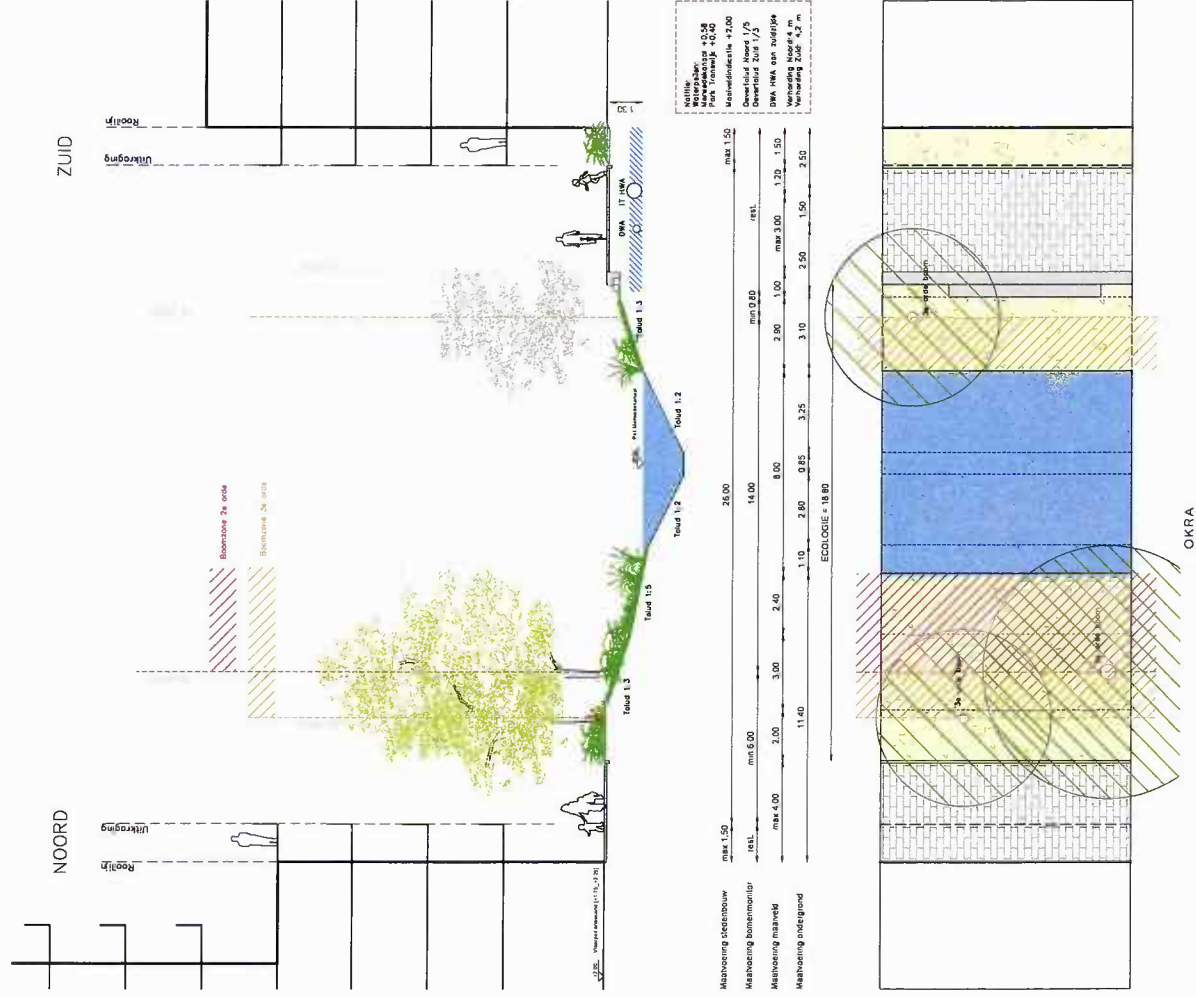
Bomen en solitaire struiken in de openbare ruimte

De bomen in Merwede krijgen zowel ondergronds als bovengronds veel ruimte. Door de principes van de Boommonitor te gebruiken, kunnen de bomen minimaal 60 jaar doorgroeien. Het gevarieerde bomenbestand, zowel in soorten, groottes als leeftijd, heeft de bestaande bomen als basis en zal worden aangevuld met aandacht voor de Merwedebiotoop en klimaatbestendigheid. Op basis van een beoordeling naar gezondheid is een bomenkaart gemaakt voor de omgang met individuele bestaande bomen. Waar mogelijk worden de bomen ingepast in het plan op de huidige plek of op een betere plek in Merwede. De basis is menging van grote bomen van eerste en tweede grootte. Kleinere bomen (van derde grootte) en groot uitgroeiende solitaire struiken vullen het palet aan. Bij de eerste en tweede grootte wordt gekozen voor bomen met een niet te dicht bladerdek. Ze bieden schaduw als het nodig is, maar laten ook toe dat in het voorjaar gefilterd zonlicht door het bladerdek op straat en de gevels valt. Het sortiment is afgestemd op de dieren van de 'big five' en zodanig gekozen het hele jaar verschillen te vinden zijn. Bewoners en bezoekers ervaren zo de seizoenen. Het planten van veel bomen vraagt om het optimaal afstemmen van ondergrondse en bovengrondse infrastructuur. De ondergrondse infrastructuur ligt daarom vooral buitenom met inprikers de wijk in, waardoor bomen ongehinderd kunnen groeien.

Uitwerking
Ecologie en Natuurbeleving

STANDAARD INRICHTINGSPROFIEL DIAGONAAL

Bijlage 7: Totaalopgave doelsoorten Merwede, 1 juni 2022

TOTAALOPGAVE DOELSOORTEN MERWEDE

1 juni 2022

Toegepaste methodiek:

Een literatuuronderzoek is uitgevoerd om te bepalen wat de doelsoorten nodig hebben (o.b.v. de vijf V's: verblijfplaatsen, voedsel, verbinding, veiligheid en variatie)

Voor het gehele gebied is de oppervlakte bepaald → Dit betreft ca. 31 hectare.

Vervolgens is o.b.v. de op dit moment beschikbare informatie bepaald hoeveel % daarvan bouwblokken en openbare ruimte betreft. De volgende tabel is het resultaat van deze ArcGIS analyse:

		hectare	m ²	% van totaal
Binnentuinen	Inclusief de bestaande / te behouden	6,0	60000	19,4%
	Exclusief de bestaande / te behouden	5,6	56000	18,1%
Dakoppervlak	Inclusief de bestaande / te behouden	10,2	102000	32,9%
	Exclusief de bestaande / te behouden	8,9	89000	28,7%
Openbare ruimte (totaal)		14,8	148000	47,7%
Totaaloppervlak		31,0	310000	100%

Daarna is per soort (o.b.v. literatuurbronnen, experts en expert judgement) bepaald wat voor stadswijk Merwede een gewenste / realistische dichtheid zou (moeten) zijn. Op basis van die dichtheden en de hierboven bepaalde oppervlaktes, zijn de hoeveelheden individuen / verblijfplaatsen / populaties (afhankelijk van de soort) bepaald waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.

Die maatregelen moeten/kunnen getroffen worden in slechts een deel van het plangebied. Bepaalde daken, binnentuinen, openbare ruimte zijn namelijk niet geschikt te maken voor dergelijke maatregelen / soorten. Denk aan voet- en fietspaden in de openbare ruimte en hoge turbulente daken). Op grond hiervan hebben we ingeschat welk % van de binnentuinen, daken en openbare ruimte geschikt te maken is voor de betreffende soorten (per doelsoort). Vervolgens is, per doelsoort, het geschikte oppervlak bepaald waarbinnen de maatregelen getroffen moeten worden. Ook de verdeling tussen bouwblokken en openbare ruimte is daarmee bepaald.

In de tabellen per doelsoort (zie hieronder) is, o.b.v. bovengenoemde, beschreven welke maatregelen (die volgen uit ons literatuuronderzoek) getroffen moeten worden en hoe vaak die maatregel toegepast moet worden om te kunnen voldoen aan de gewenste / realistische dichtheden. Het totaal van deze tabellen is de TOTAALOPGAVE voor het hele gebied, dus inclusief de openbare ruimte.

Uit deze totaalopgave zijn de opgaven per bouwblok gedistilleerd (zie aparte tabellen die de ontwikkelaars ontvangen). De vlekkenkaarten, de omvang en potentie van de bouwblokken liggen hieraan ten grondslag.

Grote klokjesbij

Gewenste / realistische dichtheid soort : **175 individuen/hectare** (bron: rapport bouwstenen)

Obv totaaloppervlak: maatregelen te treffen voor circa **5500 individuen** (11 deelpopulaties van 500 individuen)

Geschikt oppervlak binnentuinen: inschatting is 50% van 5,6 ha = **2,8 ha**

Geschikt oppervlak daken: inschatting is 20% van 8,9 ha = **1,8 ha**

Geschikt oppervlak openbare ruimte: inschatting is 70% van 14,8 ha = **10,4 ha**

In totaal = **15,0 hectare beschikbaar voor benodigde maatregelen** (4,6 ha bouwblokken (31%) en 10,4 ha openbare ruimte (69%))

31% van de maatregelen te realiseren in de binnentuinen en op de daken, 69% in de openbare ruimte

31% van 5500 individuen = 1705 individuen (ca. 3-4 deelpopulaties) in de bouwblokken

Wat daarvoor minimaal te maken:

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
GK1	Verblijfplaats: opgaande stammen van minimaal 2-3m hoog, overjarig braamstruweel en overstaande kruidige vegetatie.	10 - 50m ²	In totaal minimaal 1250 holten met een diameter van 3 tot 5 mm (voorkeur = 4mm) realiseren Plaatsing op zonnige plek in/tegen bos- of struikrand. Te gebruiken (dood) hout bij voorkeur eiken, esdoorn, es of beuk (met gladde boorgangen)	4x maatregel		7x maatregel
GK2	Voedsel: minimaal 2125 planten klokjes (<i>Campanulaceae</i>) en minimaal 2125 bloemen en	Minimaal 200m ²	* 50% van de oppervlakte dient te bestaan uit (een combinatie van) akkerklokje, prachtklokje, grasklokje, kluwenklokje, rapunzelklokje en ruig klokje.	4x maatregel		7x maatregel

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
	kruiden voor mannetjes grote klokjesbij planten/zaaien/aanbrengen		* 50% van de oppervlakte dient te bestaan uit (een combinatie van) muskuskaasjeskruid, vijfdelig kaasjeskruid, groot kaasjeskruid, grote kattenstaart, akkerdistel, klein streepzaad en verschillende soorten geranium. Brede lathyrus, witte reseda, grote wederik, campanula toevoegen voor Utrechtse wilde bijensoorten * Beplantingsvakken met deze soorten klein houden. Minimaal 1m² en maximaal 50m²			

Aanvullende voorwaarden:

- Voedselplekken binnen 100m vanaf de verblijfplaatsen (lees: holtes) realiseren
- Voedselplekken op maximaal 50m afstand van elkaar realiseren
- Verblijfplaatsen op maximaal 200m afstand van elkaar plaatsen

Vlekkenkaart: 11 populaties (van ca. 3ha) ingetekend. De meest zonnige plekken zijn gezocht voor het plaatsen van de verblijfplaatsen (rode stippen). Bouwblokken 1a, 2a, 5 en 11 zijn hier het meest geschikt voor bevonden. De overige 7 plekken moeten in de openbare ruimte gevonden worden. De gele arcering is het voedselgebied er omheen (waar de nectar gevonden moet worden). Populaties moeten zoveel mogelijk overlappen.

Citroenvlinder

Gewenste / realistische dichtheid soort : **20 vlinders/hectare** (bron: brontabel)

Obv totaaloppervlak: maatregelen te treffen voor circa 620 individuen (één populatie, want zeer mobiele soort)

6200 voortplantingsplekken is duurzaam (bron: brontabel). Aanne: één waardplant biedt tenminste 20 voortplantingsplekken. Dus minimaal 310 waardplanten te realiseren.

Geschikt oppervlak binnentuinen (waardplanten, nectarplanten, overwinteringsplanten): inschatting is 50% van 5,6 ha = **2,8 ha**

Geschikt oppervlak daken (waardplanten, nectarplanten, overwinteringsplanten): inschatting is 20% van 8,9 ha = **1,8 ha**

Geschikt oppervlak openbare ruimte (waardplanten, nectarplanten, overwinteringsplanten): inschatting is 70% van 14,8 ha = **10,4 ha**

Gevels voornamelijk geschikt voor de overwinteringsplanten

In totaal = **15,0 hectare beschikbaar voor benodigde maatregelen** (4,6 ha bouwblokken (31%) en 10,4 ha openbare ruimte (69%))

31% van de maatregelen te realiseren in de binnentuinen en op de daken, 69% in de openbare ruimte

31% van 620 individuen = 193 individuen en 1930 voortplantingsplekken (ca. 100 planten) in de bouwblokken

Wat daarvoor minimaal te maken:

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave gevels	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
CV1	Voortplantingsplaatsen: waardplanten, groepje van minimaal 10x sporkehout / wegedoorn aanplanten (1,5mx1,5m per plant nodig)	22,5m²	* Op zonnige plekken aanplanten * Bosrandachtige situatie nabootsen * Combinatie met overige vegetatie goed mogelijk * <u>Let op:</u> wegedoorn groeit op kalkrijke grond, dus bij voorkeur sporkehout toepassen	-	10x maatregel		21x maatregel

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave gevels	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
CV2	Voedsel(planten): stroken / plantvakken met nectarrijke bloemen aanplanten	Minimaal 100 m ²	* Op zonnige plekken aanplanten * 50% van de oppervlakte dient te bestaan uit (een combinatie van) koninginnekruid, vlinderstruik, grote kattenstaart, ijzerhard, lavendel, judaspenning, viburnum, winterheide, klimop, hemelsleutel, herfstaster * Overige 50% vrij in te vullen, bij voorkeur met inheemse planten. Suggesties: wilde peen, venkel, dille, koolsoorten en andere kruisbloemigen, damastbloem, koolzaad, Oost-Indische kers, look-zonder-look, pinksterbloem, schapenzuring, veldzuring, struikhei, hulst, diverse klaversoorten (hopklaver, rolklaver en gewone rupsklaver), diverse distelsoorten, kleine klit, kaasjeskruid, grote en kleine brandnetel, hop, iep, aalbes, allerlei grassoorten, breedbladige overblijvende grassen zoals pijpenstrootje en witbol, akkerviooltje, maar ook andere soorten viooltjes.	-	10x maatregel		21x maatregel
CV3	Overwinteringsplaatsen: dichte struiken / gevelvegetatie aanbrengen	Horizontaal minimaal 50m ² , verticaal minimaal 200m ²	* Op zonnige plekken aanplanten (zuid/west georiënteerde gevels) * Opgaand struikgewas met ruigtevegetatie of gevelbeplanting als verbindend element tussen de voedsel- en voortplantingsplaatsen aanbrengen * Dichte struiken of gevelbeplanting toepassen (bijv. hulst, klimop)		10x maatregel		21x maatregel

Aanvullende voorwaarden:

- Locaties met waardplanten, voedselplanten en overwinteringsplaatsen zoveel mogelijk met elkaar verbinden door opgaand struikgewas met ruigtevegetatie en gevelbeplanting.

Vlekkenkaart: vrijwel het gehele gebied is geschikt bevonden (voor waardplanten, voedselplanten en/of overwinteringsplaatsen). Vooral zonnige plekken. Alleen de bouwblokken 1b, 1c (paviljoen), 18 (M) en 17 zijn niet geschikt bevonden (vanwege geen of te kleine binnentuin/dak).

Huismus

Gewenste / realistische dichtheid soort : **50 individuen/hectare** (bron: rapport bouwstenen) → **15 nesten/hectare**

Obv totaaloppervlak: maatregelen te treffen voor minimaal 1550 individuen → 930 nestplaatsen (factor 1:2 gehanteerd)

Geschikt oppervlak binnentuinen (voedsel, beschutting): inschatting is 75% van 5,6 ha = **4,2 ha**

Geschikt oppervlak daken (voedsel, beschutting): inschatting is 10% van 8,9 ha = **0,89 ha**

Geschikt oppervlak openbare ruimte (voedsel, beschutting): inschatting is 75% van 14,8 ha = **11,1 ha**

In totaal = **16,2 hectare beschikbaar voor benodigde maatregelen** (5,1 ha bouwblokken (31%), 11,1 ha openbare ruimte (69%))

31% van het groen, zand en water te realiseren in de binnentuinen en op de daken, 69% In de openbare ruimte

31% van 1550 individuen = 480 individuen in de bouwblokken (groen, zand en water)

100% van de nestgelegenheid in de gevels (binnen de bouwblokken dus). Ca. 31% (290 stuks) gericht op de binnentuinen, ca. 69% (640 stuks) gericht op de openbare ruimte.

Uitgaande van 20 bouwblokken (16 in fase 1 en 4 in fase 2): 930/20 = gemiddeld 47 neststenen per bouwblok.

Wat daarvoor minimaal te maken:

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave gevels	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
HM1	Nestplaats: plaatsing van 30 nestplaatsen (2x15 groepsgewijs)	Ruimte in gevel	* 3 tot 10 m boven maaiveld (of boven geschikte daktuin) plaatsen * Neststenen dienen qua type en plaatsing te voldoen aan de voorwaarden uit het kennisdocument (BU12,2017) * Bied verschillende orientatie (voorkeur heeft noord of oost) van de neststenen aan	10x maatregel gericht op binnentuinen 21x maatregel gericht op openbare ruimte	-	-	-

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave gevels	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
HM2	Schuilplekken: opgaand groen aanbrengen op (maximaal) 5m van de nestplaatsen (zie tabel A)	Horizontaal minimaal 50m ² , verticaal minimaal 100m ²	* Het groen moet vooral op 3-8m hoogte vanaf maaiveld aanwezig zijn * Dichte groenblijvende heggen, hagen, struiken, klimplanten toepassen die tenminste 30cm dik/diep zijn		10x maatregel		21x maatregel
HM3	Schuilplekken: opgaand groen aanbrengen op (maximaal) 5m van de voedselplekken en op (maximaal) 2m van waterbad(en) en zandige plek(ken)	Horizontaal minimaal 50m ² , verticaal minimaal 50m ²	* Het groen moet tenminste 2m hoog zijn (vanaf maaiveld) en 30cm dik/diep * Dichte groenblijvende heggen, hagen, struiken, klimplanten (van Tabel A) toepassen		10x maatregel		21x maatregel
HM4	Voedselplekken: voedselplanten aanplanten binnen 50m van de nestplaatsen (zie tabel B)	Minimaal 500 m ²	* 75% van de ruimte gebruiken voor een combinatie van grassen, kruidige planten en bloemen uit Tabel B * 25% van de ruimte gebruiken voor structureelrijke overhoekjes met (onkruid)soorten als straatgras, varkensgras, herderstasje, weegbree, gierst, tarwe, gerst (voornamelijk in openbare ruimte)	-	10x maatregel		21x maatregel
HM5	Voedselplekken: minimaal 10 solitaire bomen plaatsen binnen 50m van de nestplaatsen	25m ² per boom	* Inheemse soorten toepassen * Onder de bomen dekking realiseren door struiken, heggen, hagen (zie tabel A)	-	10x maatregel	-	21x maatregel
HM6	Zand: droge zandige plek(ken) binnen 50m van de nestplaatsen	5m ²	* In combinatie met waterbad toepassen * Kleine steentjes en grit	-	10x maatregel		21x maatregel
HM7	Water: waterbad(en) binnen 50m van de nestplaatsen	5m ²	* In combinatie met zandige plek toepassen * Het water (of delen ervan) mag slechts enkele centimeters diep zijn	-	10x maatregel		21x maatregel

Aanvullende voorwaarden:

- Opgaand groen op (maximaal) 5m vanaf de nestplaatsen
- Opgaand groen op (maximaal) 5m van de voedselplekken en op (maximaal) 2m van waterbad(en) en zandige plek(ken)
- Voedselplekken binnen 50m vanaf de verblijfplaatsen realiseren

- Voedselplekken op maximaal 25m afstand van elkaar realiseren
- Groepjes nestplaatsen (voor minimaal 15 nesten) op maximaal 100m afstand van elkaar plaatsen

Tabel A: geschikte (groenblijvende) soorten voor schuilgelegenheid.

Hagen	Struikachtigen	Klimplanten
Wilde liguster	Vuurdoorn (solitair)	Klimop
Haagbeuk	Meidoorn (solitair)	Bruidsluier
Coniferen	Conifeer (solitair)	
Vuurdoorn	Laurier	
Meidoorn	Overige dichte struiken	
Taxus		

Tabel B: globaal overzicht dieet huismus.

Granen	Insecten	Onkruidzaden	Groene delen	Overig
Gierst, Rogge, Tarwe, Gerst, Haver, Kippenzaad	Kevers, wantsen, bladvlooien, bladluizen, schildluizen, muggen, vliegen, vlinders, motten	Varkensgras, Muur, Melganzenvoet, Straatgras, Akerhoornbloem, Spurrie, Bijvoet, Paardenbloem, Brandnetel, Schapenzuring, Klaproos, Havikskruid, Teunisbloem, Herderstasje, Weegbree	Knoppen van bomen en struiken, bladeren van Luzerne, Klaver, Paardenbloem	Brood Steentjes Voedselresten (van mens en dier)

Vlekkenkaart: vrijwel alles geschikt als foerageer-/schuillocatie. Kleinste binnentuinen (iig B9, B14, B17) niet geschikt bevonden. Bouwblok 1b zonder binnentuin alléén geschikt voor neststenen naar openbare ruimte gericht. Bouwblokken 1c en 18 niet geschikt bevonden o.b.v. de beoogde plannen. Noord- en oostgevels indicatief aangegeven voor de neststenen.

Tijftjaf

Gewenste / realistische dichtheid soort : **20 broedparen** (bron: brontabel), aanname: **circa 75 individuen** (ca 2,5 individuen/ha)

Obv totaaloppervlak: maatregelen te treffen voor circa 75 individuen → 20 nestlocaties (factor 1:1 gehanteerd)

Geschikt oppervlak binnentuinen (voedsel, nestgelegenheid, beschutting): inschatting is 40% van 5,6 ha = **2,24 ha**

Geschikt oppervlak daken (voedsel, beschutting): inschatting is 10% van 8,9 ha = **0,89 ha**

Geschikt oppervlak openbare ruimte (voedsel, nestgelegenheid, beschutting): inschatting is 60% van 14,8 ha = **8,88 ha**

In totaal = **12,0 hectare beschikbaar voor benodigde maatregelen** (3,1 ha bouwblokken (26%), 8,9 ha openbare ruimte (74%))

26% van de maatregelen te realiseren in de binnentuinen, 74% in de openbare ruimte

26% van 75 individuen en 20 nestlocaties = 20 individuen en 5 nestlocaties in de bouwblokken (voornamelijk dicht struikgewas)

Wat daarvoor minimaal te maken:

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
TT1	Nestplaats: realiseren van dicht struikgewas (minimaal 20m x 20m) dat kan dienen als nestgelegenheid en kern territorium	Minimaal 400m ²	* Variatie aan dichte struiken, bomen, varens en/of grassen * De bodem moet bedekt zijn met dichte, gevarieerde vegetatie * Combinatie met overige vegetatie goed mogelijk	5x maatregel	-	15x maatregel
TT2	Voedsel: in de nabijheid van de nestplaatsen een variatie aan bes- en zaaddragende voedselplanten (voor herfst en winter) aanplanten	Minimaal 50m ²	* Bijvoorbeeld bosbes, zwarte en gewone berk, gele kornoelje, mispel, sleedoorn, kruisbes en zwarte vlierbes	5x maatregel		15x maatregel

Vlekkenkaart: oostzijde plangebied geschikt exclusief de kleinste binnentuinen (alléén bouwblokken met grotere binnentuinen vanwege de 400m² die nodig is voor het dichte struikgewas). Bouwblok 2b, 9, 10, 12, 14, 17 niet ivm kleine binnentuin. Blokken 1b, 1c, 18 niet ivm ontbreken binnentuin. Aan westzijde plangebied zijn de grotere bouwblokken (en directe omgeving) geschikt bevonden.

Egel

Gewenste dichtheid soort : **0,50 individuen/hectare** (bron: rapport bouwstenen)

Obv totaaloppervlak: maatregelen te treffen voor circa 16 individuen. Fysiek (via groene verbindingzones, bijv. naar park Transwijk) aansluiten op geschikt leefgebied voor de egel in de directe omgeving van het projectgebied om het minimale (duurzame) aantal van 32 egels te halen.

Geschikt oppervlak binnentuinen: inschatting is 40% van 5,6 ha = **2,2 ha**

Geschikt oppervlak daken: inschatting is 0% van 8,9 ha = **0 ha**

Geschikt oppervlak openbare ruimte: inschatting is 60% van 14,8 ha = **8,9 ha**

In totaal = **11,1 hectare beschikbaar voor benodigde maatregelen (2,2 ha bouwblokken (20%), 8,9 ha openbare ruimte (80%))**

20% van de maatregelen te realiseren in de binnentuinen, 80% In de openbare ruimte

20% van 16 individuen = 3 tot 4 individuen in de bouwblokken.

Wat daarvoor minimaal te maken:

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
EG1	Verblijfplaats: Compost-, takken- en/of puinhopen (van minimaal 1m ³) aanleggen in dicht struikgewas van minimaal 50m ² <i>Indien natuurlijke oplossing niet mogelijk is, dan ontstaan egelhuizen</i>	50m ²	Realiseren in struikgewas met een omvang >50m ² waar beperkte verstoring is door de mens	6x maatregel	-	25x maatregel
EG2	Voedsel: grasvelden met dicht struweel er omheen	100m ²	Tenminste aan één zijde van het grasveld lage en dichte begroeiing toepassen	6x maatregel	-	25x maatregel
EG3	Verbindend leefgebied: variatie aan aaneengesloten groen (grasvelden, lage dichte begroeiing met ondergroei)	2000m ²	* Een robuuste, fysiek zoveel mogelijk doorlopende en gevarieerde groeninrichting creëren. Zorg voor aansluiting met de openbare ruimte / bouwblok (zie aanvullende voorwaarde hieronder)	6x maatregel	-	25x maatregel

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
			* Groenstroken zijn minimaal 2 meter breed en voor tenminste 50% beplant met struiken en heesters (dicht struikgewas) met een hoogte >75cm * Indien afstanden van >20m overbrugd moeten worden door de egel, dient gebruik gemaakt te worden van groene stapstenen met maximaal 10 meter tussen het groen. Stapstenen moeten minimaal 10m² groot zijn en dezelfde (dichte) beplanting hebben als de groenstroken * Minimaal 50% van het dichte struikgewas moet een natuurlijke strooisellaag (bladeren, mos, takken, etc.) bevatten * Barrières voor egel moeten worden vermeden. Openingen van minimaal Ø13cm of (vierkant) 13x13cm (op maaiveld) zijn voldoende om te kunnen passeren. * Abrupte (verticale) hoogteverschillen >20cm voorkomen of voorzien van een egeltoegankelijk talud van 1:1 of flauwer			

Aanvullende voorwaarde:

- Binnentuinen en openbare ruimte fysiek met elkaar verbinden middels groenstroken >2m breed en voor tenminste 50% beplant met struiken en heesters (dicht struikgewas) met een hoogte >75cm

Het realiseren van (geschikt) leefgebied voor de egel zorgt ervoor dat vele andere soorten profiteren (want: relatief veel en verbonden groen, dicht en opgaand groen en dus veel veilige plekken)

Vlekkenkaart. Oostelijk deel geschikt bevonden (veel openbaar groen, binnentuinen op maaiveld B4-B7, B9, B14, B16, B17) + ecozone (diagonaal) centraal in het plangebied (incl de bouwblokken B3 en B8) geschikt bevonden. B13 niet gearceerd, maar waarschijnlijk egel wel als doelsoort omdat ze daar met hellingen gaan werken (incl dicht struikgewas) waar de egel prima tegenop kan lopen.

Gierzwaluw

Gewenste / realistische dichtheid soort : **10 individuen / hectare** (bron: Brontabel) → **5 nesten/hectare**

Obv totaaloppervlak: maatregelen te treffen voor minimaal 310 individuen → 775 nestplaatsen (factor 1:5 gehanteerd).

Geschikt foerageeroppervlak (nieuwe en te behouden) boven binnentuinen en daken: inschatting is 50% (want te kleine/enge ruimtes om op uit te vliegen) van 6+10,2 ha = **8,1 ha**

Geschikt foerageeroppervlak (nieuwe en te behouden) boven openbare ruimte: inschatting is 85% van 14,8 ha = **12,6 ha**

In totaal = **20,7 hectare beschikbaar als foerageergebied (8,1 ha bouwblokken (39%), 12,6 ha openbare ruimte (61%))**

100% van de nestgelegenheid in de gevels (binnen de bouwblokken dus). Ca. 39% (300 stuks) gericht op de binnentuinen, ca. 61% (475 stuks) gericht op de openbare ruimte.

Uitgaande van 20 bouwblokken (16 in fase 1 en 4 in fase 2): 775/20 = gemiddeld 39 neststenen per bouwblok.

Wat daarvoor minimaal te maken:

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave gevels	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
GZ1	Nestplaats: plaatsing van 20 neststenen groepsgewijs	Ruimte in gevel	* Zo hoog mogelijk in gevel aanbrengen. Maximaal 10m onder dakrand * Niet in volle zon, bij voorkeur op hoeken in noord- en oostgevels * Neststenen minstens 100cm uit elkaar plaatsen * Neststenen dienen qua type en plaatsing te voldoen aan de voorwaarden uit het kennisdocument (BIJ12,2017) * Bied verschillende oriëntatie (voorkeur heeft noord of oost) van de neststenen aan	15x maatregel gericht op binnentuinen 24x maatregel gericht op openbare ruimte	-	-	-

Vlekkenkaart: vrijwel gelijk aan de huismus wat betreft de (geschikte) noord- en oostgevels. Vrijwel alle bouwblokken zijn geschikt. Bij kleine binnentuinen (B9, B14, B17) geen neststenen naar binnentuin gericht. Bouwblok zonder binnentuin 1b alleen geschikt voor neststenen naar openbare ruimte gericht. Bouwblokken 1c en 18 niet geschikt o.b.v. de beoogde plannen.

Gewone dwergvleermuis

Gewenste / realistische dichtheid soort : **20 individuen / hectare** (Bron: brontabel) → **5 (in gebruik zijnde) verblijfplaatsen/hectare**

Obv totaaloppervlak: maatregelen te treffen voor minimaal **620 individuen** → **620 verblijfplaatsen** (factor 1:4 gehanteerd).

Geschild vlieg- en foerageeroppervlak (nieuwe en te behouden) binnentuinen en daken: inschatting is 60% van 6+10,2 ha = **9,7 ha**

Geschild vlieg- en foerageeroppervlak (nieuwe en te behouden) openbare ruimte: inschatting is 80% van 14,8 ha = **11,8 ha**

In totaal = **21,5 hectare beschikbaar als vlieg- en foerageergebied** (9,7 ha bouwblokken (45%), 11,8 ha openbare ruimte (55%))

100% van de verblijfplaatsen in de gevels (binnen de bouwblokken dus). Ca. 45% (280 stuks) gericht op de binnentuinen, ca. 55% (340 stuks) gericht op de openbare ruimte.

Uitgaande van 20 bouwblokken (16 in fase 1 en 4 in fase 2): $620/20 =$ gemiddeld 31 verblijfplaatsen per bouwblok. Daarvan 22 met zomer-/paar functie, 6 met kraamfunctie en 3 met winterfunctie.

Wat daarvoor minimaal te maken:

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave gevels	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
GD1	Verblijfplaats: verschillende typen verblijfplaatsen inpassen. Combinatie van tenminste 1 met winterfunctie, 2 met kraamfunctie en 7 met zomer-/paarfunctie (in elkaars nabijheid)	Ruimte in gevel	* Zorg voor zomer-/paarverblijven, kraamverblijven én winterverblijven * De verblijfplaatsen dienen qua typen en plaatsing te voldoen aan de voorwaarden uit het kennisdocument (BIJ12,2017) * Plaatsing op minimaal 4m hoogte vanaf maaiveld of (verhoogde) binnentuin * Bied verschillende oriëntatie (voorkeur heeft zuid en west) van de neststenen aan	28x maatregel gericht op binnentuinen 34x maatregel gericht op openbare ruimte	-	-	-

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave gevels	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
GD2	Vliegroutes/foerageergebied: verbindend leefgebied creëren door een variatie aan groene lijnvormige elementen in te passen	500m ²	* Een (op hoogte) fysiek zoveel mogelijk doorlopende en gevarieerde groeninrichting creëren (bomen, struiken en gevel-/dakbeplanting) * Vliegroutes dienen te voldoen aan de voorwaarden uit het kennisdocument (BIJ12,2017) * Boomkronen en overige opgaande beplanting zoveel mogelijk onverlicht laten	13x maatregel	-		17x maatregel

Vlekkenkaart: eigenlijk alle bouwblokken zijn geschikt voor verblijfplaatsen. Zelfs die met kleine binnentuinen. Bouwblokken zonder binnentuin 1b en 1c alleen geschikt voor verblijfplaatsen naar openbare ruimte gericht. Bouwblok 18 niet geschikt obv beoogde plannen. Foerageergebied en vliegroutes vooral de (hoofd) groenstructuur volgend. Ecozone (diagonaal in het centrum) en het Merwedekanaalpark (noord-zuid).

Laatvlieger

Gewenste / realistische dichtheid soort : **10 individuen / hectare** (Bron: brontabel) → **3 (in gebruik zijnde) verblijfplaatsen/hectare**

Obv totaaloppervlak: maatregelen te treffen voor minimaal **310 individuen** → **465 verblijfplaatsen** (factor 1:5 gehanteerd).

Geschild vlieg- en foerageeropervlak (nieuwe en te behouden) binnentuinen en daken: inschatting is 30% van 6+10,2 ha = **4,9 ha**

Geschild vlieg- en foerageeropervlak (nieuwe en te behouden) openbare ruimte: inschatting is 50% van 14,8 ha = **7,4 ha**

In totaal = **12,3 hectare beschikbaar als vlieg- en foerageergebied** (4,9 ha bouwblokken (40%), 7,4 ha openbare ruimte (60%))

100% van de verblijfplaatsen in de gevels (binnen de bouwblokken dus). Ca. 40% (186 stuks) gericht op de binnentuinen, ca. 60% (279 stuks) gericht op de openbare ruimte.

Uitgaande van 20 bouwblokken (16 in fase 1 en 4 in fase 2): 465/20 = gemiddeld 23 verblijfplaatsen per bouwblok. Daarvan 14 met zomer-/paar functie, 6 met kraamfunctie en 3 met winterfunctie.

Wat daarvoor minimaal te maken:

Codering maatregel	Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Minimale opgave gevels	Minimale opgave binnentuinen	Minimale opgave op daken	Minimale opgave openbare ruimte
LV1	Verblijfplaats: verschillende typen verblijfplaatsen realiseren. Combinatie van tenminste 1 met winterfunctie, 2 met kraamfunctie en 5 met zomer-/paarfunctie (in elkaars nabijheid)	Ruimte in of op gevel	* Zorg voor zomer-/paarverblijven, kraamverblijven én winterverblijven * Geen inbouwstenen voor deze soort toepassen * Gevelbetimmering, spleetvormige ruimten in de muur (25-30mm) of open ruimtes >1,5m² in spouwmuur * Voorkeur voor warme plekken * Bied verschillende orientatie (voorkeur heeft zuid en west) van de verblijfplaatsen aan * Plaatsing op minimaal 4m hoogte vanaf maaiveld of (verhoogde) binnentuin	23x maatregel gericht op binnentuinen 35x maatregel gericht op openbare ruimte	-	-	-

Vlekkenkaart: eigenlijk alle bouwblokken zijn geschikt. Zelfs die met kleine binnentuinen. Bouwblokken zonder binnentuin 1b en 1c alleen geschikt voor verblijfplaatsen naar openbare ruimte gericht. Bouwblok 18 niet geschikt obv beoogde plannen.

De combinatie van bovengenoemde maatregelen voor doelsoorten zorgt ervoor dat ook verschillende meeliftende soorten (o.a. algemene zangvogels, vlinders, bijen, overige insecten en vleermuizen) profiteren. Het te creëren Merwedebiotoop biedt zodoende voor een diversiteit aan soorten mogelijkheden. Om de biodiversiteit in het bouwblok een extra boost te geven, kan (vrijblijvend) worden overwogen om de volgende maatregelen aanvullend in te passen:

Specificatie maatregel	Benodigde ruimte	Randvoorwaarden	Geschikte locatie(s)	Profiterende soorten
Bruin dak Checklist groen bouwen Details Bruin dak GDGD 2019 Handreiking- Natuurdaken.pdf (greendalgroenedaken.nl)	>50m²	- Minimaal 25mm dik substraat - Oorspronkelijke toplaag bouwlocatie terugbrengen of substraat van vermalen steen toepassen	Daken	Zwarte roodstaart Kneu Putter Witte kwikstaart Huismus Diverse bestuivers Insecten
Poel of natuurlijk ogende vijver	>50m²	- Tenminste 80 cm diep - Flauw oevertalud (1:5 of flauwer) - Ondiepe oeverzone	Binnentuin	Libellen Overige insecten Algemene (zang)vogels Egel Amfibieën
Bijenburcht	Enkele m²	- Humusarm en leemhoudend zand gebruiken - In nabijheid (van) bloemrijke vegetatie aanbrengen	Binnentuin	Bijen Overige insecten
Wilde bij - Utrecht Natuurlijk Bijen-/insectenhôtels	Enkele m²	- Plaatsing op zonnige, windluwe plek - In nabijheid (van) bloemrijke vegetatie aanbrengen - Op maximaal 2m hoogte plaatsen - Openingen niet zuidwest georiënteerd (ivm regeninslag) - Variatie aan diameter boorgang (2 tot 9 mm) toepassen	Binnentuin	Insecten
Bloemrijke vegetatie	>50m²	- Zoveel mogelijk inheemse en streekeigen soorten gebruiken - Variatie aan zaad / soorten gebruiken	Binnentuin Daken	Insecten
Dood hout	Enkele m²	- Zorg voor variatie. Een combinatie van dikke stammen en dunne takken zorgt voor maximaal effecten voor insecten.	Binnentuin Daken	Insecten, vogels en kleine zoogdieren
Vogel- en vleermuisvriendelijke verlichting	Nvt	- Om de effectiviteit van de maatregelen voor doelsoorten te maximaliseren is het van belang dat er locaties met donkerte en/of vogel- en vleermuisvriendelijke verlichting wordt toegepast.	Binnentuin	Vogels Vleermuizen

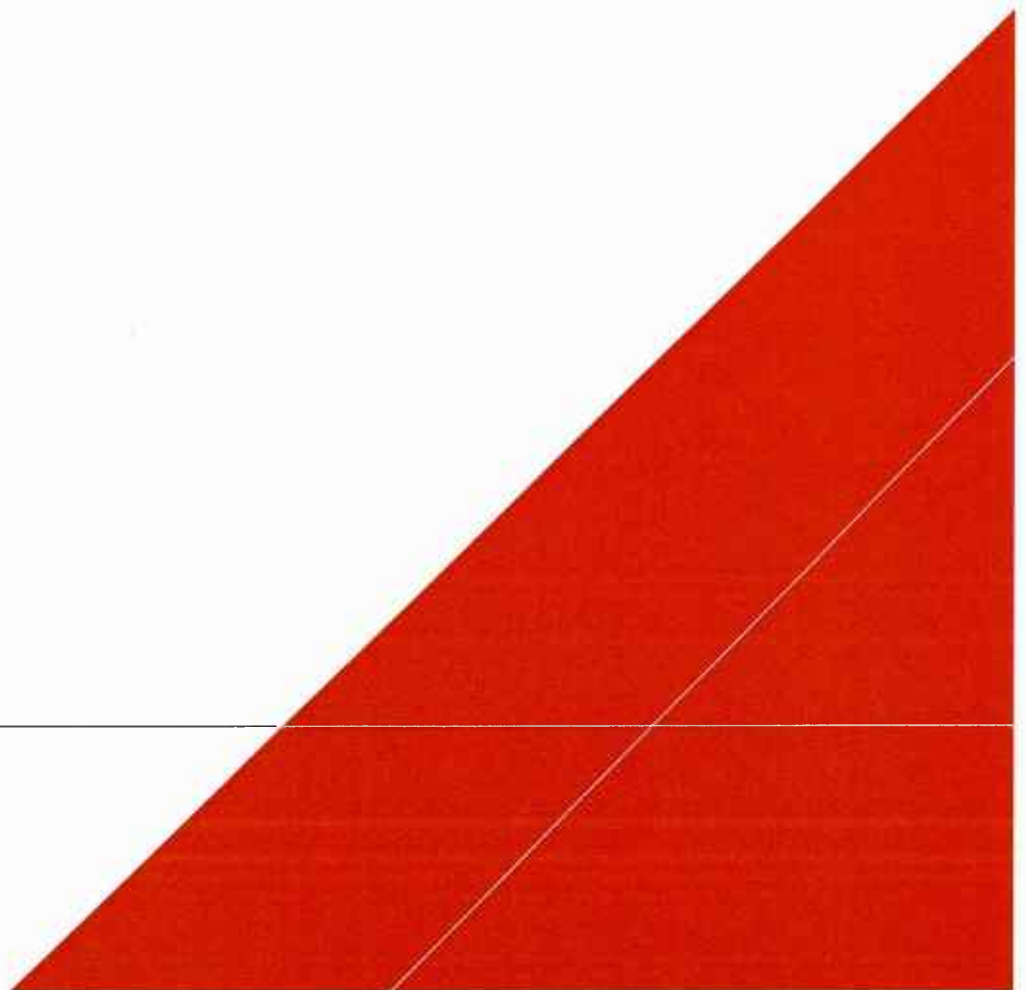
Bijlage 8: Soortbeschermingsplan Merwedekanaalzone Utrecht, 13 september 2021

SOORTBESCHERMINGSPLAN MERWERDEKANAALZONE UTRECHT

Ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming

Vereniging Van Eigenaren

13 SEPTEMBER 2021

Contactpersoon

5.1.2E
5.1.2E

T 5.1.2E
E 5.1.2E @arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Keuze gebiedsgerichte aanpak	5
2	REIKWIJDTE GEBIEDSONTHEFFING WNB	6
2.1	Plangebied	6
2.2	Ruimtelijke ingrepen	6
2.3	Planperiode	7
2.4	Betrokken actoren	7
3	SOORTGERICHT ONDERZOEK	8
3.1	Methode	8
3.1.1	Huismus	8
3.1.2	Gierzwaluw	9
3.1.3	Vleermuizen	9
3.1.4	Steenmarter	11
3.1.5	Deskundigheid betrokken ecologen	12
3.2	Resultaten	12
3.2.1	Huismus	12
3.2.2	Gierzwaluw	13
3.2.3	Vleermuizen	14
3.2.3.1	Gewone dwergvleermuis	14
3.2.3.2	Ruige dwergvleermuis	16
3.2.3.3	Laatvlieger	16
3.2.4	Steenmarter	17
3.3	Samenvatting aanwezige soorten	18
4	EFFECTBESCHRIJVING EN TOETSING AAN DE WNB	20
4.1	Beschermingscategorieën relevante soorten	21
4.2	Overtreding verbodsbepalingen zonder mitigatie	21

5	MITIGATIESTRATEGIE	23
5.1	Inleiding	23
5.2	Wettelijk verplichte mitigatietaakstelling	23
5.3	Fasering	24
5.4	Natuurvrij maken	26
5.5	Samenvatting te doorlopen stappen voorafgaand aan werkzaamheden	26
5.6	Voorstel natuurinclusief bouwen	27
5.6.1	Werken met een natuurinclusieve mitigatietaakstelling	27
5.6.2	Geschikte natuurinclusieve voorzieningen per soort	29
5.6.3	Creëren van leefgebied	34
5.7	Monitoring	35
5.8	Overtreding verbodsbepalingen na mitigatie	35
6	ONTHEFFINGSAANVRAAG	37
6.1	Aan te vragen ontheffing	37
6.2	Onderbouwing gebrek aan alternatieven	37
6.3	Onderbouwing behoud huidige staat van instandhouding	37
6.4	Onderbouwing wettelijke belangen	38
6.4.1	Toelichting	38
6.4.2	Dwingende redenen van groot openbaar belang	38
6.4.3	Volksgezondheid of openbare veiligheid	39
6.4.4	Belang bescherming flora, fauna en habitats	40
7	BRONNEN	41
 BIJLAGEN		
	BIJLAGE A WETTELIJK KADER WET NATUURBESCHERMING	42
	BIJLAGE B ACTIVITEITENPLAN GEBOUW 33	45
	 COLOFON	46

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Tussen het Merwedekanaal en Park Transwijk in de stad Utrecht komt de nieuwe stadswijk Merwede (deelgebied 5). Merwede is onderdeel van de gebiedsontwikkeling in de Merwedekanaalzone. Door de samenwerkende grondeigenaren is samengewerkt aan het Stedenbouwkundig Plan (BURA urbanism, 2020) voor het gebied. Bij de herinrichting wordt een groot deel van de bestaande bebouwing verwijderd en krijgt het gebied een geheel nieuwe inrichting. Een aanzienlijk deel van de huidige (bedrijfs)gebouwen maken hierbij plaats voor woningen, waarbij hoofdzakelijk appartementen worden gebouwd. Het wordt een aantrekkelijk gebied voor duurzaam wonen, werken, cultuur en recreëren.

Omdat door de sloop en de herinrichting mogelijk aantasting of verstoring optreedt van in de Wet natuurbescherming beschermde flora en fauna, is in 2018 het hele plangebied onderzocht op aanwezigheid van deze beschermde soorten (Arcadis, 2018). Uit het resultaat van dit onderzoek blijkt dat op diverse plekken beschermde soorten voorkomen. Aangekomen zijn de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger en de vogelsoort huismus. Omdat voor de (sloop)werkzaamheden op locaties waar beschermde soorten daadwerkelijk aanwezig zijn overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) plaatsvindt, is een ontheffing Wnb vereist op basis van een beschermingsplan.

Om te waarborgen dat een duurzame populatie dieren in het gebied tijdens en na de ontwikkelingen in het gebied kan verblijven en om te voorkomen dat de herontwikkeling van Merwede procedureel vertraagd wordt door voor elke ontwikkeling een aparte ontheffingsaanvraag in te dienen, is door de samenwerkende initiatiefnemers besloten om gezamenlijk een ontheffingsprocedure in te zetten. Wel vraagt elke eigenaar/initiatiefnemer een eigen ontheffing aan, met name om op termijn niet aan nieuwe voorwaarden gebonden te zijn, die niet relevant zijn voor het eigen eigendom. Door de gezamenlijke aanpak en aanvraag wordt de totale waarde van de in dit gebied aanwezige flora en fauna wel in één keer in beschouwing genomen en wordt bepaald welke effecten op beschermde soorten optreden door de gehele ontwikkeling. Het idee hierbij is dat eenvoudiger ingespeeld kan worden op de (minimaal) te nemen verplichte maatregelen, waarbij de effecten efficiënt en kwalitatief hoogwaardig in het plangebied opgelost kunnen worden. De gemeente Utrecht en het collectief van eigenaren hebben Arcadis gevraagd om een beschermingsplan op te stellen voor de ontheffing Wet natuurbescherming voor de werkzaamheden in Merwede te Utrecht waarbij negatieve effecten (lees: wettelijke overtredingen) kunnen optreden.

1.2 Keuze gebiedsgerichte aanpak

De grondeigenaren van Merwede werken gezamenlijk aan een collectief plan voor de gebiedsontwikkeling. De sloop- en uitvoeringwerkzaamheden vinden gefaseerd plaats. Het individueel aanvragen van ontheffingen per fase is zowel procedureel als ecologisch niet wenselijk. Bij individuele aanvragen moet per aanvraag rekening gehouden worden met de cumulatie-effecten van de andere ontwikkelingen in het gebied. Deze cumulatie zal per vervolgaanvraag steeds groter worden, omdat rekening gehouden moet worden met effecten en maatregelen uit eerdere aanvragen. Vanuit ecologisch perspectief kan de versnipperde aanpak leiden tot een verslechtering van de kwaliteit als leefgebied voor beschermde soorten aanwezig in het gebied, omdat nergens de totaaleffecten van de gehele ontwikkeling beschouwd worden. Door de beschermde soorten gebiedsgericht te benaderen kan gezocht worden naar een ecologische optimalisatie van de mitigatie- en compensatievraag en kunnen daarbovenop nog meer ecologische kansen in het gebied worden gezocht en uitgevoerd.

Provincies (als bevoegd gezag Wnb) bieden de mogelijkheid om een gebiedsontheffing Wnb aan te vragen op basis van een beschermingsplan. Daarmee kan voorgesorteerd worden op toekomstige ontwikkelingen, zonder dat de plannen volledig uitgewerkt zijn, omdat dat in deze fase vaak nog niet volledig is vastgelegd. Een ander voordeel is dat de onderzoeks- en adviestijd voor individuele ingrepen kan worden teruggebracht tot enkele maanden in plaats van jaren. Het doel van het beschermingsplan is om op gebiedsniveau de 'gunstige staat van instandhouding' van gebouwbewonende faunasoorten te garanderen. Een ander doel is om de werkprocessen te versimpelen, ontzorgen en versnellen bij sloop, onderhoud, renovatie en verduurzaming van woningen en gebouwen. Onderhavig beschermingsplan is in opdracht van in opdracht van de grondeigenaren, waaronder de gemeente Utrecht, opgesteld door Arcadis. Dit document dient als onderbouwing voor de gebiedsontheffing Wnb voor gebouwbewonende soorten bij de herinrichting van Merwede te Utrecht.

2 REIKWIJDTE GEBIEDSONTHEFFING WNB

2.1 Plangebied

Het plangebied ligt in de wijk Transwijk in de stad Utrecht. Het betreft een van de zes deelgebieden van de Merwedekanaalzone, namelijk deelgebied 5. Het plangebied is gelegen aan de westzijde van het Merwedekanaal en wordt omsloten door de Koningin Wilhelminalaan aan de noordzijde, de Kanaalweg aan de oostzijde, de Beneluxlaan aan de zuidzijde en de Europalaan aan de westzijde. In Figuur 1 is een luchtfoto van het plangebied opgenomen met daarop weergegeven de verschillende gebouwen binnen het gebied.

Het plangebied bestaat uit een bedrijventerrein met bijbehorende bebouwing en daarnaast enkele woningen en appartementencomplexen. Er zijn ook delen braakliggend terrein aanwezig. Tussen de bebouwing is voornamelijk verharding gelegen (onder andere parkeerplaatsen) en bevindt zich verspreid groen met een enkele watergang.

Voor het slopen van gebouw 33 (Europalaan 16) loopt een losse ontheffingsaanvraag (zie Bijlage B). Dit gebouw valt daarmee buiten de reikwijdte van de gebiedsontheffing. De compensatieopgave voor het verlies van verblijfplaatsen in gebouw 33 is opgenomen in Bijlage B en is daarom niet in deze gebiedsontheffing opgenomen.

2.2 Ruimtelijke ingrepen

De gebiedsontheffing Wnb is van toepassing op alle ruimtelijke ingrepen aan woningen en gebouwen die van invloed kunnen zijn op beschermde soorten. Voor deze ingrepen is na het verlenen van de ontheffing juridische dekking vanuit Wnb mits wordt gewerkt conform dit beschermingsplan en eventuele aanvullende ontheffingsvoorwaarden.

Het gaat daarbij om het volgende type ingrepen:

- Regulier onderhoud van gebouwen (zoals schilderwerk, reparatie / vervanging van dakgoten en dakpannen/bekleding, herstel voegwerk).
- Gebouwverbetering (zoals het vervangen van een dak).
- Verduurzaming van gebouwen (zoals isolatie van dak en spouw).
- Sloop van gebouwen, al dan niet in combinatie met nieuwbouw.

Een groot deel van gebouwen die behouden blijven en waar fysieke ingrepen plaatsvinden, worden natuurinclusief gemaakt en daarmee geschikt voor toekomstige bewoning van huismus, gierzwaluw, vleermuissoorten. Ook nieuwbouw zal zo veel mogelijk natuurinclusief gemaakt worden. Het gebied wordt beschouwd als één ecologisch systeem dat in zijn geheel geschikt leefgebied zal gaan vormen voor beschermde gebouwbewonende soorten. Ook zal eventuele nieuwbouw op plekken waar nu geen gebouwen aanwezig zijn zo veel mogelijk natuurinclusief gemaakt worden. Een gebiedsgerichte benadering is daarom wenselijk, waarbij de mogelijkheden tot natuurinclusief bouwen worden benut.

Figuur 1 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven

2.3 Planperiode

De gebiedsontheffing Wnb wordt aangevraagd voor de periode van tien jaar. Na deze periode kan het plan geactualiseerd worden en is er mogelijkheid tot verlenging van de ontheffing met vijf jaar. In de tussenliggende periode zal regelmatig afstemming zijn met het bevoegd gezag (Provincie Utrecht) naar aanleiding van de uitvoering in de praktijk, tussentijdse monitoring en evaluatie.

2.4 Betrokken actoren

Voor de aanvraag van de ontheffing voor het gehele plangebied, worden de betrokken eigenaren van het plangebied individueel ontheffinghouder. Het gaat om de volgende aanvragers:

- DD Invest S.à r.l.
- Merwede Real Estate Holding B.V.
- BPD Ontwikkeling B.V.
- Merwede Vijf B.V.

De ontheffinghouder is dan verantwoordelijk voor het bijhouden van de boekhouding van het eigen eigendom met betrekking tot verblijfsvoorzieningen. De ontheffinghouder mag haar ontheffing doorschrijven naar derden die de ontheffing nodig hebben voor het uitvoeren van hun werkzaamheden. De voorwaarden uit de ontheffing gelden dan ook voor deze partij. Taken van de ontheffinghouder zijn als volgt:

- De ontheffinghouder houdt bij hoe vaak en aan wie de ontheffing wordt doorgeschreven en neemt deze ontwikkelingen expliciet mee in de monitoring;
- De ontheffinghouder voorkomt dat er veel ontwikkelingen met een potentieel negatieve impact tegelijk worden uitgevoerd, wanneer compenserende maatregelen nog niet of onvoldoende zijn gerealiseerd;
- De ontheffinghouder blijft (mede) verantwoordelijk voor het opvolgen van de voorschriften van een doorgeschreven ontheffing.

3 SOORTGERICHT ONDERZOEK

De eerste stap in het opstellen van een soortmanagementplan is inzicht krijgen in de natuurwaarden in en langs de randen van het plangebied. Deze stap is uitgevoerd. In 2018 is het hele plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

3.1 Methode

3.1.1 Huismus

Op basis van de QuickScan (Arcadis, 2017) is bepaald welke gebouwen potentieel geschikt zijn om gebruikt te worden als nestplaats voor huismus. Dit zijn de volgende gebouwen: 9, 12, 13, 31 en 33 (zie Figuur 2 en Bijlage A). Bij deze gebouwen is huismusonderzoek uitgevoerd conform Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017a). Daarnaast is ook bij de omliggende gebouwen binnen en aangrenzend aan het plangebied gekeken naar nestindicerend gedrag van huismussen. Een roepend mannetje, parende huismussen, in- en/of uitvliegende dieren bij een gebouw, of dieren die nestmateriaal bij zich hebben en een gebouw betreden, impliceren de aanwezigheid van een nestplaats. Naast nestplaatsen is tijdens het onderzoek ook gekeken naar de aanwezigheid van leefgebied van huismus. In totaal zijn er twee veldbezoeken uitgevoerd onder geschikte weersomstandigheden. In Tabel 1 is de verantwoording van de veldbezoeken opgenomen.

Figuur 2 Overzicht van het plangebied met de genummerde gebouwen

Tabel 1 Verantwoording veldbezoeken huismus

Datum en tijd	Weersomstandigheden
6-4-2018, 8:00-10:00 uur	10°C, licht bewolkt, 2Bft
24-4-2018, 8:00-10:00 uur	13°C, bewolkt, 3Bft

3.1.2 Gierzwaluw

Op basis van de QuickScan (Arcadis, 2017) is bepaald welke gebouwen potentieel geschikt zijn om gebruikt te worden als nestplaats voor gierzwaluw. Het gaat om gebouw 9 en 13 (zie Figuur 2). Daarnaast is ook bij de omliggende gebouwen binnen en aangrenzend aan het plangebied gekeken naar nestindicerend gedrag van gierzwaluwen. In- en uitvliegen gierzwaluwen bij een gebouw, laagvliegende gierende groepjes gierzwaluwen en gierzwaluwen die openingen in een gebouwen tijdens de vlucht aantikken (bouncen) impliceren de aanwezigheid van een nestplaats. Daarnaast maken broedende gierzwaluwen ook geluid vanuit de nestplaats waardoor de locatie van de nestplaats gevonden kan worden. Het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017b). In Tabel 2 is de verantwoording van de veldbezoeken opgenomen.

Tabel 2 Verantwoording veldbezoeken gierzwaluw

Datum en tijd	Weersomstandigheden
24-5-2018, 20:00-22:00	22°C, licht bewolkt, 2Bft
12-6-2018, 20:15-22:15	18°C, bewolkt, 2Bft
4-7-2018, 20:15-22:15	20°C, licht bewolkt, 1Bft

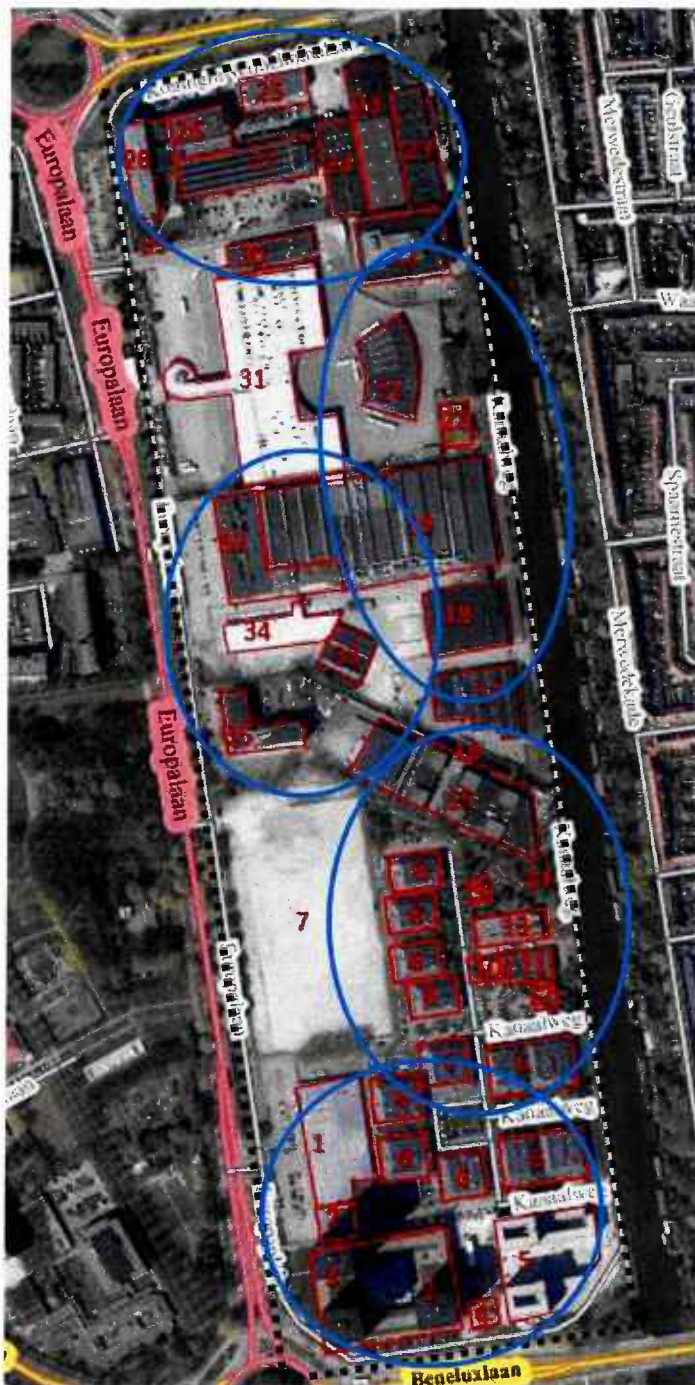
3.1.3 Vleermuizen

In 2015 is door Eelerwoude een vleermuisonderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit vleermuisonderzoek zijn meegenomen in het onderzoek van 2018 dat door Arcadis is uitgevoerd. Tijdens het vleermuisonderzoek is gelet op verblijfplaatsindicerend gedrag, zoals in- en uitvliegen van een gebouw of boom, zwermen nabij een gebouw of boom en het aantikken van de muur/ boom nabij een mogelijke verblijfplaats. Het vleermuisonderzoek is in verschillende seizoenen uitgevoerd om de aan- of aanwezigheid van verschillende verblijfsfuncties (kraam-, zomer-, paar- en (massa)winterverblijfplaats) vast te stellen. Naast verblijfsfuncties is het plangebied ook onderzocht op andere functies zoals vliegroutes en foerageergebied. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform Vleermuisprotocol 2017 van Netwerk Groene Bureaus en gericht op gebouwbewonende soorten, zoals gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en tweekleurige vleermuis. Gelet op de grootte van het plangebied is deze verdeeld in vijf clusters, zie Figuur 3. Elke cluster is door één persoon onderzocht. Zie Tabel 3 voor de verantwoording van de veldbezoeken. Het onderzoek is uitgevoerd met een batdetector; de Batlogger M. Naast dat deze batdetector vleermuisgeluiden hoorbaar maakt, neemt deze de geluiden ook op. Indien een soort niet ter plaatse kan worden gedetermineerd, is aan de hand van een opname gecontroleerd worden welke soort het betreft.

Het onderzoek naar paar- en winterverblijfplaatsen van de tweekleurige vleermuis wijkt af van het onderzoek naar de andere soorten. Naast het onderzoek dat van mei t/m september is uitgevoerd, zijn in oktober nog twee veldbezoeken uitgevoerd. In overleg met bevoegd gezag (Provincie Utrecht, S. Guldemond) is bepaald dat alleen hoogbouw (> vier verdiepingen) potentie heeft om als winter- en/of paarverblijfplaatsen van tweekleurige vleermuis te functioneren. Derhalve is het onderzoek in oktober alleen gericht geweest op de hoogbouw binnen het plangebied.

Tabel 3 Verantwoording veldbezoeken vleermuizen

Datum en tijd	Weersomstandigheden	Onderzoek gericht op de functies:
23/24-8-2017, 19:00-24:30	13°C, bewolkt, 1Bft	Paar- en (massa)winterverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
10/11-9-2017, 22:00-01:00	12°C, bewolkt, 1/2Bft	Paar- en (massa)winterverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
23-5-2018, 21:00-23:15	22°C, licht bewolkt, 2Bft	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
24-5-2018, 21:00-23:00	20°C, licht bewolkt, 1Bft	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
12-6-2018, 3:30-5:30	16°C, bewolkt, 2Bft	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
4-7-2018, 21:15-23:15	19°C, onbewolkt, 1Bft	Zomer- en kraamverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
8-8-2018, 00:15-02:00 / 3:00-6:00	17°C, licht bewolkt, 1Bft	Zomer, paar- en (massa)winterverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes.
4-10-2018, 20:15-22:30	14°C, licht bewolkt, 1Bft	Paarverblijf- en zwermplaats (tweekleurige vleermuis), foerageergebied en vliegroutes.
24-10-2018, 22:00-23:50	9°C, bewolkt, 2Bft (motregen)	Paarverblijf- en zwermplaats (tweekleurige vleermuis), foerageergebied en vliegroutes.

Figuur 3 Overzicht van het plangebied met nummering van de gebouwen en in blauw zijn de onderzoeksclusters voor het vleermuizenonderzoek (in totaal 5) globaal weergegeven

3.1.4 Steenmarter

Om de aanwezigheid van de steenmarter in het plangebied aan te tonen, is gekozen voor het uitvoeren van een bureauonderzoek. Voor de steenmarter is geen kennisdocument opgesteld. Bekend is dat de steenmarter bij en in zijn verblijfplaats uitwerpselen en prooiresten achterlaat, wat kan leiden tot stankoverlast. Daarnaast kan aanwezigheid van de steenmarter onder het dak en in de spouwmuur leiden tot geluidsoverlast. Derhalve is in april 2018 bij de gemeente Utrecht contact opgenomen met klachtenafhandeling en zijn gegevens opgevraagd die betrekking hebben op potentieel overlast van een steenmarter. Er zijn ook bureaus benaderd die zich bezig houden met schadebestrijding. Naast het

bureauonderzoek is gedurende het vleermuizenonderzoek in 2018 gelet op aanwezigheid van individuen door een visuele inspectie van het plangebied.

3.1.5 Deskundigheid betrokken ecologen

Het bureauonderzoek, huismus-, en gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd door de J. Osterthun. Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd door meerdere deskundigen, te weten: H. Bouman, J. Osterthun, N. de Koning, I. Hamersveld, F. Visschedijk, E. van Onselen. Zij zijn allen soortecologen en adviseurs natuurwetgeving en werkzaam bij Arcadis Nederland BV. De betrokken ecologen hebben zeer ruime ervaring met het uitvoeren van vleermuis-, vogel- en zoogdieronderzoek (veldonderzoek, monitoring, ecologische begeleiding, directievoering en ontheffingsprocedures met uiteenlopende mitigatie en compensatieplannen). Arcadis is lid van het Netwerk Groene Bureaus.

3.2 Resultaten

3.2.1 Huismus

In het totale plangebied zijn **drie nestplaatsen** in aangetroffen. Deze bevinden zich alle drie in gebouw 28 (zie Figuur 4). Dit gebouw heeft een plat dak waardoor potentiële nestplaatsen bij het dak ontbreken. Daarom is dit gebouw in QuickScan (Arcadis, 2017) aangemerkt als ongeschikt. De nestplaatsen bevinden zich dan ook op een ongebruikelijke plek, zoals in een zonnescherm. De huismuspaartjes gebruiken de begroeiing rondom het gebouw voor dekking en als foerageergebied. De vegetatie in de directe omgeving van de nestplaatsen vormt dekking en foerageermogelijkheden en is van belang voor het functioneren van de nestplaatsen. Er zijn binnen het plangebied en de omgeving verder geen andere functies vastgesteld.

Naast de aangetroffen nestplaatsen en het foerageergebied heeft het plangebied verder geen functie voor de huismus. De hoeveelheid huismussen binnen het plangebied is niet groot genoeg om op zichzelf een duurzame populatie te vormen. Voor het voortbestaan van de populatie binnen en rond het plangebied moet dus uitwisseling plaatsvinden tussen verschillende groepen huismussen van binnen en buiten het plangebied.

NB: Er is een actualisatieronde gepland voor 2022, met focus op groen rond het terrein van Mobach.

Figuur 4 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. Nestplaats huismus; groene ster, leefgebied huismus; gele stippellijn

3.2.2 Gierzwaluw

Binnen het plangebied zijn geen nesten van gierzwaluw aangetroffen. Gedurende het gierzwaluwonderzoek zijn wel overvliegende gierzwaluwen waargenomen. Er zijn geen laagvliegende en/of gierende dieren waargenomen. Er is ook geen ander nestindicerend gedrag waargenomen. Wel zijn in de woonwijken ten oosten van het plangebied circa 10 dieren gierend door de wijk waargenomen. In die woonwijk zijn vermoedelijk 5 tot 10 nesten aanwezig. Op basis van het onderzoek is uitgesloten dat het plangebied een functie voor de gierzwaluw heeft.

3.2.3 Vleermuizen

Gedurende het vleermuizenonderzoek in 2018 door Arcadis zijn drie soorten vleermuizen in het plangebied waargenomen; gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. In de navolgende paragrafen wordt per soort ingegaan op de functie van het plangebied als leefgebied.

3.2.3.1 Gewone dwergvleermuis

Uit het vleermuizenonderzoek van Eelerwoude 2015 is gebleken dat het gebouw in de Kanaalweg functioneert als winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis, zie Figuur 2 voor de locatie van gebouw 22. Hier zijn in 2015 twee winterverblijfplaatsen vastgesteld met 15-20 gewone dwergvleermuizen.

In Figuur 5 zijn de bevindingen van het vleermuizenonderzoek uit 2018 door Arcadis betreffende de gewone dwergvleermuis opgenomen.

Verblijfplaats

Binnen het plangebied zijn verschillende verblijffuncties van gewone dwergvleermuis aanwezig. In totaal zijn **vier zomerverblijfplaatsen** verspreid binnen het plangebied vastgesteld. Het gaat bij alle verblijfplaatsen om enkele dieren (1-2 dieren) die in de spouw verblijven. In de nieuwbouwflat in het zuiden van het plangebied zijn zwermende dieren (circa 10 dieren) waargenomen. Het is niet uitgesloten dat het hier gaat om **een kraamverblijfplaats**. Bij de zomerverblijfplaatsen die in de omgeving van de kraamverblijfplaats zijn vastgesteld zijn 1 tot 2 dieren waargenomen die gedurende het veldbezoek nabij de verblijfplaats foerageerde. Deze dieren zijn niet in relatie gebracht met de kraamverblijfplaats. Verspreid door het plangebied zijn zes baltsplaatsen aangetroffen die duiden op een paarverblijfplaats. Het is niet uitgesloten dat deze paarverblijfplaatsen ook functioneren als winterverblijfplaats. Eén van deze paarverblijfplaatsen bevindt zich in gebouw 33 (waarvoor een aparte ontheffingsaanvraag loopt, zie Bijlage B). Daarom wordt een totaal van **vijf paarverblijfplaatsen** aangehouden voor onderhavige ontheffingsaanvragen. In het najaar zijn bij één gebouw enkele zwermende dieren waargenomen waardoor hier vermoedelijk een winterverblijfplaats aanwezig is. Dit is hetzelfde gebouw waar door Eelerwoude in 2015 twee winterverblijfplaatsen van 15-20 dieren zijn vastgesteld. In het plangebied zijn verder geen grote groepen (>10 dieren) waargenomen en gelet op het kleine aantal zwermende dieren bij de vermoedelijke winterverblijfplaats is de **aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats uitgesloten**.

Vliegroute

Ten zuidwesten en noorden van het plangebied zijn vliegroutes van gewone dwergvleermuis aanwezig. De Europaan ten zuidwesten van het plangebied wordt gebruikt door circa vijf dieren. Bij de Koningin Wilhelminalaan zijn maximaal drie dieren op een vliegroute vastgesteld. Bij beide vliegroutes wordt gebruikt gemaakt van de bomen langs de weg die als lijnvormige element functioneren waarlangs gevlogen wordt. Deze bomen bevinden zich buiten het plangebied. De dieren die binnen het plangebied zijn waargenomen zijn of afkomstig uit de aangetroffen verblijfplaatsen en foerageren in de directe omgeving, of zijn dieren die uit het stedelijk gebied in de omgeving afkomstig zijn. Deze dieren maken geen gebruik van vaste vliegroutes. Ook gelet op de aanwezige bebouwing en groen wat als vliegroute kan functioneren zijn geen essentiële vliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied aanwezig. **Aanwezigheid van essentiële vliegroutes binnen het plangebied zijn uitgesloten.**

Foerageergebied

Verspreid door het plangebied zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Voornamelijk de groenstructuren (zoals bomenrijen en struiken) worden gebruikt om voedsel te vinden. Op al deze plekken gaat het om één of enkele dieren. Er zijn geen plekken binnen het plangebied vastgesteld waar grote groepen permanent foerageren. Ook gelet op de omgeving, bestaande uit stedelijk gebied en een park, waar ook potentieel foerageergebied aanwezig is, is **het uitgesloten dat het plangebied een essentiële functie als foerageergebied heeft**.

Figuur 5 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. Waarnemingen gewone dwergvleermuis:

- Zomerverblijfplaats; groene ster.
- Kraamverblijfplaats; rode ster.
- Baltsplaats; gele ster.
- Winterverblijfplaats; oranje ster.
- Foeragerend individu; blauwe ster.
- Vliegroute enkele dieren; paarse pijlen.

3.2.3.2 Ruige dwergvleermuis

Op basis van het onderzoek zijn verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis uitgesloten. In totaal zijn twee foeragerende ruige dwergvleermuizen binnen het plangebied waargenomen. Deze individuen zijn afkomstig uit de wijk of het park ten westen van het plangebied. Gelet op dit kleine aantal, is **het uitgesloten dat het plangebied een essentiële functie als foerageergebied heeft.** Er zijn **geen vliegroutes vastgesteld.** Binnen het plangebied zijn veel gebouwen en bosschages aanwezig waar beschutting te vinden is en waarlangs gevlogen wordt. Het is daarom uitgesloten dat binnen het plangebied essentiële vliegroutes aanwezig zijn.

3.2.3.3 Laatvlieger

Gedurende de onderzoeken is één laatvlieger waargenomen binnen het plangebied. Van deze laatvlieger is **een zomerverblijfplaats** vastgesteld, zie Figuur 6. Er zijn geen foerageergebieden of vliegroutes vastgesteld. Verwacht wordt dat het park ten westen van het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied.

Figuur 6 Luchtfoto van het plangebied (bij benadering binnen zwarte onderbroken contour) met verschillende delen binnen het gebied met rode contouren weergegeven. Waarneming laatvlieger: Zomerverblijfplaats; groene ster

3.2.4 Steenmarter

Binnen het plangebied zijn geen meldingen bekend van de steenmarter, of van stank- en geluidsoverlast wat duidt op een verblijfplaats. De dichtstbijzijnde waarnemingen liggen op circa 2 kilometer ten zuidoosten van Lunetten in het buitengebied. Gedurende het vleermuisonderzoek zijn geen steenmarters waargenomen. Op basis van de onderzoeksgegevens is aanwezigheid van steenmarter uitgesloten.

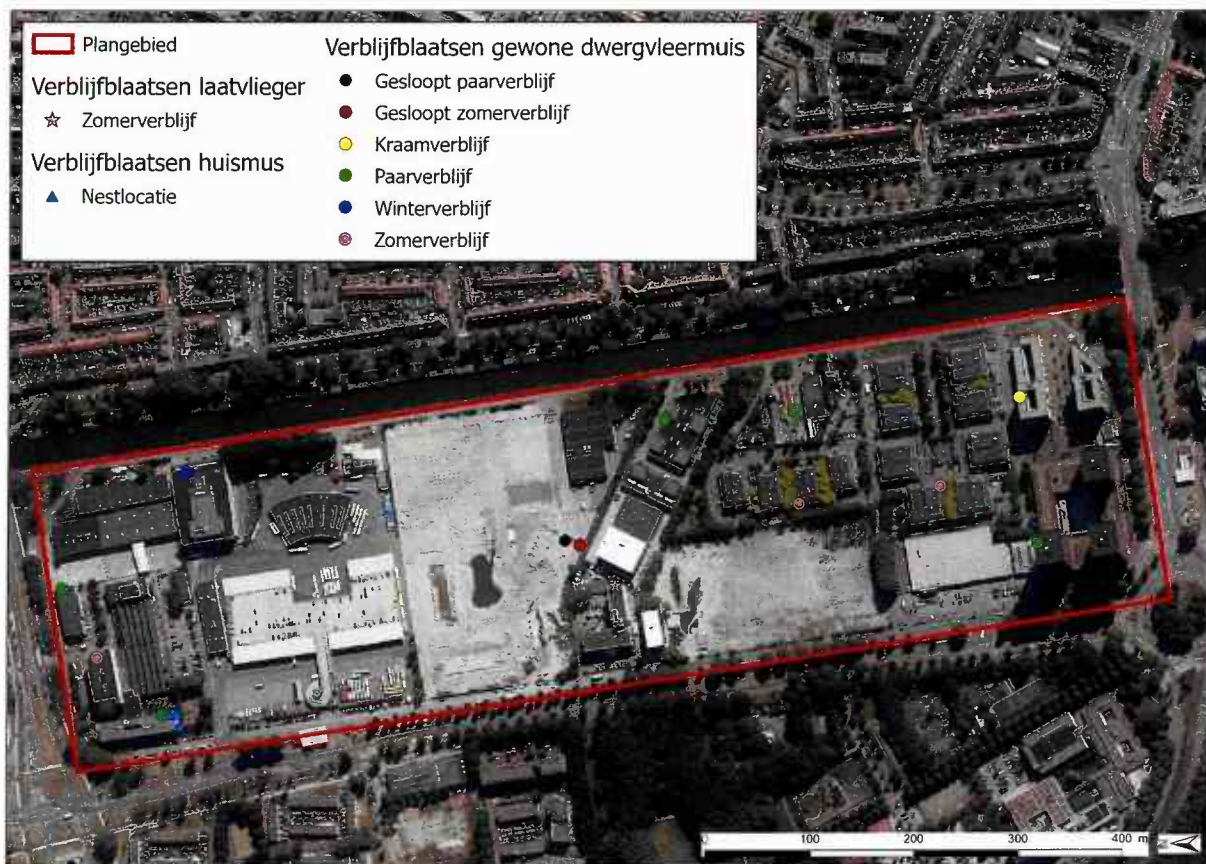
3.3 Samenvatting aanwezige soorten

In onderstaande tabel is een samenvatting weergegeven de aanwezige gebouwbewonende soorten en de functies die het plangebied heeft voor deze soorten. Ook is in de tabel aangegeven voor welke soorten en functies vervolgstappen noodzakelijk zijn. Een overzicht van alle verblijfplaatsen die tijdens het soortgericht onderzoek zijn aangetroffen, is in Figuur 7 weergegeven. Naast de aanwezigheid van huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger is uit de QuickScan (Arcadis, 2017) gebleken dat binnen het plangebied algemeen voorkomende broedvogels waarvan het nest gedurende de broedperiode beschermd is en algemeen voorkomende amfibieën en zoogdieren voorkomen.

De resultaten van het soortgericht onderzoek zijn drie jaar geldig. In de periode tussen 2018 tot 2021 hebben geen aanzienlijke veranderingen of ontwikkelingen plaatsgevonden in de delen waar beschermde soorten aangetroffen zijn, waardoor de onderzoeksresultaten nog bruikbaar en representatief zijn. Er worden daarom ook geen andere soorten en functies binnen het plangebied verwacht.

Tabel 4 Samenvatting van de resultaten van het soortgericht onderzoek

Aanwezige soort	Functie	Vervolgstappen noodzakelijk?
Huismus	3 nestlocaties	Ja
	Voerageergebied	Ja
Gewone dwergvleermuis	4 zomerverblijven	Ja
	1 kraamverblijf	Ja
	5 paarverblijven	Ja
Laatvlieger	1 zomerverblijf	Ja

Figuur 7 Een luchtfoto van het plangebied met de locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen van vleermuizen en huismus die tijdens het soortgericht onderzoek dat in 2018 is uitgevoerd door Arcadis zijn aangetroffen. Het gebouw in het midden van het plangebied (waar een paarverblijf en een zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis zijn aangetroffen,) is reeds gesloopt. Voor het slopen van dit gebouw inclusief de verblijfplaatsen is een losstaande ontheffingsprocedure doorlopen. Het zomerverblijf en het paarverblijf in het reeds gesloopte gebouw, vormen dus geen onderdeel van deze ontheffingsaanvraag

4 EFFECTBESCHRIJVING EN TOETSING AAN DE WNB

Op basis van de resultaten uit Hoofdstuk 3, is in onderstaande tabel per soort(groep) een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen. Daarbij is nog geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze beoordeling is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 5.

Tabel 5 Effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden

Soortgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
Broedvogels met jaarrond beschermde nest (huismus)	De werkzaamheden leiden mogelijk tot verstoring en/of vernielen of beschadigen van nestplaatsen, eieren of legfels van huismus. Tevens kunnen de werkzaamheden leiden tot het doden en/of verwonden van huismussen indien deze aanwezig zijn in de bebouwing ten tijde van de werkzaamheden.	Ja
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	De werkzaamheden leiden tijdens het broedseizoen mogelijk tot verstoring en vernielen of beschadigen van nestplaatsen, eieren of legfel van broedvogels, zoals koolmees, spreeuw, merel en kauw. Tevens kunnen de werkzaamheden leiden tot doden en/of verwonden van broedvogels indien deze aanwezig zijn in de bebouwing of in vegetatie ten tijde van de werkzaamheden. Vogels van deze soortgroep zijn niet gebonden aan geschikt leefgebied in de directe omgeving van de nestplaats. Effecten op foerageergebied en rustplaatsen zijn daarom uitgesloten.	Ja
Grondgebonden zoogdieren	De werkzaamheden leiden mogelijk tot verstoring, verwonden en doden van algemeen voorkomende soorten zoals huisspitsmuis, bosmuis en Rosse woelmuis.	Ja
Vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger)	De werkzaamheden aan gebouwen leiden mogelijk tot verstoring en beschadigen en/of vernielen van verblijfplaatsen en het doden of verwonden van individuen van gebouwbewonende vleermuissoorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger indien deze ten tijde van de werkzaamheden aanwezig zijn in desbetreffend gebouw. Het gebruik van kunstverlichting in de periode waarin vleermuizen actief zijn (in het zomerhalfjaar, een half uur voor zonsondergang t/m half uur na zonsopkomst), kan leiden tot verstoring van foerageergebied en vliegroutes.	Ja
Amfibieën	De werkzaamheden leiden mogelijk tot verstoring en verwonden en doden van algemeen voorkomende soorten zoals gewone pad, bruine kikker, bastaard kikker en kleine watersalamander.	Ja

4.1 Beschermingscategorieën relevante soorten

In onderstaande tabel is per soortgroep welke mogelijk binnen het plangebied voorkomen opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort.

Tabel 6 Beschermingscategorie van de in het plangebied mogelijk voorkomende soortgroepen.

Beschermingscategorie	Soort/ soortgroep
Vogelrichtlijnsoorten	Broedvogels (met en zonder jaarrond beschermd nest)
Habitatrichtlijnsoorten	Vleermuizen
Andere soorten met vrijstelling	Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Er geldt in de provincie Utrecht een vrijstelling voor de binnen het plangebied voorkomende algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën, zie Bijlage A. Deze zijn hieronder daarom niet meegenomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht. Dit houdt in dat ten alle tijden zorgvuldig met mogelijk aanwezige flora en fauna moet worden omgegaan, en dat schade aan of aantasting van vegetatie (door bijvoorbeeld het plaatsen van materiaal op vegetatie) zo veel mogelijk voorkomen moet worden.

4.2 Overtreding verbodsbepalingen zonder mitigatie

In de tabellen 7 en 8 is per soortgroep op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 6.

In Tabel 7 zijn de soortgroepen opgenomen die in het kader van de Vogelrichtlijn beschermd zijn en waar negatieve effecten op te verwachten zijn. Gelet op de effecten vindt overtreding plaats van artikel 3.1 lid 1, lid 2 en lid 4 van de Wnb.

Artikel 3.1 lid 4 is van toepassing op huismus, omdat huismussen in de gebouwen de enige huismussen zijn in de wijk waardoor verstoring invloed daarmee kan hebben op de staat van instandhouding van de huismus (als volgend op de voorwaarde uit lid 5.). Lid 4 is niet van toepassing op broedvogels zonder jaarrond beschermd nest buiten het broedseizoen, omdat geschikte broedlocaties zoals groene tuinen en groenstructuren verspreid door de wijken voorkomen, de aangetroffen algemene broedvogels overal in de omgeving aanwezig zijn en er dus geen afbreuk op de populatie plaats vindt door de voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied (de voorwaarde uit lid 5 is op deze soorten niet van toepassing).

Tabel 7 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Broedvogels, zonder jaarrond beschermd nest	■	■			Sloop van bebouwing en werkzaamheden die betrekking hebben op de buitenschil, dakruimtes en spouwruimtes van de gebouwen.
Broedvogels, met jaarrond beschermd nest (huismus)	■	■		■	Sloop van bebouwing en werkzaamheden die betrekking hebben op de buitenschil, dakruimtes en spouwruimtes van de gebouwen en aantasting leefgebied/foeragegebied.
Het is verboden om: Lid 1: te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen; Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben; Lid 4: opzettelijk te verstoren; Lid 5: het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.					

In Tabel 8 is de soortgroep opgenomen die in het kader van de Habitatrichtlijn beschermd is en waar effecten op te verwachten zijn. De voorgenomen werkzaamheden leiden tot effecten op vleermuizen. Van deze soortgroep zijn voortplantings- en/of rustplaatsen aanwezig en derhalve is artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 van toepassing als gevolg van de werkzaamheden. Artikel 3.5 lid 5 is alleen van toepassing op planten.

Tabel 8 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn.

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Lid 5	Als gevolg van
Vleermuizen	■	■		■		Sloop van bebouwing en werkzaamheden die betrekking hebben op de buitenschil, dakruimtes, spouwruimtes en/of zolderruimtes van de gebouwen.
Het is verboden om: Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen; Lid 2: opzettelijk te verstoren; Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen; Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen; Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.						

5 MITIGATIESTRATEGIE

5.1 Inleiding

Uit hoofdstuk 3 is gebleken dat binnen het plangebied beschermde soorten aanwezig zijn, namelijk gewone dwergvleermuis, laatvlieger en huismus. Door het uitvoeren van de geplande werkzaamheden binnen Merwede zullen negatieve effecten op deze soorten optreden. In dit hoofdstuk wordt de mitigatiestrategie besproken waardoor negatieve effecten op soorten zo veel mogelijk worden voorkomen.

De gemeente Utrecht heeft in 2016 een Soortenmanagementplan (Gemeente Utrecht, 2016) opgesteld, waarmee een gebiedsgerichte ontheffing in verkregen voor huismus, gierzwaluw en gewone dwergvleermuis voor werkzaamheden aan gebouwen in eigendom van de gemeente Utrecht. In het kort komt de Utrechtse aanpak neer op:

1. *Het beschermen van de bekende verblijfplaatsen.*
2. *Extra verblijfplaatsen stimuleren nabij bekende verblijfplaatsen.*
3. *Extra verblijfplaatsen realiseren passend bij de ontwikkeling.*

De adviezen met betrekking tot de bescherming van gebouwbewonende soorten in onderhavig beschermingsplan, komen in grote lijnen overeen met de beschermingsstrategie in het Soortenmanagementplan van de Gemeente Utrecht. Dit past tevens goed in de groene opzet van het Stedenbouwkundig plan van het gebied (BURA urbanism, 2020).

Een uitgangspunt van het gebied is dat zo veel mogelijk (nieuwbouw)bebouwing natuurinclusief wordt gemaakt. Hierdoor worden naast de wettelijke verplichte hoeveelheid terug te brengen voorzieningen, veel extra voorzieningen gecreëerd. Dit zorgt ervoor dat het gebied in de toekomst geschikt leefgebied vormt voor beschermde gebouwbewonende soorten, waardoor er binnen het gebied ruimte is voor een duurzame populatie vogels en vleermuizen.

5.2 Wettelijk verplichte mitigatietaakstelling

In Hoofdstuk 3 is beschreven welke soorten op welke locaties binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor iedere verblijfplaats van een beschermde gebouwbewonende soort die verdwijnt of wordt aangetast door werkzaamheden, moeten nieuwe verblijfplaatsen worden teruggebracht. De hoeveelheid verblijfplaatsen die per verloren verblijfplaats moet worden teruggebracht wordt de mitigatiefactor genoemd. De mitigatietaakstelling is de totale hoeveelheid verblijven dat gerealiseerd moet worden. Deze wordt berekend door van de hoeveelheid aanwezige verblijfplaatsen van beschermde gebouwbewonende soorten met de mitigatiefactor te vermenigvuldigen. In Tabel 9 zijn de aanwezige soorten en de hoeveelheid verblijfplaatsen, de wettelijke vastgelegde mitigatiefactor en de wettelijk verplichte mitigatietaakstelling opgenomen. Voor de drie aanwezige huismusnesten moeten ten minste zes alternatieve nestplekken worden gerealiseerd in de nieuwbouw. Voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn de hoeveelheden per type verblijf opgenomen in Tabel 9. Aan deze taakstelling moet minimaal voldaan worden om de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten te borgen en daarmee overtreding van de Wnb te voorkomen. De verblijfplaats in gebouw 33 (waarvoor zoals in Hoofdstuk 2 ook al vermeld) een aparte ontheffingsaanvraag loopt, zie Bijlage B, is niet in deze tabel opgenomen.

Tabel 9 Wettelijk verplichte minimale taakstelling voor huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Aanwezige soort	Functie	Wettelijk vastgelegde mitigatiefactor	Minimaal vereiste mitigatietaakstelling
Huismus	3 nestlocaties	2	6
	Foerageergebied	-	
Gewone dwergvleermuis	4 zomerverblijven	4	16
	1 kraamverblijf	4	4
	5 paarverblijven	4	20
Laatvlieger	1 zomerverblijf	4	4

Zowel in nieuwe situatie als in de overgangssituatie – de periode tussen sloop van de oude gebouwen en het bouwen van de nieuwe gebouwen of tijdens gebouwverbetering of verduurzaming van gebouwen – moeten voldoende alternatieve verblijfplaatsen voor de aanwezige beschermde soorten beschikbaar zijn. Dit betekent dat de taakstelling uit Tabel 9 zowel in de nieuw gebouwde bebouwing en/of verbeterde/verduurzaamde bebouwing (**permanente mitigatie**), maar ook tijdens de bouwfase aanwezig moet zijn. Dit laatste wordt **tijdelijke mitigatie** genoemd. Tijdelijke mitigatie moet gedurende een gewenningsperiode (afhankelijk per soort en functie) voorafgaand aan het slopen van de bebouwing aanwezig zijn. De relevante gewenningsperiodes zijn hieronder per soort en functie weergegeven (op basis van de Kennisdocumenten huismus, en gewone dwergvleermuis) . Zie paragraaf 5.2 voor meer informatie over de tijdelijke mitigatie.

Tabel 10 Gewenningsperiode per soort en functie.

Aanwezige soort	Functie	Gewenningsperiode
Huisumus	Nestlocatie	3 maanden
	Foerageergebied	Maatwerk
	Zomerverblijf	3 maanden (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen)
Gewone dwergvleermuis	Kraamverblijf	Minimaal één volledig kraamseizoen (loopt van 15 mei tot en met 15 juli) waarin de oude en de nieuwe kraamverblijfplaats beiden aanwezig zijn. Bij het aantasten of verwijderen van een kraamverblijfplaats op 15 juni 2016 moet de vervangende verblijfplaats dus al vanaf 15 mei 2015 aanwezig zijn geweest.
	Paarverblijf	Minimaal 6 maanden voorafgaand aan de start van het paarseizoen (15 augustus tot en met 15 oktober). Dit betekent dat vervangende paarverblijfplaatsen uiterlijk half februari aanwezig moeten zijn.
Laatvlieger	1 zomerverblijf	Er is geen kennisdocument voor laatvlieger beschikbaar. Daarom wordt voor de gewenningsperiode van een zomerverblijf van laatvlieger een heel vliegseizoen van laatvlieger (loopt van 1 april tot 1 december) gehanteerd waarin het oude en het nieuwe verblijf aanwezig zijn.

5.3 Fasering

De werkzaamheden in het plangebied vinden gefaseerd plaats. In Figuur 8 is op kaart weergegeven wanneer aan welke gebouwen werkzaamheden plaatsvinden. Voorafgaand aan een nieuwe fase of voorafgaand aan een activiteit wordt door een ecooloog een Ecologisch Werkprotocol (EWP) opgesteld. Het EWP is een concreet en compleet stappenplan waarin de begeleidende ecooloog de maatregelen vastlegt voor natuurvriendelijke sloop, gebouwverbetering, verduurzaming en onderhoud. Ook staan de maatregelen voor natuurinclusief renoveren & bouwen in het EWP vermeld voor de betreffende locatie. Het EWP legt de werkwijze conform het SMP vast per project/fase. Voor iedere fase moet een EWP worden opgesteld. In dit EWP wordt daarmee dus onder andere vermeld waar binnen het plangebied welke voorzieningen voor vleermuizen en vogels worden gecreëerd. Ook worden eventueel opgelegde voorschriften uit de ontheffing opgenomen in het EWP.

Zoals in Figuur 8 is te zien, wordt als eerste gebouw M (oranje) gerenoveerd. Vanaf het najaar van 2021 starten de eerste werkzaamheden aan dit gebouw. Echter zullen dit in het begin alleen lichte werkzaamheden zijn waarbij door de aard van de werkzaamheden geen sprake zal zijn van overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb. Pas wanneer er een ontheffing is, zal het gebouw natuurvrij gemaakt worden en kunnen er werkzaamheden plaats vinden aan het gebouw welke wel ontheffingsplichtig zijn (zoals spouwmuurisolatie). De planning is om dit gebouw in april 2022 natuurvrij te maken.

Zowel in nieuwe situatie als in de overgangssituatie – de periode tussen sloop van de oude gebouwen en het bouwen van de nieuwe gebouwen of tijdens gebouwverbetering of verduurzaming van gebouwen – moeten voldoende alternatieve verblijfplaatsen en voldoende leefgebied voor de aanwezige beschermde soorten beschikbaar zijn. De minimaal vereiste hoeveelheid huismus- en vleermuisverblijven die aanwezig moeten zijn, is weergegeven in Tabel 9. Vaak wordt, om te zorgen dat soorten ook in de overgangssituatie voldoende verblijfsmogelijkheden hebben, gebruikt gemaakt van tijdelijke verblijfskasten. Echter kan het gebruik van tijdelijke verblijfplaatsen voorkomen worden door zes maanden voorafgaand aan de werkzaamheden permanente verblijven in de gebouwen te creëren welke behouden blijven. Door deze methode van werken toe te passen, wordt op voorhand een plus gecreëerd, waardoor er tijdens en de uitvoering van de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden voor huismus en vleermuizen zijn.

Een suggestie voor het (tijdelijk) huisvesten van de beschermde aanwezige fauna, is door de groene gebouwen (zie Figuur 8) te benutten. Deze gebouwen zullen vanaf 2026 gesloopt worden. Tot die tijd, kunnen deze gebouwen gebruikt worden als uitwijkmogelijkheid voor de aanwezige huismussen en vleermuizen.

In 2022 en 2023 worden een aantal gebouwen gesloopt. Zes maanden voordat gebouwen worden gesloopt waar verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, moet er voor worden gezorgd dat er in de directe omgeving alternatieve verblijven aanwezig zijn. In 2023 wordt het gebouw gesloopt waar een zomerverblijfplaats van laatvlieger is aangetroffen. Voordat dit gebouw wordt gesloopt, worden elders in het gebied, op een nader te bepalen locatie, alternatieve verblijfplaatsen voor laatvlieger gecreëerd. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door het aanpassen van de constructie van een gebouw dat behouden blijft. Deze alternatieve verblijfplaatsen moeten minstens zes maanden voorafgaand aan de werkzaamheden aanwezig zijn.

Figuur 8 Overzicht van de fasering van de werkzaamheden binnen het plangebied en de locaties van de verblijfplaatsen van vleermuizen en huismus. Het gebouw in het midden van het plangebied is reeds gesloopt. Voor dit gebouw is een losstaande ontheffingsprocedure doorlopen

5.4 Natuurvrij maken

Binnen de kaders van dit beschermingsplan wordt gestreefd om werkzaamheden zo veel mogelijk uit te voeren buiten het broedseizoen (dat loopt van 1 maart tot 1 september). Dit is echter niet altijd mogelijk. Daarom is het in een aantal gevallen noodzakelijk om buiten het broedseizoen ervoor te zorgen dat er geen beschermde gebouwbewonende soorten in het gebouw aanwezig zullen zijn of dat het groen essentieel is als foerageergebied tijdens de werkzaamheden. Dit wordt natuurvrij maken genoemd. Het natuurvrij maken van gebouwen heeft als doel het voorkomen van opzettelijk verstoren, verwonden en doden van dieren tijdens de voorgenomen ingreep. Door gebouwen voorafgaand aan de werkzaamheden natuurvrij te maken, krijgen dieren de kans het gebouw te verlaten, waardoor de impact op populatieniveau zo klein mogelijk is. Om ook het natuurvrij maken binnen de kaders van onderhavig beschermingsplan uit te voeren, zijn een aantal uitgangspunten opgesteld. Deze worden hieronder genoemd:

- Voorafgaand aan werkzaamheden aan een gebouw in Merwede, wordt door een ecooloog beoordeeld of het noodzakelijk is desbetreffend gebouw natuurvrij te maken.
- Het natuurvrij maken van gebouwen wordt enkel uitgevoerd in samenwerking met een ecooloog en door het buitensluiten (exclusion) van gebouwbewonende soorten op basis van de best beschikbare technieken en kennis. Alle andere methoden zoals het aanlichten van gebouwen en doorlichten zijn niet toegestaan.
- De periode waarin gebouwen natuurvrij gemaakt worden, is de periode tussen 1 september – 15 oktober. Van deze periode mag in principe niet worden afgeweken (eis). Enkel indien het desbetreffend gebouw alléén geschikt is voor vleermuizen (en dus niet voor andere faunasoorten), kan desbetreffend gebouw ook in april natuurvrij gemaakt worden. Dit laatste dient altijd in afstemming met een ecooloog plaats te vinden.
- Zodra de betreffende gebouwen natuurvrij zijn - dat wil zeggen dat er geen dieren meer in het gebouw aanwezig zijn - wordt door de betrokken ecooloog een formele natuurvrij-verklaring afgegeven aan de projectleider en aannemer. Het bevoegd gezag kan tijdens een controle om de natuurvrij-verklaring vragen. Deze moet daarom aantoonbaar door de ecooloog zijn afgegeven. De werkzaamheden aan desbetreffend gebouw mogen niet eerder beginnen dan na afgifte van een natuurvrijverklaring.

5.5 Samenvatting te doorlopen stappen voorafgaand aan werkzaamheden

Voorafgaand aan de werkzaamheden aan een gebouw, moeten een aantal stappen doorlopen worden. Deze stappen staan beschreven in Tabel 11. Doordat bijna alle gebouwen natuurinclusief gemaakt worden, ontstaan er na verloop van tijd voldoende uitwijkmogelijkheden voor de aanwezige soorten. Op den duur zal het daarom niet meer noodzakelijk zijn om tijdelijke uitwijkplekken te maken: stap 4 en stap 5 zullen dan ook op den duur niet meer nodig zijn. Het wegvallen van de stappen 4 en 5 heeft weer impact op de planning ("wanneer") van de stappen 1 t/m 3. De onderbouwing van stap 4 en de uitwerking van de stappen 5 t/m 12 (waar moeten welke en hoeveel maatregelen worden getroffen e.d.) worden opgenomen in het EWP.

Tabel 11 De stappen die doorlopen moeten worden in het kader van natuurinclusief werken volgens het SMP.

Stap	Wat	Wanneer	Door wie
1	Bepalen dat en waarvoor EWP moet worden opgesteld	Ruim vóór februari of vóór september	Projectleider
2	Regelen begeleidend ecooloog	Ruim vóór februari of vóór september	Projectleider
3	Opstellen EWP voor desbetreffend gebouw/project/fase	Ruim vóór februari of vóór september	Begeleidend ecooloog
4	Controleren noodzaak plaatsen tijdelijke mitigatie	Ruim voordat eventuele tijdelijke mitigatie geplaatst moet worden (zie tabel 10)	Begeleidend ecooloog

Stap	Wat	Wanneer	Door wie
5	Plaatsen tijdelijke mitigatie (indien nodig)	Voorafgaand aan de gewenningsperiode (zie tabel 10) voor de functie en soort die wordt aangetast.	Aannemer samen met begeleidend ecooloog of externe partij
6	Melding start werkzaamheden aan het bevoegd gezag, d.m.v. meldingsformulier	2 weken voorafgaand aan het natuurvrij maken	Ecooloog of aannemer of projectleider
7	Natuurvrij maken gebouw(en)	September-oktober (eventueel april indien gebouw alleen geschikt is voor vleermuizen)	Aannemer samen met begeleidend ecooloog of externe partij
8	Controleren op uitvliegers na natuurvrij maken	Eén week na natuurvrij maken	Begeleidend ecooloog
9	Opstellen en afgifte natuurvrijverklaring	Nadat er tijdens de controle op uitvliegers is vastgesteld dat er geen dieren meer in het gebouw aanwezig zijn.	Begeleidend ecooloog
10	Werkzaamheden uitvoeren en inbouwen permanente natuurinclusieve voorzieningen	Na afgifte natuurvrij verklaring	Aannemer samen met begeleidend ecooloog of externe partij
11	Bijhouden logboek van het (deel)project	Hele periode vanaf opstellen EWP tot oplevering gebouw	Begeleidend ecooloog
12	Oplevering gebouw met (permanente) natuurinclusieve voorzieningen	Na afronden werkzaamheden	Aannemer
13	Bijhouden boekhouding SMP (hoeveel en welke voorzieningen zijn waar getroffen)	Gedurende de looptijd van het SMP	N.t.b.

5.6 Voorstel natuurinclusief bouwen

5.6.1 Werken met een natuurinclusieve mitigatietaakstelling

Om te borgen dat in de toekomst de hele Merwede bewoond kan worden door gebouwbewonende soorten, wordt voorgesteld om zo veel mogelijk natuurinclusief te bouwen. Dit sluit goed aan bij het Stedenbouwkundig plan (BURA urbanism, 2020). Daarbij wordt voorgesteld om extra verblijfplaatsen te creëren nabij bekende verblijfplaatsen en passend bij de ontwikkeling, wat tevens aansluit bij de beschermingsstrategie van het SMP Utrecht (Gemeente Utrecht, 2016). Dit wijkt af van de standaard procedure, waarbij vaak enkel de wettelijk verplichte hoeveelheid verblijfplaatsen wordt toegepast en waarbij veelal gebruik wordt gemaakt van prefab maatregelen.

Bij natuurinclusief bouwen wordt in de ontwerpfase gekeken hoe gemakkelijk en effectief rekening gehouden kan worden met gebouwbewonende soorten. Door in het ontwerp aanpassingen aan constructies te benutten, kunnen gebouwen vaak eenvoudig geschikt gemaakt worden als verblijfplaats voor vogels en/of vleermuizen. Constructies die gemakkelijk gebruikt kunnen worden zijn bijvoorbeeld gevelbetimmering, overstekken, dakranden, schoorstenen, dakopstanden en gevelsierelementen. Indien dergelijke aanpassingen aan het ontwerp niet mogelijk zijn, kunnen natuurinclusieve oplossingen worden gezocht in prefab maatregelen (zoals neststenen of vleermuisstenen).

Om richting te geven aan natuurinclusief bouwen, is in onderstaande tabel per type gebouw een natuurinclusieve mitigatietaakstelling genoemd. Indien er nieuwbouw wordt gebouwd of wanneer er werkzaamheden plaatsvinden aan een bestaand gebouw, kan deze taakstelling worden gebruikt om te bepalen hoeveel voorzieningen wenselijk zijn om in desbetreffend gebouw te integreren. Binnen de taakstelling wordt onderscheid gemaakt tussen grondgebonden woningen, appartementen (3 tot 5 woonlagen) en flats/woontorens. Het is de bedoeling dat bij nieuwbouw of bij verduurzamings- of gebouwverbeteringswerkzaamheden alle type verblijven per type gebouw worden ingebouwd. Dit betekent bijvoorbeeld dat idealiter voor een woonblok van 20 grondgebonden woningen er 5 nestplekken voor gierzwaluw gecreëerd worden, 5 voor huismus, 6 kleine zomerverblijven voor vleermuizen, 2 grote zomerverblijven voor vleermuizen en 2 kraamverblijven voor vleermuizen. Dit komt neer op gemiddeld één verblijf voor een dier per (grondgebonden) woning (zoals dat ook wordt aangehouden in het SMP Utrecht (Gemeente Utrecht, 2016)). Om te borgen dat er voldoende variatie in het aanbod aan verblijven wordt ontwikkeld binnen het plangebied, is het belangrijk dat de ontheffinghouder of coördinator bijhoudt waar welke verblijven zijn/worden ontwikkeld en bij nieuwe fases meedenkt en stuurt op voldoende variantie van zowel het type verblijf (zowel kleine als grote verblijven) als variatie in verschillende soorten inbouwvoorzieningen.

De taakstelling voor vleermuizen wordt niet per vleermuissoort benaderd. Het voorstel is om zo veel mogelijk te kiezen voor natuurinclusieve maatregelen die geschikt zijn voor zowel de gewone dwergvleermuis als voor laatvlieger. Daarnaast dient er ten minste één grote open ruimte in een spouw gecreëerd te worden ter compensatie voor het verdwijnen van het verblijf van de laatvlieger. Dit laatste is een eis van de Provincie Utrecht.

Tabel 12 Basis-mitigatietaakstelling per gebouw

Soort	Type verblijf	Taakstelling grondgebonden woning 1 tot 3 woonlagen	Taakstelling appartement 3 tot 5 woonlagen	Taakstelling flat/ woontoren tenminste 5 woonlagen
Gierzwaluw	Nestplek	0,25 ¹ per woning	3 per gebouw	6 per gebouw
Huismus	Nestplek	0,25 per woning	3 per gebouw	-
Vleermuis	Klein zomer/ najaarsverblijf	0,30 per woning	0,25 per adres	0,10 per adres
	Groot zomer/ najaarsverblijf	0,1 per woning	1 per gebouw	1 per gebouw
	Kraamverblijf	0,1 per woning	1 per gebouw	2 per gebouw
	Massawinterverblijf Te combineren met kraamverblijf	-	1 per gebouw	2 per gebouw

5.6.2 Geschikte natuurinclusieve voorzieningen per soort

In deze paragraaf wordt een voorbeelden gegeven van natuurinclusieve voorzieningen per soort(groep). Afhankelijk van het type subproject kunnen gemakkelijk passende beschermingsmaatregelen getroffen. Naast de maatregelen genoemd in deze paragraaf, kan gebruik worden gemaakt van de Mitigatiecatalogus. Dit is een door Arcadis opgesteld document waarin per soort(groep) natuurinclusieve voorzieningen zijn beschreven. De Mitigatiecatalogus wordt jaarlijks geactualiseerd met de nieuwste kennis. Een voorwaarde voor het type faunavoorzieningen is dat enkel die voorzieningen mogen worden toegepast die bewezen effectief zijn.

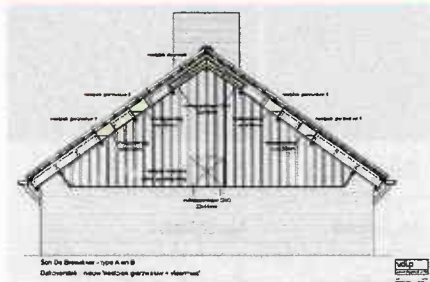
Alternatieve verblijven vleermuizen

Onderstaande tabel geeft een aantal natuurinclusieve voorzieningen weer die toegepast kunnen worden voor vleermuizen. Het betreft een reeks voorbeelden. Per gebouw zal een gebouwspecifiek ontwerp gemaakt moeten worden met daarin de definitieve toe te passen natuurinclusieve maatregelen.

Tabel 13 Voorbeelden voor het creëren van natuurinclusieve alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen

Maatregel	Omschrijving	Functie	Illustratie
Schoorsteen ombouw	Plaatsing betimmering op schoorsteen. Invliegopening komt onder de betonnen dekplaat en heeft een afmeting van 22 mm (exact, kleiner passen de vleermuizen er niet in, groter dan komen er vogels in).	Klein middel en groot verblijf en kraamverblijf. Alle soorten te faciliteren. Exacte functie per geval door ecooloog te beoordelen en toe te kennen	

¹ Indien de taakstelling na vermenigvuldiging met een aantal woningen niet op een rond getal uitkomt, wordt altijd afgerond worden naar boven. Bij werkzaamheden aan 5 grondgebonden woningen is de taakstelling voor gierzwaluw bijvoorbeeld 1,25 wat afgerond naar boven 2 is!

Maatregel	Omschrijving	Functie	Illustratie
Verblijfplaats in overstek.	Plaatsen regelwerk met ruw hout of houtwolcementplaat te verlijmen aan de binnenzijde van de overstek waardoor extra schil ontstaat waar dieren tussen kunnen kruipen.	Klein middel en groot verblijf en kraamverblijf. Alle soorten te faciliteren. Exacte functie per geval door ecooloog te beoordelen en toe te kennen	
Openingen maken bestaande spouwmuur	Het toevoegen van openingen in de spouwmuur geeft vleermuizen een toevlucht. Dit gaat om het open maken van de bestaande luchtsponw op plekken waar geen isolatie in de spouw wordt aangebracht zoals in de nok van een kopgevel bij een blinde zolder, trappenhuizen, schoorstenen en dakrandopstanden	Klein middel en groot verblijf, kraamverblijf en massawinterverblijf. Alle soorten te faciliteren. Exacte functie per geval door ecooloog te beoordelen en toe te kennen	
Wegkruip-mogelijkheden in dakconstructie	Door het gebruik van dubbel plaatwerk worden extra wegkruipmogelijkheden in de dakconstructie gefaciliteerd zonder de isolatie aan te tasten	Klein, middel en groot verblijf Kraamverblijf Massawinterverblijf Alle soorten te faciliteren. Exacte functie per geval door ecooloog te beoordelen en toe te kennen	
Aangepaste gevelranden	Bepalten van gevelranden om openingen te creëren tussen de beplating en de gevel	Klein, middel, groot verblijf Kraamverblijf Massawinterverblijf. Alle soorten te faciliteren. Exacte functie per geval door ecooloog te beoordelen en toe te kennen	
In metselen vleermuiskasten	Permanente vleermuiskasten kunnen ingemetseld worden als verblijf voor vleermuizen, zonder dat het uiterlijk van de gevel verandert. Groot model; Miecon 60 x 120 cm), Tichelaar 50 x 50 cm (te koppelen) Klein model; Vivara IB-VL-01, Schwegler 2FR.	Klein, middel en groot verblijf alle soorten. Kraamverblijf gewone dwergvleermuis bij koppelen van minimaal 2 kasten in hoogte of breedte	

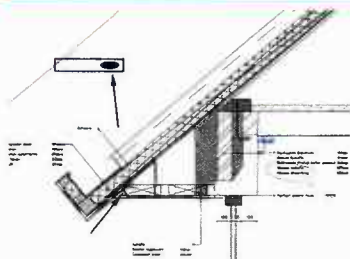
Maatregel	Omschrijving	Functie	Illustratie
Aanpassingen schoorsteen	Maken van extra verticale openingen richting spouwmuur in schoorsteen.	Klein, middel, groot verblijf Kraamverblijf Massawinterverblijf. Alle soorten te faciliteren. Exacte functie per geval door ecooloog te beoordelen en toe te kennen	

Alternatieve verblijven huismus

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de natuurinclusieve voorzieningen die genomen kunnen worden voor de huismus. Enkele van deze beschermingsmaatregelen zijn ook geschikt voor andere vogelsoorten. Het betreft een reeks voorbeelden. Per gebouw zal een gebouwspecifiek ontwerp gemaakt moeten worden met daarin de definitieve toe te passen natuurinclusieve maatregelen.

Tabel 14 Voorbeelden voor het creëren van natuurinclusieve alternatieve nestplekken voor huismus

Maatregel	Omschrijving	Functie	Illustratie
Maatwerk onder eerste rijen dakpannen	Verhogen van het vogelschroot, zodat er toegang wordt gerealiseerd onder de eerste twee rijen dakpannen	Nestplek	-
	Het realiseren van openingen tussen het vogelschroot (maatwerkvogelvide) (al dan niet met latten afgebakend).	Nestplek	
Plaatsen inbouw huismuskasten	Het plaatsen van permanente huismuskasten in de gevels van woningen als alternatief verblijf.	Nestplek	

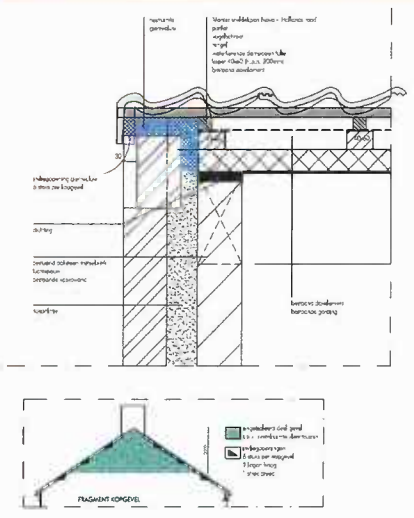
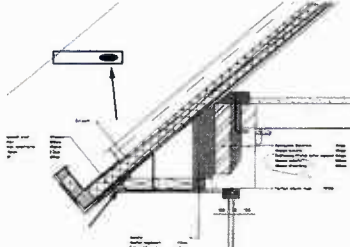
Maatregel	Omschrijving	Functie	Illustratie
Nestkast in overstek	Bij dit type zijn de nestkasten in de overstek aangebracht en kunnen huismus en gierzwaluw in een hoek aanvliegen.	Nestplek	
Nestkast in bestaande profiel	Hierbij wordt de nestkast in het bestaande profiel ingebracht en is er een verticale invliegopening. Voor details zie bijlage C		

Alternatieve verblijven gierzwaluw

Afhankelijk van het type nieuwbouw of type bestaand gebouw kunnen gemakkelijk passende beschermingsmaatregelen worden toegevoegd voor gierzwaluwen. Gierzwaluw is evenals de huismus een beschermde soort welke nesten bouwt in gebouwen, zonder de waarde van de woning aan te tasten. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de maatregelen die genomen kunnen worden voor gierzwaluw. Het betreft een reeks voorbeelden. Per gebouw zal een gebouwspecifiek ontwerp gemaakt moeten worden met daarin de definitieve toe te passen natuurinclusieve maatregelen. Enkele van deze beschermingsmaatregelen kunnen ook een positief effect hebben op het voorkomen van andere soorten, zoals huismus en gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Door bijvoorbeeld een opening tussen de dakrand en de dakpan als invliegopening voor gierzwaluwen te gebruiken, kunnen ook soorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis de achterliggende ruimte bereiken.

Tabel 15 Voorbeelden voor het creëren van natuurinclusieve alternatieve nestplekken voor gierzwaluw

Maatregel	Omschrijving	Functie	Illustratie
In metselen gierzwaluwkasten	Permanente gierzwaluwkasten kunnen ingemetseld worden als verblijf voor deze soort, zonder dat het uiterlijk van de gevel veranderd	Nestplek	

Maatregel	Omschrijving	Functie	Illustratie
Maatwerk nestmogelijkheden	Maatwerk in dakrand of dakgoot, zoals het creëren van nestopeningen in de dakgootbekisting Opening tussen dakrand en dakpan behouden als invliegopening en een ruimte direct achter invliegopening behouden.	Nestplek	
Nestkast in overstek	Bij dit type zijn de nestkasten in de overstek aangebracht en kunnen huismus en gierzwaluw in een hoek aanvliegen.		
Nestkast in bestaande profiel	Hierbij wordt de nestkast in het bestaande profiel ingebracht en is er een verticale invliegopening.		

Alternatieve verblijven overige soorten

Naast dat er verblijfplaatsen worden gecreëerd voor vleermuizen, huismus en gierzwaluw, wordt ook altijd per fase gekeken of er kansen aanwezig zijn voor andere soorten die in het gebied kunnen voorkomen of zouden kunnen gaan nestelen, zoals bijvoorbeeld zwarte roodstaart. Deze maatregelen worden opgenomen in de EWP's.

5.6.3 Creëren van leefgebied

Voor gebouwbewonende soorten is naast voldoende aanbod aan verblijfplaatsen ook belangrijk dat er voldoende geschikt leefgebied nabij de verblijfplaatsen aanwezig is in de vorm van vegetatie. Dit leefgebied wordt onder andere gebruikt door faunasoorten om voedsel en water te vinden en om dekking in te zoeken. In het Stedenbouwkundig Plan Merwede (BURA urbanism, 2020) (zie hieronder) is beschreven dat de inrichting van Merwede gecombineerd wordt met de aanleg van groen. Door de groene aard van het ontwerp wordt voldoende leefgebied gecreëerd voor gebouwbewonende soorten. Concrete maatregelen met betrekking tot het creëren van leefgebied of het behouden van vegetatie, wordt verder uitgewerkt in de EWP's, wanneer meer concreet bekend is hoe het plangebied daadwerkelijk ingericht gaat worden.

Bron: Stedenbouwkundig plan Merwede, 6 november 2020

Merwede wordt een nieuwe stadswijk voor Utrecht, waar ruim 12.000 mensen kunnen leven op wezenlijk duurzame wijze. Het wordt een stuk stad dat bestand is tegen zware neerslag, hitte en droogte en waar de natuur dicht bij de mensen staat. Merwede draagt significant bij aan de stedelijke biodiversiteit met een veelheid aan insecten, vogels en kleine zoogdieren, waaronder vleermuizen

We kiezen hier voor het zo groen mogelijk inrichten van de beschikbare openbare ruimte en de vele binnentuinen. Al het groen in de verschillende planonderdelen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zo staat het groen op daken, gevels en openbare ruimte in directe relatie tot elkaar en tot de verblijfsplekken voor vogels en vleermuizen die in de gevels worden aangebracht. De optelsom van de groene delen is nodig om voldoende leefgebied te maken voor de doelsoorten -de big five': vleermuizen, gierzwaluwen, kleine zangvogels (zoals huismussen), egels en vlinders. Via monitoring zal de mate van biodiversiteit in Merwede worden gemeten.

Niet elk deel van de buurt kan in gelijke mate geschikt worden gemaakt voor alle genoemde dieren, maar het netwerk van groene verbindingen, rustige ecologische plekken en verblijfsplekken in de gevels maakt Merwede als totaliteit een geschikte plek voor deze dieren. Zo wordt er rekening gehouden met vliegroutes van vleermuizen en met dekking nabij neststenen voor de huismus. Dit zorgt voor een doorlopende natuurbeleving in Merwede.

De hoogbouw biedt uitstekende kansen voor gierzwaluwen. Door hier neststenen te plaatsen, kunnen de bewoners vanaf hun balkons deze zomervogels tussen de gebouwen door zien vliegen. De openbare ruimte en de binnentuinen bieden met een gevarieerde beplanting van bloeiende planten, struiken, bomen en groene gevels een jaarrond geschikt leefgebied voor egels, vlinders, bijen, vleermuizen en zangvogels, zoals de huismus. De groene daken vergroten het voedselaanbod en bieden naast nectarplanten ook struiken voor luwte voor insecten en dekking voor huismussen. Binnen alle groene onderdelen zijn er ook plekken nodig om te schuilen en voortplanten voor de dieren. We werken hiervoor met een natuurbelevingstabel met uitgangspunten zodat in de ontwerpfase wordt gekozen voor de juiste beplanting om geschikt leefgebied te creëren en we de juiste plekken kunnen kiezen voor de neststenen en andere nestplekken, waarvan er net zoveel komen als woningen voor mensen (6000 woningen). Dit houdt in dat minimaal 1 geïntegreerde verblijfplaats per huishouden voor gierzwaluw, huismus en/of vleermuis wordt toegepast.

5.7 Monitoring

Gerichte monitoring is essentieel om de effectiviteit van de mitigatiestrategie en de permanente mitigatiemaatregelen te kunnen vaststellen en – zo nodig – bij te stellen. Voor dit SMP zijn er in deze paragraaf twee meetdoelen onderscheiden:

- Populatiemonitoring: populatietrend van gebouwbewonende soorten op gebiedsniveau ter vergelijking met landelijke (provinciaal indien bekend) populatietrends.
- Monitoring van effectiviteit van de mitigatiemaatregelen: het daadwerkelijke gebruik van de nieuwe verblijfplaatsen.

Na nul, drie, zes en negen jaar na ontheffingverlening wordt een monitoringonderzoek uitgevoerd. Met deze frequentie is rekening gehouden met de kans op effecten van de ingreep (ook ruimtelijk, omdat niet het hele gebied in een keer wordt aangepast) en de mogelijkheid om bij kunnen sturen van maatregelen wanneer deze niet voldoende blijken (binnen de ontheffingsperiode). Om een zo actueel mogelijk beeld te behouden van de aanwezige soorten en de aanwezige verblijfplaatsen, wordt in 2022 het eerste monitoringsonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek bestaat uit protocolonderzoek naar de in 2018 aangetroffen aanwezige soorten, namelijk de huismus, de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Dit onderzoek wordt uitgevoerd conform de vigerende landelijke onderzoeksprotocollen.

Afhankelijk van de resultaten van het monitoringsonderzoek van het eerste jaar, wordt de methode bepaald voor de monitoring van jaar 3, 6 en 9. De onderzoeksmethode van de monitoring van jaar 3, 6 en 9 wordt uitgewerkt in een monitoringsplan welke wordt afgestemd met het bevoegd gezag (Provincie Utrecht). Indien op basis van de monitoring blijkt dat er iets niet goed lijkt te gaan met de populaties gebouwbewonende soorten, dan zal de methode van het monitoringsonderzoek kunnen worden opgeschaald door nauwkeuriger een bepaald gebied te onderzoeken en de uitgevoerde ingrepen in combinatie met de overige mogelijke oorzaken te analyseren. Het monitoringsplan heeft een looptijd van 10 jaar. Na een periode van 6 jaar worden de resultaten van de monitoring geëvalueerd om te bepalen of er aanpassingen in de maatregelen en het monitoringsplan nodig zijn. Eventuele aanpassingen kunnen dan doorgevoerd worden op de plekken waar nodig. Afhankelijke van de omvang en het type maatregel zal dan ook afgestemd worden wie die moet uitvoeren. Dit zal in overleg gaan tussen de zeven ontheffinghouders. Als nulmeting wordt gebruik gemaakt van het reeds uitgevoerde soortgericht onderzoek (zie hoofdstuk 3).

5.8 Overtreding verbodsbepalingen na mitigatie

Als gevolg van het toepassen van de maatregelen zoals beschreven in dit hoofdstuk, zal een deel van de in paragraaf 4.2 beschreven mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen worden voorkomen. Het is echter niet mogelijk alle overtredingen te voorkomen, zodat voor een aantal soorten een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Wnb noodzakelijk is. In de onderstaande tabellen is weergegeven welke overtredingen niet door mitigatie kunnen worden voorkomen.

Verstoring van beschermde soorten wordt zo veel mogelijk voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Het verstoren van de gebouwbewonende soorten bij het natuurvrij maken wordt echter ook gezien als overtreding van verbodsbepalingen, ook al is dit juist een mitigerende maatregel gericht op het voorkomen van het doden van dieren. Verstoring van soorten tijdens het natuurvrij maken is niet te voorkomen door het treffen van maatregelen. Dit wordt daarom ook meegenomen in de ontheffing Wnb.

Het verlies van verblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van huismus is niet te voorkomen. De negatieve effecten zullen daarom gecompenseerd worden door alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden. Omdat overtreding van verbodsbepalingen met betrekking tot vernietigen van verblijfplaatsen (artikel 3.1 lid 2, artikel 3.5 lid 4 en artikel 3.10 lid 1b) niet voorkomen kan worden door het treffen van maatregelen, is hiervoor een ontheffing Wnb noodzakelijk.

Tabel 16 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn na het treffen van mitigerende maatregelen

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Lid 5
Huismus		■		■	

Het is verboden om:

Lid 1: te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;

Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;

Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Tabel 17 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn na het treffen van mitigerende maatregelen

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Lid 5
Vleermuizen		■		■	

Het is verboden om:

Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk te verstoren;

Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen;

Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

6 ONTHEFFINGSAANVRAAG

6.1 Aan te vragen ontheffing

Vanwege de beschreven mitigerende maatregelen wordt de overtreding van een aantal verbodsbepalingen geheel voorkomen of beperkt. Omdat echter niet iedere overtreding voorkomen kan worden, is voor overtreding van de betreffende verbodsbepalingen een ontheffing noodzakelijk. De verbodsbepalingen die worden overtreden en waarvoor een ontheffing wordt aangevraagd zijn:

- Huismus: artikel 3.1 lid 2 en lid 4.
- Gewone dwergvleermuis: artikel 3.5 lid 2 en lid 4.
- Laatzvlieger: artikel 3.5 lid 2 en lid 4.

Door alle voorgeschreven mitigerende maatregelen om zorgvuldig te werken, is geen sprake van overtreding van het verbod tot opzettelijk doden (artikel 3.1 lid 1, 3.5 lid 1 en 3.10 lid 1a). Wanneer, ondanks de zorgvuldige werkwijze toch onbedoeld een individu wordt gedood, wordt niet gesproken van (voorwaardelijke) opzet en daarmee is geen sprake van een overtreding van het verbod. Ook het verbod op het rapen of onder zich hebben van eieren van vogels (artikel 3.1 lid 3) wordt niet overtreden. Het wetsartikel ziet namelijk op een doelbewuste actie "rapen" en "onder zich hebben" en ziet daarmee nadrukkelijk niet op het, ondanks strikte voorzorgsmaatregelen, onbedoeld vernielen van eieren van vogels.

De gebiedsontheffing Wnb wordt aangevraagd voor een periode van tien jaar. Een ontheffing kan alleen verleend worden als er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten niet wordt aangetast. Daarnaast moet er aansluiting zijn bij een wettelijke belang. Deze drie vereisten worden in de volgende paragrafen nader toegelicht, dan wel onderbouwd.

6.2 Onderbouwing gebrek aan alternatieven

De voorgenomen werkzaamheden zijn gebonden tot de locatie van de te slopen, te verbeteren of te verduurzamen gebouwen. De te slopen gebouwen verkeren veelal in vervallen staat. Door deze vervallen staat zijn openingen aanwezig waar vleermuizen en huismus gebruik van kunnen maken. Indien gekozen wordt voor renovatie, zullen de openingen ook worden aangetast. Derhalve bestaat er geen alternatief voor de ontwikkeling die ten gunste is van de aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen en huismus. Indien er geen onderhoud of renovatie van deze gebouwen wordt uitgevoerd, zullen de gebouwen op termijn onbruikbaar worden. Uiteindelijk zal dit dan alsnog leiden tot sloop van de gebouwen.

6.3 Onderbouwing behoud huidige staat van instandhouding

Om ervoor te zorgen dat diersoorten duurzaam beschermd worden, wordt gemitigeerd conform de Kennisdocumenten. Daarin worden richtlijnen gegeven voor het aantal verblijven (vermenigvuldiging met een factor), de ophangplekken en de wijze waarop permanente voorzieningen zorgen voor continuïteit in het aanbod aan verblijven. Deze aanpak geeft de garantie dat de staat van instandhouding van huismus, gewone dwergvleermuis en laatzvlieger gunstig blijft. Deze soorten kunnen - en zullen - (tijdelijk) uitwijken naar gebouwen in de directe omgeving.

Door de natuurinclusieve aanpak en de aanwezigheid van groen in de directe omgeving, blijft de wijk ondanks de werkzaamheden geschikt als leefgebied en foerageergebied voor de huismus, gewone dwergvleermuis en laatzvlieger. Tevens zijn in de omgeving van het plangebied bijvoorbeeld geschikte plekken geconstateerd waarvan ook een deel bewoond is (waarnemingen tijdens soortgericht onderzoek van projectgebied). De aanwezigheid van de vleermuizen en huismussen in de directe omgeving, het intact blijven of aanleggen van (veel) nieuw van nieuwe verblijven en leefgebied, maakt de kans op behoudt en of uitbereiding van de huidige aanwezige soorten na de werkzaamheden aannemelijk.

Samen met de hierboven beschreven aspecten worden effecten op korte termijn opgevangen door de mitigatie die met voldoende gewenningstijd geplaatst is in het plangebied. Door voldoende permanente verblijfplaatsen te realiseren, wordt te allen tijde ruim aan de mitigatietoetsing voldaan. Daarmee zijn te alle tijden voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig en komt de staat van instandhouding van de soorten niet in het geding.

6.4 Onderbouwing wettelijke belangen

6.4.1 Toelichting

De ontheffing wordt aangevraagd onder het volgende belang van de Habitatrichtlijn artikel 3.8 lid 5 onderdeel b 3°: *in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*. En onder het volgende belang van de Vogelrichtlijn artikel 3.3 lid 4 onderdeel 1°: *in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid*. Deze belangen zijn in de hiernavolgende paragrafen toegelicht.

6.4.2 Dwingende redenen van groot openbaar belang

De renovatie of sloop met nieuwbouw draagt bij aan de afspraken zoals deze zijn gemaakt in het Lente-akkoord Energiezuinige Nieuwbouw (waaronder ook vergaande renovatie, herontwikkeling/hergebruik tot nieuwbouwniveau), dat is ondertekend door Aedes, Bouwend Nederland, NEPROM, NVB en de minister van Binnenlandse Zaken en Koningsrelaties. Het doel van dit akkoord is als volgt: *"Het convenant heeft betrekking op het terugdringen van het energieverbruik in gebouwen door de toepassing van al bewezen maar nog onvoldoende in de markt toegepaste concepten en technieken voor energiebesparing gerelateerd aan verwarmen, koelen, ventileren, tapwaterverwarming en eventueel andere gebouw gebonden energiefuncties. [...]"*.

Renovatie of sloop met nieuwbouw zorgt voor een duurzamer woningbestand met energiezuinige woningen. De opwekking van energie gaat namelijk gepaard met uitstoot van onder andere CO₂. Deze uitstoot geeft aanleiding tot klimaatverandering, met negatieve effecten voor het leefklimaat tot gevolg. Klimaatverandering kan namelijk leiden tot belangrijke economische schade als gevolg van:

- Zeespiegelstijging met risico op overstromingen verzilting.
- vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes).
- beperkingen in zoetwatervoorzieningen.
- Toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen.
- Bedreiging van de energievoorziening.

Een belangrijk doel van de grootschalige woningverbetering, het verduurzamen van bestaande bebouwing of het vervangen van oude bebouwing door energiezuiniger gebouwen, is het terugdringen van energieverbruik door het verhogen van de isolatie van bestaande gebouwen of bouw van energiezuiniger gebouwen en daarmee het verlagen van het energielabel. Hiermee wordt bijgedragen aan een verminderd energieverbruik en wordt de uitstoot van CO₂ gereduceerd, met gunstige effecten op het milieu en volksgezondheid tot gevolg.

Doordat dit beschermingsplan voor de gehele Merwede is opgesteld, dragen renovatie, verduurzaming en/of nieuwbouw substantieel bij aan een afname in het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee een reductie in CO₂-uitstoot. Vanwege veranderingen in het klimaat en de eindigheid van fossiele brandstoffen, is er een groot belang bij het besparen van energie. Een reductie in de uitstoot van CO₂ en daarmee het beperken van de (gevolgen van) klimaatverandering is dan ook essentieel in het kader van klimaatmitigatie en dient een groot maatschappelijk belang, onder andere op het vlak van veiligheid en natuurbescherming.

6.4.3 Volksgezondheid of openbare veiligheid

De renovatie van gebouwen en de sloop van oude gebouwen al dan niet met vervangende nieuwbouw zijn een onlosmakelijk onderdeel van de reguliere en gangbare bedrijfsvoering van gemeenten. De geplande levensduur van veel gebouwen is vaak al verstreken en de gebouwen voldoen daarmee niet meer aan de huidige bouwvoorschriften op het gebied van isolatie en binnenklimaat. Dit betreft zowel een vaak versleten en verweerde buitenschil, alsmede de voorzieningen binnen. Vergaande renovatie of sloop en nieuwbouw zijn dan de enige oplossingen. Dit is op alle woningen en gebouwen in Nederland van toepassing en geldt niet specifiek voor de gebouwen in Merwede.

De situatie van te renoveren evenals die van te slopen gebouwen, voldoet zonder aanpak niet aan de huidige kwaliteitseisen voor binnenklimaat volgens vigerende landelijke normen zoals het Bouwbesluit 2012. Zie bijvoorbeeld artikel 3.21 met betrekking tot wering van vocht van buiten en artikel 5.3 met betrekking tot thermische isolatie. De gebouwen zijn vaak slecht geïsoleerd, zonder kwalitatief luchtverversingssysteem en er is in veel gevallen sprake van vochtintrede via kozijnen, gevels en schoorstenen. Door de grote temperatuurverschillen, beperkte isolatie en te veel vocht in de woningen ontstaat condensatie en schimmelvorming, wat het binnenklimaat voor bewoners verslechtert. Dit is een landelijk erkent probleem bij alle niet goed geïsoleerde of gebrekkig na-geïsoleerde woningen en daarmee ook speerpunt bij diverse, mede door de rijksoverheid betrokken akkoorden zoals het Lente Akkoord. Dit akkoord betreft het terugdringen van energieverbruik, maar met dit convenant wordt daarnaast beoogd "om energiereductie in de nieuwbouwproductie te combineren met wensen van de consument/eindgebruiker, zoals comfort, gezond binnenklimaat, energielastenverlaging en waardevermeerdering".

Het verduurzamen van bestaande woningen en gebouwen op grote schaal, draagt daarnaast bij aan maatschappelijke opgaves (zowel sociaal als economisch) en heeft een positief effect op het milieu. Het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen en daarmee uitstoot van CO₂, draagt bovendien bij aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en daarmee aan de volksgezondheid.

Het verbeteren van het binnenmilieu van woningen, scholen en kindercentra is daarnaast één van de speerpunten uit de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid (bron: www.rivm.nl). Door de grootschalige woningverbetering zullen de woningen technisch in betere staat verkeren en beter geïsoleerd zijn. Door isolatie van woningen en het verbeteren van de ventilatie kunnen enerzijds de energielasten sterk verlaagd worden en anderzijds het comfort en het binnenmilieu verbeterd worden. De plannen voor Merwede dragen daarmee bij aan de verbetering van de volksgezondheid door een deel van de bestaande gebouwen woningen dusdanig te isoleren dat vocht en tocht in huis worden beperkt.

Mensen kunnen gezondheidsklachten ondervinden door vocht in de woning. Het is niet duidelijk welke specifieke factoren in een vochtige woning hiervoor verantwoordelijk zijn. Waarschijnlijk spelen huisstofmijten en schimmels een belangrijke rol. Ook kan vocht ervoor zorgen dat chemische stoffen zoals formaldehyde uit bouwmaterialen vrijkomen. Daarnaast kan ook een te droge woning tot gezondheidsklachten leiden. In onderzoek is een consistente associatie gevonden tussen vocht in de woning en het voorkomen van luchtwegsymptomen zoals hoesten en piepen. Het is waarschijnlijk dat schimmels een rol spelen in de relatie tussen vochtige woningen en gezondheidseffecten, maar een kwantitatieve onderbouwing hiervan (nog) ontbreekt (bron: www.rivm.nl).

Door een huis te bewonen produceert een bewoner vocht. Elke volwassene zweet per dag ongeveer 1 liter vocht uit. Samen met koken en wassen brengt dat dagelijks 10 tot 20 liter vocht in de woning. In een slecht geïsoleerde woning condenseert dat vocht op de koudste oppervlakken, zoals glas of metaal. Vocht in huis kan te wijten zijn aan verschillende oorzaken: optrekkend vocht, insijpelen van regenwater, condensatie, een lekke leiding, enz. Vocht in huis beschadigt eigendom en vormt een bedreiging voor de gezondheid.

Vocht bevordert de ontwikkeling van schimmels; bacteriën en huismijt, die een bedreiging vormen voor de gezondheid van de bewoners. Wetenschappelijke studies bij adolescenten die ademhalingsstoornissen hebben, tonen aan dat 83% van de gevallen van astma, astmatische bronchitis en chronische bronchitis en 87% van de gevallen van chronische neusverkoudheid voorkomen bij adolescenten die in vochtige huizen wonen. 20 à 30% van de bevolking lijdt aan ademhalingsallergieën (bron: www.perfectkeur.nl).

Vastgoedeigenaren streven dan ook naar een beleid waarbij vastgoed tijdig worden gecontroleerd op kwaliteit. Op basis daarvan wordt beoordeeld of het noodzakelijk is een gebouw te renoveren of te slopen. De gebouwen worden in principe gerenoveerd, maar worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw wanneer deze in dermate slechte staat zijn en niet tot op de huidige en toekomstige wooneisen opgewaardeerd kunnen worden. In deze gevallen is renoveren geen duurzame oplossing meer. De aan te pakken gebouwen zijn veelal letterlijk op. Als er niet snel iets gedaan wordt dan komen de gebouwen in dussdanige vervallen staat dat ze een gevaar voor de openbare veiligheid vormen. Dakpannen kunnen van het dak waaien, gevelpanelen die loshangen en vervolgens weg kunnen waaien, dakgoten die verzakken, enzovoort.

Door isolatie van bestaande gebouwen en het verbeteren van de ventilatie worden enerzijds de energielasten sterk verlaagd en anderzijds het comfort en het binnenklimaat verbeterd. Voor nieuw te bouwen woningen en gebouwen geldt hetzelfde. Het project draagt daarmee bij aan de verbetering van de volksgezondheid door de gebouwen dussdanig te isoleren dat vocht en tocht binnen worden beperkt. Op basis van bovenstaande is dan ook voldoende onderbouwd dat er sprake is van een belang om de bestaande gebouwen te renoveren, dan wel te slopen en te vervangen door duurzame nieuwbouwwoningen.

6.4.4 Belang bescherming flora, fauna en habitats

Met de komst van nieuwe wijk Merwedekanaalzone deelgebied 5 wordt het leefgebied en het aanbod aan verblijfplaatsen voor de aanwezige beschermde soorten (huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger) aanzienlijk verbeterd. De openbare ruimte, binnenterreinen en gebouwen worden zo groen als mogelijk ingericht en middels het stellen van de doelsoorten vleermuizen, gierzwaluwen, kleine zangvogels (zoals huismussen), egels en vlinders ook ecologisch functioneel gemaakt. Zo wordt rekening gehouden met vliegroutes van vleermuizen en met dekking nabij neststenen voor de huismus. Elk gebouw wordt voorzien van gelijk aantal verblijfsplaatsen/nestgelegenheden als het aantal huishoudens (6.000 woningen). Dit betekent minimaal één geïntegreerde verblijfplaats per huishouden voor gierzwaluw, huismus en/of vleermuis.

Het groen op daken, gevels en openbare ruimte staat in directe relatie tot elkaar en tot de verblijfsplekken voor vogels en vleermuizen die in de gevels worden aangebracht. Er wordt hiervoor - in samenspraak met de stadsecoloog - gewerkt met een natuurbelevingstabel met uitgangspunten zodat in de ontwerpfase de juiste functionele indeling wordt gekozen.

De gunstige staat van instandhouding wordt hiermee voor de soorten huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger gewaarborgd. Door te werken conform het bijbehorende Soortenmanagementplan en werkprotocol, wordt zoveel mogelijk invulling gegeven aan zorgvuldig handelen.

Tezamen met de voorgenomen plannen moeten de maatregelen ervoor zorgen dat er geen dieren gewond raken of doodgaan, dat populaties kunnen herstellen of groeien en dat hun staat van instandhouding in het plangebied duurzaam gunstig blijft en waar mogelijk wordt versterkt. Met behulp van monitoring kan bovendien een vinger aan de pols worden gehouden.

Per saldo zal met de uitvoering van de plannen conform het SMP de flora en fauna beter worden beschermd.

7 BRONNEN

- Arcadis, 2017. QuickScan flora en fauna – Merwedekanaalzone dg 5. D.d. 21 april 2017.
- BIJ12, 2017a. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. D.d. juli 2017.
- BIJ12, 2017b. Kennisdocument Huismus. D.d. juli 2017.
- BIJ12, 2017b. Kennisdocument Gierzwaluw. D.d. juli 2017.
- BURa urbanism, 2020. Stedenbouwkundig Plan Merwede. 6 november 2020.
- Gemeente Utrecht, 2016. Soortenmanagementplan. De Utrechtse aanpak diervriendelijk bouwen. Gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis in Utrecht. Augustus 2016, versie 0.3.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2017. Vleermuisprotocol. Zoogdiervereniging (2017) maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

BIJLAGE A WETTELIJK KADER WET NATUURBESCHERMING

De Wet natuurbescherming (verder Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10).

Provincie bevoegd gezag

De taken en verantwoordelijkheden voor het verlenen van ontheffingen overgedragen van het Rijk naar de provincies. Het rijk blijft bevoegd gezag voor specifieke handelingen en activiteiten, zoals hoofdwegen, primaire waterkeringen en militaire luchthavens en terreinen. Voor de ontwikkeling in Merwede betekent dit dat de Provincie Utrecht bevoegd gezag is voor het verlenen van ontheffingen voor de soortenbescherming in het kader van werkzaamheden aan gebouwen (onderhavig project).

De Provincie Utrecht heeft de uitvoering van de Wet natuurbescherming vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening welke in 2013 inwerking is getreden (herijking in 2016). Verder is het wenselijk om bij grote projecten, gebiedsgerichte ontheffingen of SMP's om gebruik te maken van de mogelijkheid tot 'vooroverleg'.

Algemene zorgplicht voor alle soorten

De Wnb kent ook een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en – in dit geval - soorten. Dit laatste geldt ook voor soorten die niet specifiek beschermd zijn ([art 1.11, lid 1](#)). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden ([art 1.11, lid 2](#)). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd ([art 1.11, lid 3](#)). Overtredingen zijn strafbaar onder last van bestuursdwang ([art 7.1 lid 2 onder a](#)).

Specifiek beschermde soorten

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Vogels.
- Overige Europees beschermde soorten.
- Nationaal beschermde soorten.

Vogels

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd ([art. 3.1 lid 1](#)).

Overige Europees beschermde soorten

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn; ([art. 3.5 lid 1](#))

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern; ([art. 3.5, lid 5](#))

De bijlagen zijn zeer uitgebreid en er staan ook veel soorten op genoemd die van nature niet in Nederland voorkomen. In Bijlage A is een overzicht opgenomen van het deel dat van nature in Nederland voorkomt.

Nationaal beschermde soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een "nationale kop" op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet (art. 3.10, lid 1 onder a en c). Deze lijst is opgenomen als Bijlage B.

Verbodsbepalingen, vrijstellingen en ontheffingen

Verbodsbepalingen

Ten aanzien van vogels verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen (art. 3.1 lid 1), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren (art. 3.1 lid 2), het rapen of onder zich hebben van eieren (art. 3.1 lid 3) en het opzettelijk storen van vogels (art. 3.1 lid 4). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (art. 3.1 lid 5).

Ten aanzien van de overige Europees beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen (art. 3.5 lid 1), het opzettelijk verstoren (art. 3.5 lid 2), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren (art. 3.5 lid 3) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (art. 3.5 lid 4). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen (art. 3.5 lid 5).

Ten aanzien van de nationaal beschermde diersoorten geldt slechts een verbod tot het opzettelijk doden of vangen (art. 3.10 lid 1 onder a) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (art. 3.10 lid 1 onder b). Ten aanzien van de nationaal beschermde plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen (art. 3.10 lid 1 onder c).

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van EZ kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen (art. 3.3 lid 2-4; 3.8 lid 2-5, 3.10 lid 2). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van EZ en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie. In Bijlage B is een overzicht opgenomen van de vrijstellingen.

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden (art. 3.3 lid 1,3; 3.8 lid 1,3, 3.10 lid 2). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waar aan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent -ook in combinatie met de in artikel 11.1 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten

het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor **vogels** kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: (art 3.3 lid 4):

- a. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- b. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- c. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- d. ter bescherming van flora of fauna;
- e. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
- f. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor **overige Europees beschermde soorten** kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: (art 3.8 lid 5):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de **nationaal beschermde soorten**, gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten aangevuld met: (art 3.10 lid 2):

- g. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- h. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- i. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- j. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- k. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- l. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- m. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- n. in het algemeen belang.

BIJLAGE B ACTIVITEITENPLAN GEBOUW 33

COLOFON

SOORTBESCHERMINGSPLAN MERWERDEKANAALZONE UTRECHT
ONTHEFFINGSAANVRAAG WET NATUURBESCHERMING

KLANT

Vereniging Van Eigenaren

AUTEUR

5.1.2E

PROJECTNUMMER

C05062.000246.0300

ONZE REFERENTIE

D10010572:94Colofon46

DATUM

13 september 2021

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

5.1,2E

5.1.2E

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Bijlage B Logboek

Acties	Datum start/ einde	Afspraken	Opmerkingen	Door?	Met?	Uitgevoerd?
Opstellen concept ecologisch werkprotocol				Arcadis		
Opsturen concept EWP ter goedkeuring naar G&S				Arcadis	MREH	
Ecologisch werkprotocol definitief				Arcadis	MREH	
Melding start werkzaamheden aan bevoegd gezag d.m.v. meldingsformulier				MREH		
Ontmoediging				Unitura		
Controleronde na ontmoediging				Regelink		
Opstellen en afgifte natuurvrij verklaring				Regelink		
Werkzaamheden uitvoeren en inbouwen permanente voorzieningen				MREH en Regelink	Regelink	
Oplevering permanente voorzieningen				MREH		

Colofon

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

KLANT

Merwede Real Estate Holding (MREH) B.V.

AUTEUR

5.1.2E

PROJECTNUMMER

30144123

ONZE REFERENTIE

MUYRASQD7QSV-1457640679-84:1.0

DATUM

15 september 2022

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

5.1.2E

5.1.2E

VRIJGEGEVEN DOOR

5.1.2E

Projectleider

Over Arcadis

Arcadis is een toonaangevend wereldwijd ontwerp- en consultancybureau voor de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij maken het verschil voor onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Met 27.000 mensen in meer dan 70 landen genereerden we in 2020 een omzet van €3,3 miljard. Wij ondersteunen UN-Habitat met kennis en expertise om leefomstandigheden te verbeteren in gebieden getroffen door de gevolgen van de klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

[arcadis-nederland](https://www.arcadis-nederland.nl)

[arcadis_nl](https://twitter.com/arcadis_nl)

[ArcadisNetherlands](https://www.ArcadisNetherlands.nl)